

KIRÁLY-TÓ ÓVODA ÉS BÖLCSÖDE
9330.KAPUVÁR ARANY JÁNOS U. 10/A
Tel: 96/242-611 96/241-088 Fax: 96/ 241-088
E-mail: postmaster@kiralytoovoda.t-online.hu

KÉZ A KÉZBEN PEDAGÓGIAI PROGRAM

<i>Intézmény OM azonosítója: 030269</i>	
Intézményvezető: Aláírás	Nevelőtestületi határozat száma:
<i>Legitimációs eljárás</i>	
Szülői Szervezet nevében aláírás	Fenntartó nevében aláírás
<i>A dokumentum jellege nyilvános.</i>	
<i>Hatályba lépés időpontja: 2013. szeptember 1.</i>	

Ph.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS.....	3
1.1. Óvodatörténeti visszatekintés.....	3
1.2. Pedagógiai program megírásának indíttatása.....	4
1.3. A névválasztás.....	5
1.4. Gyermekkép	6
2. HELYZETKÉP A KIRÁLY-TÓ ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE INTÉZMÉNYÉRŐL	7
2.1. Kapuvár	7
2.2. Községi tagóvodák.....	9
2.3. A Király-tó Óvoda és Bölcsőde adatai.....	11
2.4. Tárgyi feltételek.....	13
2.5. Személyi feltételek	15
3. NEVELÉSI FILOZÓFIÁNK.....	16
3.1. Alapelveink	16
3.2. Alapvető cél, feladat	17
3.3. A nevelés kerete	18
3.3.1. Egészséges életmód alakítása (egészségnevelési program).....	18
3.3.2. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés.....	22
3.3.3. Anyanyelvi, - értelmi fejlesztés és nevelés	25
4. PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉG FORMÁI	29
4.1. Játék, tevékenységekben megvalósuló tanulás	29
4.1.1. Játék.....	29
4.1.2. Tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	33
4.2. A külső világ tevékeny megismerése	39
4.3. Verselés, mesélés.....	44
4.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	48
4.5. Rajzolás, mintázás, kézi munka	51
4.6. Mozgás.....	55
4.7. Óvodai ünnepek, hagyományörzés.....	58
4.8. Az óvoda munkajellegű tevékenységei	62
5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	66
5.1. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	66
5.2. Napirend.....	67
5.3. A nevelőmunka tervezése	68
6. AZ ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS, MÉRÉS RENDSZERE	70
6.1. A gyermek fejlettségi szintjének értékelése	71
6.1.1. A gyermekek fejlődésének nyomon követése.....	71

6.1.2. A gyermekcsoport ellenőrzése, értékelése	71
6.2. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése.....	72
6.3. A pedagógiai program ellenőrzése, értékelése	73
7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK AZ ÓVODÁNKBAN	75
7.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek.....	76
7.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermek	76
7.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek	81
7.1.3. Kiemelten tehetséges gyermek.....	82
7.2. Gyermekevédelemi feladatok.....	83
8. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI, SZOLGÁLTATÁSOK.....	87
8.1. Óvodánk belső kapcsolatrendszere.....	87
8.1.1. A tagintézmények közötti kapcsolattartás.....	87
8.1.2. Az óvoda és a bölcsőde kapcsolata.....	88
8.2. Óvodánk kapcsolatrendszere.....	88
8.2.1. Az óvoda és a család kapcsolata	88
8.2.3. Az óvoda és az iskola kapcsolata:.....	90
8.2.4. Az óvoda és a fenntartó kapcsolata	91
8.2.5. Az óvoda és az egészségügyi intézmények	92
8.2.6. Az óvoda és a közművelődési intézmények.....	92
8.2.7. Szakmai szervezetek	92
8.2.8. Civil szervezetek	93
8.3. Az óvoda szolgáltatásai.....	93
8.4. Érdekegyeztetés, érdekérvényesítés, érdekvédelem.....	94
9. ESZKÖZ ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE.....	95
FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM	100
ZÁRADÉK.....	102
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	103
MELLÉKLETEK.....	105

1. BEVEZETÉS

*„Add a kezed, gyere velem”
(Vally István)*

Kapuvár Magyarország Észak-nyugati szegletében elhelyezkedő kisváros, a Rábaköz 10.000 lakosú települése Győr-Moson-Sopron megyében. 1969. október 1. napjától város. Győr és Sopron között félúton helyezkedik el, a 85-ös főútvonal közepén szeli át. A várost a Fertő-Hanság Nemzeti Park észak felől övezi.

Infrastrukturális hálózata teljes egészében kiépült, a település logisztikai megközelítése jó.

A múlt században Kapuvár lakosságának száma erősen ingadozott: először nőtt, majd csökkent. Tetőpontját a 80-as években érte el, azóta sajnos csökkenő tendenciát mutat.

1.1. Óvodatörténeti visszatekintés

Kapuváron az első kisdudóvót Zalka János megyés püspök adományokból hozta létre 1874-ben. A szatmári Szt. Vince rendű irgalmas apácák foglalkoztak a kisgyermekkel. A kisdudóvó a rend feloszlataáig működött.

Az államosítástól az 1980-as évek közepéig folyamatosan bővült a város óvodahálózata az igényeknek megfelelően. Minden városrészben működött óvoda.

Az 1990-es évek közepétől az önkormányzatot a gazdasági nehézségek, a költségigényes működtetés, a demográfiai tényezők arra késztették, hogy intézményeinek működését felülvizsgálja. Kapuvár Város Önkormányzatának képviselőtestülete 63/1999.(VI.14.) ÖKT számú határozata értelmében 3 óvodai csoportot megszüntetett, egyidejűleg megszüntette a város területén működő négy óvoda önállóságát, és egy integrált óvodát hozott létre, mely öt telephelyen 14 csoporttal, 350 férőhellyel, és egy 400 adagos főzőkonyhával kezdte meg működését. 2005-től az intézmény tovább bővült, 2005-ben a Bölcsődét csatolták intézményünkhöz mely szakmai önállóságát továbbra is megőrizte, majd Himod 2006-ban, Babót 2007-ben tagóvodaként csatlakozott.

2008 nyarán további két község, Osló és Vitnyéd óvodája tagóvodaként való működtetéséről állapodott meg fenntartónk. A kistérségi feladatok ellátása tovább színesítették intézményünk működését. 2009 szeptemberétől Veszény is tagóvodaként csatlakozott. 2013. óta külön feladatellátási szerződés alapján látja el óvodánk ezekben a községekben az óvodai ellátás feladatait.

Az intézmény névadására 2005 októberében került sor, nevünk Király-tó Óvoda és Bölcsőde. Nemcsak az óvoda elnevezésében, de a csoportneveink megválasztásában is törekedtünk a minket körülölelő hansági táj természeti értékeinek az őrzésére, ápolására.

1.2. Pedagógiai program megírásának indíttatása

Nevelőtestületünk 2009. szeptember 1. óta dolgozik a „Kéz a kézben” pedagógiai programunkkal. Az elmúlt években szerzett tapasztalatokat értékeltük, elemeztük. Az eredmények igazolják törekvéseinket, és ezt a programunkban, a törvényi kötelezettségéből adódó felülvizsgálat során, hangsúlyosan is megfogalmaztuk:

- ❖ A gyermeket - aki szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- ❖ Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszer, tárgyi környezete biztosítja a legmegfelelőbb feltételeit az óvodáskorú gyermekek fejlődéséhez.
- ❖ Az óvodai életünkben a játéknak kiemelkedő szerepe van.
- ❖ Olyan szokás-és normarendszer kialakítására törekszünk, mely keretet biztosít a gyermeki személyiség teljes kibontakozására, miközben óvodánk teljesíti az óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkcióját.
- ❖ A gyermeki személyiség fejlesztése során a kompetenciák fejlesztése az elsődleges célunk.
- ❖ A gyermeki jogok és alapvető szabadságok érvényesülésének maximális biztosítás alapvető.
- ❖ Óvodai nevelésünk a gyermek neveléséhez szükséges teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében valósul meg.
- ❖ A gyermek nevelése elsősorban a család joga és feladata, óvodánk ehhez kiegészítő, ill. hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- ❖ A megváltozott feltételekhez, kihívásokhoz alkalmazkodva az óvodának egyre inkább feladata önmagának fejlesztése, az innováció. Számunkra ez rendszerépítést, folyamatfejlesztést is jelent. Az óvodai innováció az óvoda létezésének, fennmaradásának feltétele.

Jogsabályi háttér:

- ❖ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- ❖ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- ❖ 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet 1. sz. melléklet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- ❖ 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- ❖ 2013. évi LV. Törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011 évi CXC. törvény módosítása

1.3.A névválasztás

Óvodánk nevelési programjának neve: Kéz a kézben pedagógiai program.

A névválasztás fontos volt számunkra, hiszen ez tükrözi nevelő munkánk törekvéseit:

➤ **Kéz a kézben a gyermekkel**

Az óvodás gyermeket - életkori sajátosságait, egyéni fejlettségét tiszteletben tartva, önálló, szuverén személynek tekintve őt – kiegyensúlyozott, szeretetteli légkörben, esztétikus, érzelmi biztonságot nyújtó körülmények között lehet nevelni, ahol elsősorban és legfőképpen játszik a gyermek. A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés, bizalom övezi.

Nevelő munkánk végső célja, a környezetében jól eligazodó, az eredményekért küzdeni tudó, a saját problémáira megoldást találó, a különbözőség elfogadására képes, nyitott, derűs, kiegyensúlyozott gyermekek nevelése.

➤ **Kéz a kézben a felnőttekkel**

Az óvodánkban dolgozók egymást tisztelve, elfogadva, segítve együtt tevékenykednek nap, mint nap az óvodás gyermekeinkért. A szakmai hozzáértés és elkötelezettség, az őszinte emberi viselkedés védelmet, biztonságot jelent gyermekeink számára, és egyben garanciát jelent az óvodai nevelésünk értékeinek megőrzésére. Létjogosultsága van minden olyan személyes, ill. nevelőtestületi fejlesztő szándékú elképzelésnek, mely a gyermekek érdekeinek biztonságát tiszteletben tartja.

➤ **Kéz a kézben a tagóvodáink**

A nyíltság, a kreativitás, az együttműködés jellemzi a székhely óvoda és tagóvodák, illetve a tagóvodák egymásközi viszonyát is. Fontos, hogy mindannyian részesei legyünk a folyamatoknak, megmutatva értékeinket, tanulva egymástól, egymásért.

A tagóvodák szakmai és módszertani önállósága mellett fontos az összetartozás érzésének erősítése, az egymásra figyelés, a kölcsönös segítségnyújtás, mely közös szakmai programok szervezésén keresztül valósul meg. Az egészséges rivalizáció és becsvágy közösségünkben annyit jelent, hogy senki sem szeretne kevesebbet nyújtani a másiknál. Az innovatív pedagógiai törekvéseket tisztelet, megbecsülés, befogadás övezi.

➤ **Kéz a kézben a szülőkkel**

Az együttműködés alapja a kölcsönös bizalom, a tisztelet. A szülő számára a legfontosabbat, a gyermekét bízva ránk! Minden szülőben igyekszünk tudatosítani, s mi magunk is azzal azonosulunk, hogy a gyermek nevelése a család elsődleges és meghatározó feladata. Az óvoda ezt kiegészítve fejleszti, neveli, óvja és védi a gyermeket. A szülő partner az óvodai nevelésben.

➤ **Kéz a kézben a külső partnereinkkel**

Munkánkat a partnerek véleményének és igényeinek figyelembevételével végezzük. Mindezeket kielégítve kiváló szolgáltatást szeretnénk nyújtani.

1.4. Gyermekkép

Szeretnénk olyan kisgyermeket nevelni, akik megtanulnak együttműködni, alkalmazkodni, képesek gondolataikat megfogalmazni, kapcsolatot teremteni, akik érdeklődőek, kíváncsiak, akikben él felfedezés és megismerés vágya, akik szeretik a természetet, kötődnek a településükhöz.

Szeretnénk érzelem gazdag, kiegyensúlyozott gyermekeket nevelni, akik testileg is egészségesen fejlődnek. Képesek önmagukat értékelni, másokat elfogadni.

Szeretnénk olyan gyermekeket nevelni, akik rendelkeznek megfelelő ismeretekkel, képesek ezeket alkalmazni, és rendelkeznek az alkalmazáshoz szükséges képességgel, készséggel, attitűddel.

Törekszünk arra, hogy gyermekeink környezetükhöz való pozitív viszonyát tartalmasabbá tegyük, kialakuljon bennük a környezet tudatos védelme, tisztelete.

Olyan gyermekközpontú, befogadó óvodai nevelést folytatunk, ahol minden gyermek számára biztosítjuk, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, tehetsége kibontakozzon, illetve hátrányai csökkenjenek.

Szeretnénk, hogy óvodás gyermekeink őszintén elfogadják, tolerálják sajátos nevelési igényű társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes legyen számukra.

Az óvodáskor végére rendelkeznek életkoruknak megfelelő testi, lelki, szociális érettséggel, és készen állnak a sikeres iskolai tanulás megkezdésére, megteremtődnek az iskolás korba való átlépés pszichikus feltételei.

Óvodakép

Óvodánknak, mint a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelő intézményének, pedagógiai tevékenységrendszere, tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének feltételeit.

Olyan óvodában kívánjuk nevelni a gyermekeket, ahol fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételei biztosítottak: a kisgyermek jól érzi magát, mert biztonságot nyújtó, befogadó, elfogadó, segítő, derűs, kiegyensúlyozott, szeretettelgi légkör van, ahol a gyermeket körülvevő környezet esztétikus és tiszta.

Segítjük a környezettudatos magatartás kialakulását az óvodánk tevékenységrendszerének kialakításával, a gyermeket körülvevő tárgyi környezetnek a formálásával. Az egyén tiszteletben tartása mellett a társas viselkedés megtapasztaltatásával, gyakorlásával a gyermekek szocializációját kívánjuk segíteni.

Olyan óvodában kívánunk nevelni, ahova szívesen jönnek nap, mint nap a gyermekek és felnőttek egyaránt, ahol nemtől, vallási és faji hovatartozástól, társadalmi helyzettől függetlenül fejlődhetnek gyermekeink saját képességeik alapján.

Az óvodánk olyan pedagógiai környezetet kialakítására törekszik, ahol a különbözőség felé fordulás mindenki számára természetessé válik.

Az SNI gyermekekkel való együttnevelésével segíteni kívánjuk az SNI gyermek beilleszkedését, elfogadását, és a gyermekek tolerancia szintjének emelését.

A hátrányos, ill. halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése során segíteni szeretnénk a társadalmi beilleszkedésüket, felzárkóztatásukat.

A gazdag mindennapok keretében olyan fejlesztő hatású tevékenységek szerveződnek, melyek a gyermek életkori és egyéni sajátosságaira épülnek. Így közvetetten kívánjuk segíteni, hogy az iskolai közösségbe való beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődjenek.

2. HELYZETKÉP A KIRÁLY-TÓ ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE INTÉZMÉNYÉRŐL

2.1. Kapuvár

Kapuváron a székhely és tagóvodái a városrészek központjában helyezkednek el. A városrész gyermekeit fogadják és látják el. A gyermeklétszám megoszlása aránytalan.

Központi óvoda

Kapuváron a legtöbb gyermeket nevelő óvodai feladatellátási hely. Az Arany János utcai épületegyüttesben két intézményegység működik (óvoda, bölcsőde).

Az épület felszereltsége, annak állaga jónak mondható. 2009-2010 évben megtörtént a nyílászárók cseréje, és az épület külső felújítására is sor került.

A gyermekek összetétele vegyes képet mutat, tükrözi a városi lakosság sokszínű rétegződését.

A Központi óvodában négy csoport működik, a gyerekek életkori összetétele alapján osztott illetve részben osztott csoportokban. Csoportszobák otthonosak, esztétikusan, ízlésesen berendezettek.

Az óvoda hatalmas zöld területű játszókertje tágas, felszereltsége folyamatosan bővül, az udvarunkon található domb a gyerekek kedvelt játszóhelye minden évszakban.

A **Gartai tagóvoda** a gartai városrészen helyezkedik el. Környezete nyugodt, kertvárosi jellegű.

Az óvoda épülete folyamatosan lett bővítve, négy óvodai csoport működését biztosítja. Nincs torna szoba, de a szomszédos iskolában lévő tornatermet az óvodások is rendszeresen igénybe vesznek.

Só-szoba is működik, melynek használata segíti a légúti betegségek prevencióját és gyógyulását. Az óvoda játszókertje szülői segítséggel szépül. Az épület tágas a nevelés által támasztott követelményeknek megfelel, a gyermekek harmonikus fejlődését biztosítja.

A **Lakótelepi tagóvoda** a város lakótelepén helyezkedik el. 1973-ban épült, 4 csoportos, udvarral körülvett épület. Az óvoda épületét a nevelési-fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével az óvónők esztétikusan rendezték be. A több funkciót betöltő csoportszobák alkalmasak a szabad játéokra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra, pihenésre. A tagóvoda komfort fokozata jónak mondható.

Az épületet tágas zöldövezet veszi körül. Lég- és napfürdőzés feltételei optimálisak. Az udvari játékok korszerűek, jól segítik a gyermekek egészséges életre nevelését, a szabad mozgásuk fejlesztését.

A gyermekek zöme a lakótelepi családokból, kisebb hányada a város más, távolabbi utcáiból érkezik. Nagyobb eltérés a családok életvitelében mutatkozik. Az óvodába érkező gyermekek fejlettségi szintje változó, vannak kiemelkedően magas, illetve fejlődésben lemaradt gyermekek.

Házhelyi tagóvoda Kapuvár „házhelyi” városrészében családi házból kialakított épületben működik. 1957 óta, 1974-től kétcsoportos óvodaként.

A városközponttól 2 km-re található, környezete nyugodt, falusias jellegű. Kertek, gyümölcsösök és az állattartás is megfigyelhető.

Húsz év alatt az épület állaga megromlott.
Szülői, vállalkozói segítséggel a nyílászárók részleges cseréjére, árnyékolók építésére, az egyenetlen talaj rendbetételére került sor.
A játszóudvar tágas, szilárdburkolatú pálya és füves terület váltja egymást.

2.2. Községi tagóvodák

A Babóti tagóvoda 1929-ben épült családi házból átalakított óvodai épület. 1999-ig 2 csoporttal, azóta 1 csoporttal működik. A Király-tó Óvoda és Bölcsőde tagóvodájaként 2006. óta biztosítja községünkben az óvodai nevelést.

Az épületet kívül, belül felújították. Tipikus falusi óvoda, mely a helyi adottságokhoz, a szülők igényeihez alkalmazkodva fogadja a gyermekeket.

A Himodi tagóvoda 1972-ben új épületben kezdte meg működését. 2006. óta óvodafenntartói társulás keretében a Király-tó Óvoda és Bölcsőde tagóvodájaként neveli a község óvodáskorú gyermekeit.

Az óvodába érkező gyermekek a falusi népesség rétegződését tükrözik. Fontos feladatunk a hátrányos helyzetből adódó hiányosságok feltárása. Segítő kezett nyújtunk a rászoruló szülőknek, gyermekeknek.

Játszóudvarunk a nevelési célok megvalósításának megfelelően van kialakítva, az eszközök egy része felújításra, fejlesztésre szorul.

Az Oslói tagóvoda

Oslói a Rábaköz évszázadok óta ismert és kedvelt búcsújáróhelye. Kapuvártól 10 km-re, a Hanság déli peremén fekszik. Lakosainak száma az elmúlt évek során csökken. 1965-66-ban épült az óvoda. Önállóan, majd alapítványi óvodaként működött. Az óvoda 2008-ban a Király-tó Óvoda és Bölcsőde tagóvodája lett.

2003-ban a fűtés korszerűsítése, a külső, belső felújítás, a nyílászárók cseréje megtörtént.

A csoportszobák száma kettő, a nevelőmunka 1 csoportban történik, magas gyermek létszámmal. Az egyik csoportszobánk lehetőséget biztosít a csoportbontásra, és alkalmas mozgásfejlesztésre is.

A benti tárgyi felszereltség jó, bútorzata korszerű, a játékok számát bővítjük, maximálisan szem előtt tartva a minőségi követelményeket is.

Az óvoda épületéhez tágas, rendezett udvar tartozik, felszereltsége is megfelelő, főként fából készült udvari játékaink vannak.

A szülőkkel való kapcsolat kiváló, így van lehetőség a folyamatos fejlesztésre, korszerűsítésre. A falu közösségi-életében az óvodánk mindig aktív résztvevő.

A Vitnyédi tagóvoda

Vitnyéd Kapuvártól 2 km-re, a 85-ös főút mentén fekvő, rohamosan fejlődő község. Az óvoda 1960-ban épült. Jelenleg két csoporttal működik, az épületben konyha is üzemel.

Az óvoda épületét 1985 óta folyamatosan korszerűsítették, bevezették a gázt, megtörtént a nyílászárók cseréje.

Önállóan, később alapítványi óvodaként működött, majd 2008. óta a Király-tó Óvoda és Bölcsőde tagóvodája lett. Jelenleg 2 csoportjában 4 óvónő és 2 dajka látja el a nevelési feladatokat.

Az óvoda az évek során aktív résztvevője volt a falu hagyományápolásának. Sok-sok hagyományőrző tárgy, kép gyűjtése valósult meg a jelen számára.

A Veszényi tagóvoda

Veszény község első óvodájáról az 1930-as évek közepétől vannak ismereteink. Ez "Nyári Napközi otthon" volt, a mezőgazdasági munkák ideje alatt fogadta a kisgyerekeket. A folyamatosan működő óvoda alapítási éve 1952., a volt uradalom cseléd lakásából lett kialakítva.

1994-ben került átadásra a falu közepén a Polgármesteri Hivatallal egy épületben lévő, konyhával is egybe épített 766m² területű jelenlegi óvoda. A folyamatosan csökkenő gyerek létszám miatt a Fenntartó Önkormányzat 1995-ben megszüntetett egy csoportot. Pár év múlva a növekvő gyermeklétszám ismét lehetővé tette a két csoport működését.

A veszényi óvoda 2009 szeptembere óta a Király-tó Óvoda és Bölcsőde tagintézménye. Két csoportban 3 óvónő és két dajka foglalkozik a gyerekekkel. Az óvoda udvara tágas, felszereltsége megfelelő. A szomszédos sportcsarnokot rendszeresen használják a gyerekek. Pár perces séta után már kiérnek a házak közül, a természetes környezetbe. A tagóvoda gyerekei és dolgozói a faluközösségének aktív tagjai.

2.3. A Király-tó Óvoda és Bölcsőde adatai

Az intézmény neve: Király-tó Óvoda és Bölcsőde

Típusa: óvoda és bölcsőde

Az intézmény irányító szerve:

- Kapuvár Városi Önkormányzat Képviselő-testülete
9330 Kapuvár, Fő tér 1.

Az intézmény fenntartója:

- Kapuvár Városi Önkormányzat
9330 Kapuvár, Fő tér 1.

Az intézmény illetékessége, működési köre óvodai ellátás tekintetében

Kapuvár város közigazgatási területe, külön feladatellátási szerződés alapján Babót, Himod, Oslit, Veszékényt, Vitnyéd községek közigazgatási területei

Székhely:

Király-tó Óvoda és Bölcsőde Központi óvodája
9330 Kapuvár, Arany János u. 10/a.

Tagintézményei:

- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Lakótelepi tagóvodája
9330 Kapuvár, Ifjúság u. 5.
- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Házhelyi tagóvodája
9330 Kapuvár, Mátyás király u. 29.
- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Gartai tagóvodája
9330 Kapuvár, Rákóczi Ferenc u. 26.
- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Babóti tagóvodája
9351 Babót, Fő u. 94.
- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Himodi tagóvodája
9362 Himod, Kossuth u. 45.
- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Oslit tagóvodája
9354 Oslit, Rákóczi u. 16.
- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Vitnyédi tagóvodája
9371 Vitnyéd, Mátyás király u. 2.
- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Veszékényi tagóvodája
9352 Veszékény, Fő u. 63.

Intézményegysége:

Király-tó Óvoda és Bölcsőde, Bölcsőde
9330 Kapuvár, Arany János u. 10/a

Az intézménybe felvehető maximális gyermekek létszáma

Központi óvoda	100 fő/ 4 csoport
Gartai tagóvoda	100 fő/ 4 csoport
Házhelyi tagóvoda	50 fő/ 2 csoport
Lakótelepi. tagóvoda	100 fő/ 4 csoport
Babóti tagóvoda	25 fő/ 1 csoport
Himodi tagóvoda	25 fő/ 1 csoport
Oslis tagóvoda	50 fő/ 1 csoport
Vitnyédi tagóvoda	50 fő/ 2 csoport
Veszényi tagóvoda	50 fő/ 2 csoport

Összesen:	550 fő/ 21 csoport

Az intézménybe jelenleg működő csoportok száma, gyermekek létszáma

Központi óvoda	4 csoport -100 fő
Gartai tagóvoda	3 csoport - 75 fő
Házhelyi tagóvoda	2 csoport - 50 fő
Lakótelepi. tagóvoda	2 csoport - 50 fő
Babóti tagóvoda	1 csoport - 25 fő
Himodi tagóvoda	1 csoport -25 fő
Oslis tagóvoda	1 csoport - 25 fő
Vitnyédi tagóvoda	2 csoport - 50 fő
Veszényi tagóvoda	2 csoport - 50 fő

Összesen:	18 csoport – 450 fő

2.4. Tárgyi feltételek

Kapuvári óvodai feladatellátási helyeink üzemeltetéséhez szükséges tárgyi feltételek rendelkezésre állnak.

Az óvodaépületekben az állagmegóvás érdekében folyamatos felújításra, karbantartásra van szükség. (lapos tető, nyílászárók)

Az óvodaépületek foglalkoztató- és kiszolgáló helyiségeinek mérete a maximum létszámnak megfelelő, gyermekenként 2 m².

Az épületek nagysága az ellátandó feladathoz megfelelő. Elhasználódási foka változó, folyamatos felújításokkal szinten tartható.

Egységeink jelenlegi komfortfokozata jó. Évek óta gázfűtéssel rendelkezünk, fűtési rendszer korszerűsítése az épületekben gazdaságosabbá tenné a szolgáltatást.

Minőségében, mennyiségében fejlődött és cserélődött az óvoda bútorzata, textília készlete. A csoportszobáink esztétikus környezetet biztosítanak a gyermekek neveléséhez. A szokás-szabályrendszerünket segítő eszközök: a csoportban használt tároló és tálaló eszközök, a tisztálkodási felszerelés a rendelkezésünkre áll.

A Központi óvoda és a tagóvodáink sem rendelkeznek tornaszobával.

A Gartai tagóvodánkban só-szoba működik.

Az óvoda udvarainak állapota, felszereltsége változó.

Az óvoda épületeiben, udvarain a tárgyi eszközök, felszerelések, a gyermekek biztonságát szem előtt tartva, olyan módon kerültek elhelyezésre, hogy a gyermekek számára hozzáférésük biztosított legyen.

A gyermekek óvodai tárgyi környezetével, annak természetes, igényes, esztétikus kialakításával a környezettudatos magatartásukat alapozzuk meg. A csoportszobáink, folyosóink díszítésekor valljuk, hogy a kevesebb többet ér. Törekszünk arra, hogy a természetes anyagok, népi motívumok beépüljenek közvetlen környezetünkbe is.

Az esztétikus külső és belső környezet biztosítása érdekében mindent megteszünk, melynek szinten tartását nem csak a fenntartó által biztosított költségvetési keretből kívánjuk megoldani. Ennek a tevékenységnek aktív részese az óvodai kollektíva, munkával és anyagi támogatással a szülői munkaközösség, a „Kapuvári óvodáskorú gyermekekért” Alapítvány, a patronálók és a pályázati lehetőségek.

Községi tagóvodáink tárgyi felszereltsége jónak mondható. Az épületek felújítottak. A Babóti tagóvodánkban tornaszoba is kialakításra került.

Az Oslói és a Himodi tagóvodában a fejlesztések során lehetőség van a csoportbontásra is.

A belső terek kialakítása, a játékeszközök minősége és mennyisége segíti a nevelőmunkát.

A játszóudvarok állapota jó, felszereltsége átlagos.

A fenntartó községek önkormányzatai magukénak érzik a tagóvodáinkat, fenntartói kötelezettségüknek lehetőségeikhez mértén maximálisan eleget tesznek.

A gyermekek játékának eszközrendszere

A játékeszközök minden csoportban megfelelő szinten vannak. Ehhez hozzájárul az óvónők kreativitása, eszközkészítő munkája, és a szülők támogatása. Az egyes játékfajtákhoz, játéktémákhoz szükséges eszközöket, anyagokat, képességfejlesztő játékokat folyamatosan biztosítani kívánjuk.

A játékok, eszközök csoportszobai (udvari) elhelyezését mindenkor meghatározza a gyermekcsoport fejlettsége, egészségük megőrzése, védelme, miközben biztonságuk, kényelmük mellett mozgás- és játékigényük is biztosított.

A gyermekek tanulásának eszközei:

A tornaszobák hiánya ellenére jól kialakított és hasznos eszközrendszerrel rendelkezünk a mozgásfejlesztés területén.

Szintén nagyon sokat fejlődött a zenei eszköztárunk és a mesélés, verselés kellékei.

A vizuális nevelés kellékeit részben a szülők biztosítják.

Sokat kellene fordítanunk a környezet megismerésére és a matematikai nevelés eszközeinek a kialakítására, fejlesztésére. Törekszünk olyan eszközök beszerzésére, melyek a gyermeki felfedezést, kreativitást, a gyakorlati problémamegoldást erősítik, arra adnak lehetőséget.

A gyermekek mesekönyv, óvónők szakkönyv-ellátottsága:

Jelenlegi könyvállományunk sok szép értékes darabból áll, de az utóbbi években csak kevés könyvet tudtunk vásárolni. Célunk, a meglévőt megóvni, a megjelenő új kiadványokból a nevelőmunkát legjobban szolgálókat beszerezni.

Minőségi mesekönyvek vásárlására törekszünk, ezek mennyisége nem megfelelő. Ezt az időszakot próbáljuk úgy megoldani, hogy a gyermekek saját mese- és képeskönyveiket rendszeresen elhozzák az óvodába.

Szakkönyv-ellátottságunk közepes, ezen a területen is egyre több a saját könyv.

Videó szoba egyik egységünkben sincs.

Programunk megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételeink a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléseiről szóló 1/1998./VII. 24./ OM rendelet alapján adóttak.

A kötelező eszköz- és felszerelési jegyzéket a nevelési program 9. fejezete tartalmazza.

2.5. Személyi feltételek

Intézményünk valamennyi dolgozója a munkakörének megfelelő végzettséggel rendelkezik. A jelenlegi feladat ellátásához megfelelő a személyi állományunk.

Pedagógiai képesítéssel rendelkező óvónők száma:

36 fő felsőfokú végzettségű óvónő

Pedagógiai munkát segítőik száma:	szakképzett dajkák száma: 18 fő
	pedagógiai asszisztens 6 fő
	óvodatitkár 1 fő

A személyi feltételek szöveges bemutatása:

Nevelőtestületünkre az azonos gondolkodás, az összetartó erő, ugyanakkor egyéni belső indíttatású kreativitás a jellemző. Tudjuk, hogy az óvónők elfogadó, segítő, támogató, attitűdje modellt jelent a gyermekek számára. Emberi, szakmai elkötelezettség, következetesség határozza meg kapcsolatunkat. Tiszteljük egymás személyiségét, önálló nevelői eljárások megvalósítását, ha az a gyerekek érdekeit, fejlesztését, óvodai életük sokszínűségét, gyermekközpontú nevelését szolgálják. Feladatunknak tekintjük a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyerekek befogadása esetén a nemzetiségi, etnikai óvodai nevelés célkitűzéseinek megvalósítását.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek (sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő és kiemelten tehetséges gyermek) nevelését speciális szakemberek segítségével végezzük.

A nem pedagógus munkatársakkal összehangoltan dolgozunk, tiszteljük szakmai hozzáértésüket.

Nevelőmunkánk színvonalát növeli az évenkénti képzéseken, tanfolyamokon való részvétel, mely ismeretbővítést nyújt és jelent a nevelés minden területén.

A nevelői munkát segítő dajkák együttműködő készsége segíti, támogatja a napi tevékenységünket.

A gazdasági iroda a gazdasági vezető irányításával segíti munkánkat. Minden itt dolgozó munkatársunknak, a beosztásának megfelelő iskolai végzettsége van.

3. NEVELÉSI FILOZÓFIÁNK

*„A nevelés állandó lehetőségek biztosítása
a felfedező megismerésre.”*

3.1. Alapelveink

- Az egészséges óvodai környezet megteremtésével a gyermekeként változó testi-lelki szükségletek maximális kielégítése.
- A gyermek egyéni készségeinek, képességeinek kibontakoztatása során alkalmazott pedagógiai intézkedések mindig a gyermek személyiségéhez igazodnak.
- A gyermekek egyéni különbségeit (akár társadalmi, akár kulturális, akár biológiai) maximálisan figyelembe véve, azokból kiindulva, azokra építve alakítunk ki befogadó környezetet. A befogadó környezet egyben azt jelenti, hogy az óvodai nevelésünkben résztvevő valamennyi személy a kölcsönös együttműködés szellemében megismeri, értéként fogadja el, és épít az egyéni különbségekre.
- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- A gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény.
- A gyermek fejlődését genetikai adottságok, egyéni érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.
- A fejlődő gyermeki személyiség emberi jogait, méltóságát biztosítani kell.
- Egyéni különbségek tiszteletben tartása, a különbözőség elfogadása. Óvodánk nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- Az óvodai nevelésben egyenlő hozzáférést kell biztosítani a gyerekeknek az óvodai élet minden területén.
- A fejlődő gyermeki személyiséget különleges védelem illeti meg.
- A gyermeknek joga van személyisége teljes kibontakoztatására.
- Az óvoda a családi nevelést segítő, kiegészítő és korrigáló feladatot lát el.
- A migráns gyermekek/nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyerekek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális/multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét biztosítani kell.

3.2. Alapvető cél, feladat

Alapvető célok:

- A 3-7 éves korú gyermekek nyugodt, derűs, szeretetteljes óvodai légkörben, tevékenységre serkentő, élményekre építő, inger gazdag környezet biztosításával a személyiségének fejlesztése, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- A gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítésével a testi, szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor specifikus fejlődésének erősítése.
- A gyermek és közvetlen környezete közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.

Általános nevelési célok

- Az értelmi nevelés célja, hogy a gyermekek képesek legyenek az ismeretek befogadására, önálló értelmi tevékenységet tudjanak folytatni. A beszéd és a gondolkodás szoros kapcsolatának eredményeként alkotásokat hozzanak létre.
- Az erkölcsi nevelés célja az, hogy a szereteten alapuló értékrend érvényre jutásával segítsük a gyermeket abban, hogy saját magukat és környezetükhöz való viszonyukat tudatosan és szabadon formálhassák.
- Az esztétikai nevelés célja, hogy a gyermekek tervszerű irányítással képessé váljanak a szép befogadására az őket körülvevő világban, az emberi alkotásban, és ők is a szép alkotására törekedjenek.
- Érzelmi nevelés és szociális nevelés
A gyermekek egymás közötti és felnőttekkel való viszonyát a szeretet érzelmei jellemezzék. Az elsődleges szocializáció helye a család, a másodlagos szocializáció helye az óvoda, ahol szakszerű irányítással a pusztán együttléttől eljutnak az együvé tartozásig, az együttműködésig.
A jó közösség kialakításának leghatásosabb eszközei a közös célok, hagyományok, szimbólumok megteremtése, közös ünneplés, a csoport életét szabályozó szokásrendszer, az értelmes fegyelem.
- Az anyanyelvi-kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési folyamat legapróbb mozzanataiban is. A magyar nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, helyes nyelvhasználattal a biztonságos önkifejezés megalapozásával válik lehetővé. A gyermek életkorának megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalom iránti érdeklődést kelthetjük fel.

Általános nevelési feladat

- A gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégítése során az egészséges életmód alakításával, az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés, valamint az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósításával a gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztése.

3.3. A nevelés kerete

3.1.1. Egészséges életmód alakítása (egészségnevelési program)

Az egészséges életmód alakítása szerves részét képezi az óvoda egészségnevelési programjának. Az egészségnevelés megalapozó, az óvodai nevelés minden mozzanatában jelenlévő feladat.

Egészségnevelési program tartalmi elemei az óvodánkban:

- Az egészséghez való jog és esélyegyenlőség biztosítása
- A gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése
- A gyermekek egészséges fejlődésének biztosítása, a teljes egészségi potenciál elérése
- Az egészséget választó képesség fejlesztése
- Az egészséges életvitel iránti igény kifejlődésének elősegítése
- Az egészséget károsító magatartások visszaszorítása
- Szülőkkel való bánásmód, táplálkozási ajánlások, otthoni életmódra vonatkozó tanácsok (az óvadás gyermek családjának egészségi esélyeihez, személyre szabott módon)
- Együttműködés a szakemberekkel (orvos, védőnő, szakértő, családgondozó)

Az egészséges életmód alakításának feltétele:

- Megfelelő tárgyi környezet (óvoda épülete, felszereltsége, csoportszoba, játékszerek, munkaeszközök, stb.)
- Szociális környezet (kortárs gyermekek, és felnőttek)

Az egészséges életmódra nevelés célja:

- A gyermekek életkorának megfelelő helyes életritmus kialakuljon
- Az óvodai tevékenységek megszervezésével a testi-szellemi fejlődés biztosítása.
- Egészségmegőrzés, testápolás, kulturált magatartás megalapozása.
- Harmonikus, összerendezett mozgás elősegítése.
- Testtartás javítása.

Az egészséges életmódra nevelés feladata:

- Gazdag, esztétikus tárgyi környezet kialakítása az egészségügyi előírásoknak megfelelően.
- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása és megőrzése.
- A helyes életritmus kialakítása az életkori sajátosságokat szem előtt tartó, rugalmas, következetes napirend és heti rend megtervezésével és megszervezésével.

- Táplálkozási, öltözködési, testápolási, pihenési szokásrendszer kialakítása.
- Mozgásigényük kielégítésével testi edzettségük, erőnlétük fejlesztése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása megfelelő szakember bevonásával, a szülőkkel együttműködve.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében mindig a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez, igényéhez igazodó egészségnevelési feladatok megvalósítása.
- A környezetük védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása
- A gyermekek lelki egészségének védelme.

A tevékenységek megszervezése:

A helyesen kialakított életritmus feltétele a gyermek harmonikus fejlődésének, felerősíti, támogatja annak pozitív alakulását. Rugalmas, a gyermekek életkori sajátosságait, igényeit, szükségleteit kielégítő napirendet tervezünk, melyben érvényesül a folyamatosság és a kötetlenség. Fontos a tevékenységek közti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék mással nem helyettesíthető szerepét. Az óvodai életben a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Különös figyelemmel érvényesítjük az alvás-pihenés, a szabad levegőn való tartózkodás és a táplálkozással kapcsolatos szükségletek kielégítését, valamint a mentálhigiénés gondozást. Törekszünk a várakozási idők minimalizálására.

A gondozás során az óvónő, a gondozást végző dajkával együttműködve nevel, kapcsolatot épít a gyermekekkel, tudatosan fejlesztve önállóságukat.

Táplálkozás

Az étkezésekre mindig azonos időpontban kerül sor, segítve és erősítve a táplálkozás feltételes reflexeit. Fontos az egyéni különbségek, a lemaradás megfelelő szintre hozása. A kulturált körülmények, eszközök biztosítása, a megfelelő időkeret, az óvónő-dajka összehangolt munkája szükséges ahhoz, hogy gyermekeink táplálkozási szokásai megfelelően alakuljanak. Az étkezés megszervezése, lebonyolítása fontos feladata az óvónőnek. Az óvónők a dajkával együttműködve tegyék örömtelivé az étkezéseket, teremtsenek jó hangulatot az étkezések során. Az ünnepek alkalmával az étkezések körülménye, hangulata is erősítse az ünnepek érzelmi hatását. Az étkezési szokásrendszer korcsoportonként egymásra épülő. A kistányér, mélytányér, kanál magabiztos, megfelelő használatának kialakítása után kerüljön bevezetésre a kancsóból az önálló öntés gyakorlata, a villával, késsel, dupla terítéssel történő étkezés. A szalvéta használata váljon belső igényévé a gyermeknek.

Az óvónő csoportjának igényeit, sajátosságait mérlegelve kialakíthatja a folyamatos reggeliztetés rendszerét.

Az egészséges táplálkozás igényének megalapozása érdekében minden csoportban, minden héten gyümölcsnapot tartunk. Ezen a napon a szülők hoznak egy-egy darab gyümölcsöt, amit aztán a gyerekek közösen fogyasztanak el.

Az óvodai tevékenységek során az óvónők a gyermekekkel ismertessenek meg új ízeket, addig ismeretlen étel-, italféleségeket.

Testápolás

- A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodási igényük kialakítását szolgálja. Fokozatosan és folyamatosan szoktatjuk őket az önálló tisztálkodásra. A fogmosás bevezetésére a fokozatosság legyen a jellemző, ehhez a napirendben megfelelő időkeretet kell biztosítani.

Törekszünk az egyéni igények kielégítésére, a szükséges intimitás feltételeinek a megteremtésére. A mosakodás, fogmosás, fésülködés, WC-használat szokásrendszerét a csoport sajátos igényeit figyelembe véve a csoportvezető óvónők alakítják ki, és a nevelési tervekben ezt meg is fogalmazzák.

Öltözködés

Az öltözködési szokások, stílusok nagyon különbözőek. Az óvónők türelemmel, tapintattal segítik a szülőket abban, hogy gyermekük megfelelő ruhában élvezhesse az óvodai életet (ne legyen szoros, a szabad mozgást ne gátolja, ne legyen kényes, féltős a ruha, túlóltöztetés, stb.)

Az önálló öltözködés terén a gyermekek nagy különbségekkel érkeznek az óvodába. A „okos” segítségnyújtás, a biztatás, a türelem segít a gyermekek felzárkóztatásában. Az óvodába váltó cipőt, váltó ruhát és torna felszerelést kérünk. Lehetőséget biztosítunk udvari cipő, csizma használatára, tárolására is.

Szabad mozgás

Mozgásos játékokat szervezünk a mozgásigény kielégítésére, mozgáskoordináció fejlesztésére. Rossz idő esetén, az épületen belül is próbálunk teret biztosítani a nagy mozgásigény kielégítésére (pl. folyosó).

Az egészséges életmódot erősítő mozgásos tevékenységre, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Jó időben a testnevelés foglalkozásokat is az udvaron tartjuk.

Az egészséges életvitel szerves része a rendszeres mozgás.

Pihenés

Az elegendő, pihentető, nyugodt alvás a gyermek szomatikus, pszichés fejlődésének egyik feltétele. Erre a szülők figyelmét is felhívjuk, megelőzve a későbbi magatartási - viselkedési és tanulási rendellenességek egy részét.

A pihenés időtartama korcsoportonként differenciált. A gyerekek fogadják el, és tartásukban a csendes, nyugodt pihenés szokását.

Délutáni pihenés előtt minden nap mesélünk, altató zenét hallgatunk, ennek nyugtató hatása van. A pihenés időtartama korcsoportonként differenciált.

Levegőztetés

Naponta, időjárástól függően, több órát, délelőtt és délután is kinn tartózkodnak a gyermekek a levegőn. Nagyon szeles időben, sűrű ködben, vagy ha a hőmérséklet $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$ alá esik a csoportszobák fokozott szellőztetése mellett, a gyermekek az épületben maradnak. Nyári kánikulában fokozottan ügyelünk arra, hogy a gyermekek ne hevülhessenek túl, tevékenységüket a szabadban, árnyékban, vagy az épületben szervezzük meg. A megfelelő folyadékbevitelről folyamatosan gondoskodunk, nemcsak kánikula idején.

Egészség-betegség

Együttműködünk az óvoda orvosával a kötelező szűrések elvégzésében, az adódó pedagógiai és szervezési feladatok ellátásával is. A beteg kisgyermek szüleit azonnal értesítjük, a szülő megérkezéséig biztosítjuk felügyeletét. Az SZMSZ határozza meg a beteg kisgyermekkel kapcsolatos teendőket, a betegség utáni óvodába lépés feltételeit.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- Önállóan, felszólítás nélkül használja a WC-t, önállóan tisztálkodik.
- Vigyáz környezetére.
- Szükség szerint, rendeltetésszerűen használ zsebkendőt.
- Ügyel az étkezőasztal esztétikumára, helyesen használja az evőeszközöket.
- Kialakul a gyermekben az esztétikus étkezés igénye.
- Igényévé válik a saját személye és környezete rendje, gondozottsága.
- Önállóan, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyre rakja.
- Megismerik az egészséges táplálkozás alapjait, a testedzés fontosságát.

3.3.2. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek magatartását érzelmei befolyásolják, ezért fontos, hogy a többi gyermekkel és a felnőttekkel való kapcsolataiban során pozitív, kedvező hatások, élmények ériék. A társas kapcsolatok alakulása során fontos, hogy a gyermek találja meg helyét a közösségben. Lehetősége van a csoporttal való együttműködésre, ugyanakkor – ha arra van igénye – egyedül is tevékenykedhet. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze a játék, ezt követik a közös tevékenységek, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák.

Célja:

- Már az óvodába lépéskor érje kedvező hatás a gyermeket: védettség, biztonság, jó közérzet.
- A gyermek-felnőtt kapcsolatát pozitív érzelmi töltés jellemezze.
- Fejlődjön pozitív énképük, én-tudatuk.
- A gyermek egyéni igényeit figyelembe véve, a közösségi érzelmeinek, beállítódásnak, magatartásának formálódása a csoport szokásai alapján.
- Erősödjenek, gazdagodjanak a gyermek erkölcsi-szociális, esztétikai és intellektuális érzelmei.
- Pozitív értékrend kialakulásának a megalapozása.

Erkölcsi-szociális érzelmek alakítása

- Teremtsünk a gyermek önmegvalósításához teret, eszközt, mentesítsük a konformizmustól.
- Az életörömről való képesség példamutatással alapozható meg.
- Fontos az érzelmileg biztonságot nyújtó, közvetlen, szeretetteljes és nyugodt, családi óvodai légkör, melyben sok a közös élmény, a közös felfedezés. Ennek során fejlődnek erkölcsi tulajdonságaik: együttműködés, együttérzés, figyelmesség, önállóság, barátság, szorgalom, a végzett munka öröme, kitartás, állhatatosság, sikerélmény, önzetlenség, megbecsülés, konstruktív társas kapcsolat fejlődése, jó és rossz megismerése, önmagunk és mások szeretete, a különbözőség elfogadása, érzelmekre épülő kapcsolatteremtés.

Esztétikai érzelmek alakítása

- Higiénikus gondoskodás biztosítása.
- Harmonikus, esztétikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A természet szépségének felfedezése, a szép, esztétikus felismerésének erősítése.
- Ízlésformálás az óvodánk mindennapjaiban a személyi, környezeti esztétikában is jelenjen meg és fejlődjön a gyermek szép iránti igényéből.
- Művészeti élmények a belső látás élményéből, rácsodálkozási képességből fejlődjenek.
- Az esztétikai élmények, benyomások legyenek alkotói, formálói az értékítéletnek.

Intellektuális érzelmek alakítása

- A gyermek természetes kíváncsiságából fakadó érzelmi megnyilvánulások segítsék a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott befogadását.
- Fejlődjön a gyerekek kíváncsisága, utánzási kedve, érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, gondolkodása, kreativitása, kitartása.

Óvodánkban az erkölcsi, szociális, esztétikai, intellektuális érzelmek fejlesztése az óvodai életünket, nevelésünket áthatja a tevékenységünk keretein belül is.

Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés feladata:

- Az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, otthonos, kiegyensúlyozott szeretettel körbevesztett környezet biztosítása.
- Közös élményekre épülő tevékenységek megszervezése.
- Az óvónő-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatainak, társas kapcsolatok formálása, erősítése, körültekintés, gyöngédség, megértés, türelem, szeretet, barátság, megtartó képesség formálása.
- Segítse az óvoda a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, önkifejező önértékelítő törekvéseit támogassa.
- A közösségi élet szokásai és a közösségi magatartás kialakítása.
- Sajátos törődést igénylő gyermekek nevelése, kezelése.
- A különbözőség elfogadására, tiszteletére nevelés.

Érzelmi erkölcsi és közösségi nevelés tartalma:

Kiegyensúlyozott szeretettel léghő, gazdag, tevékenykedtető óvodai élet. Közös élmények segítik a felnőtt és gyermek-gyermek kapcsolatának fejlődését.

Rendszeres óvodába járás előtt javasoljuk a szülőknek, hogy napról napra szoktassák be gyermeküket. A óvodai befogadás időszaka meghatározza a gyerekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. Az óvónő a szülőkkel együtt teremtsen meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe való beilleszkedéséhez. A szülőkkel megbeszélve, az óvónő lehetőséget adhat arra, hogy a gyermek a szülővel együtt ismerkedjen meg az óvodával. Mindig az adott körülményeknek megfelelően döntsön az óvónő. (A Nemzeti köznevelési törvény (Nkt.) lehetővé teszi a 2,5 éves gyermekek óvodai felvételét.) A **befogadás** ideje alatt a gyermekek elhozhatják azokat a tárgyakat, amelyekhez ragaszkodnak. A befogadásban mindkét óvónő és a dajka is vegyen részt. Ez az átmeneti időszak addig tart, amíg a gyermeknek erre szüksége van, a befogadás ütemezése az óvónő kompetenciája.

A csoportba érkező új gyermekek fogadására fel kell készítenünk a csoportot is, ami azért fontos, hogy ne legyenek féltékenyek új társaikra, másrészt sokat

segíthetnek a befogadásban, megkönnyíthetik az új gyermekek beilleszkedését, miközben önmaguk is fejlődnek, befogadóvá válnak.

Legyen minden óvodai csoportnak hagyománya, szokás- és normarendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami sajátos egyéni színezetű légkört biztosít, és ez mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését. A gyermekekkel együtt alakítjuk a közösségi szokásokat, szabályokat. Fokozatosan, tervszerűen ismertetjük meg, gyakoroltatjuk az udvarias viselkedés szabályait, normáit. Hagyományok ápolásával, ünnepek szervezésével közös örömteli élményeket biztosítunk.

A gyermekeknek legyen lehetőségük minél többször **érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet** választani, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kíváncsiságot, motorizációs állapotot. Az érdektelen gyermekekre szenteljen figyelmet az óvónő, hogy mielőbb kiderítse érdektelensége okát, mert befolyásolását csak így tudja elindítani.

Az egyes tevékenységek során biztosítjuk, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben, emberi környezetben a jóra, szépre, óvja, tisztelje és ismerje, becsülje azt. A szülőföldhöz való kötődés, a **lokálpatrióta magatartás** kialakítására, megalapozására minden lehetőséget beépítünk óvodai életünkbe.

Folyamatosan kommunikálunk a gyermekekkel, biztosítjuk az állandó személyes érintkezést, erre biztatjuk őket társas kapcsolataikban.

Az óvónő, és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja, viselkedése modellértékű a gyermekeknek és a szülőknek. Az óvónő a gyermekek közösségének irányítója, személyiségének modell értékével hat a csoportszerveződés folyamatára, serkentője a gyermeke egyéni fejlődésének, miközben maga is a közösség tagja. Az óvónő magatartása legyen határozott, ugyanakkor barátságos, szeretetteljes, őszinte. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi befolyásolását.

A közös tevékenységek folyamatában az óvónő ügyeljen arra, hogy a gyermek éntudata megerősödjön, énképe a különböző tevékenységek során és a kapcsolatokban differenciálódjék. Az óvónő konkrétan, akár egy-egy sajátosság megfogalmazásával mondjon véleményt, értékelést a gyermekekről. **A gyermekek teljesítményét önmagukhoz mérve értékeljük, segítsük** próbálkozásaikat! Az óvónő magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.

Az óvónő ébresztgesse és fejlessze a gyermek egyéni sajátosságait. A gyermekek egymás iránti érdeklődését, az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységét segítse. Alakítson ki erkölcsi értékeket, ismertesse fel a jót-rosszat, segítse az őszinteség, igazmondás, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, igazságérzet kialakulását.

Igyekszünk elfogadtatni társaik esetleg a többiektől eltérő külsejét, viselkedését, beszédét, szokatlan kívánságait, különleges állapotát. A nehezen szocializálható, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek neveléséhez szükséges speciális ismereteket, a sajátos törődést, megfelelő szakemberek bevonásával biztosítjuk. A nemzeti és kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek szocializációja különösen nagy pedagógiai tapintatot igényel. A szülői megerősítésre különösen szükségünk van e feladatok megvalósításában.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Ragaszkodnak egymáshoz, a felnőttekhez, óvodájukhoz, és ez cselekedeteikben is megmutatkozik.
- Igényükké válik a helyes viselkedés, szokások, szabályok betartása.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, köszöntik egymást.
- A csoportba érkező vendéget szeretettel fogadják.
- Igényükké válik a tevékenységekben való aktív részvétel és együttműködés.
- A tevékenységet komoly feladatuknak tekintik, és felelősségtudattal végzik és fejezik be.
- Nyugodtan ülnek és figyelnek egymásra és a felnőttekre.
- Önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Értékelik saját és mások tetteit és magatartási példáit.
- Érvényesítik kezdeményező készségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- A felmerülő akadályokat képesek legyőzni.
- Eligazodnak a közösségben, tudnak beilleszkedni, alkalmazkodni, kapcsolatot teremteni.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

3.3.3. Anyanyelvi, - értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi nevelés és az értelmi képességek fejlesztése az óvodai élet egész folyamatában, valamennyi óvodai tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelvi, értelmi nevelés, fejlesztés áthatja az óvodai nevelést, kiemelt jelentősége van, mert a nevelés keretének és a gyermeki tevékenységrendszernek is a tartalmát képezi.

Célja:

- Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása beszélő környezettel, szabályközvetítéssel.
- A korosztály műveltségi anyagának elsajátítása.
- A gyermekek képesek legyenek az ismeretek befogadására, önálló értelmi tevékenységet tudjanak folytatni.
- A gyermek spontán érdeklődésére alapozva a tanulási vágy kialakítása, a befogadást segítő értelmi képességek fejlesztése.
- A beszéd és a gondolkodás szoros kapcsolatának eredményeként alkotásokat hozzon létre.
- Az anyanyelvi fejlesztés, és a kommunikáció életkorukra jellemző szinten való alakítása.
- Iskolai életre való felkészítés.

Feladata:

- A gyermek spontán tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendszerbe foglalása tapasztalat- és élményszerzések lehetőségeinek biztosításával. Ezen keresztül fejlődjenek egyre pontosabb és valóság-hű észleléseik, koncentrált figyelmük, reprodukív emlékezetük, problémamegoldó kreatív gondolkodásuk.
- A gyermeknek, a szervezett, játékos, tevékenységek révén, az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és a kreativitás fejlesztése.
- Az érthető, kifejező, beszéd készségének kialakítása, fejlesztése, a spontán szerzett ismeretek rendszerezése, bővítése, a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése: a gyermeki beszédkedv, a gyermek meghallgatásának, a gyermeki kérdések érvényesülésének és válaszhoz való jogának biztosításával.
- A napi tevékenységek megszervezésekor szóbeli megnyilvánulásra ösztönző, oldott légkört teremtünk, keressük az egyéni és kisebb csoportos beszélgetések alkalmait.
- Őszinte örömmel és odafordulással fogadjuk a gyermekek szóbeli megnyilvánulásait, bátorítjuk a félénkebbeket.
- Szókincsük bővítése.
- A magyar nyelv ápolása, szépségének megéreztetése.
- Beszédünkkel modellt nyújtunk, sok szinonimát használunk.
- Anyanyelvünk szabályai szerinti tagolással, természetes gesztusokkal és mimikával beszélünk.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében mindig a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez, igényéhez igazodó anyanyelvi feladatok megvalósítása.
- Bármilyen fejlődési zavar, akadályoztatás esetén szakember (orvos, logopédus, fejlesztőpedagógus) beavatkozását javasoljuk.

Az anyanyelvi nevelés tartalma

Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkört valósítunk meg. A nap során bármikor lehetősége van a gyermeknek a beszélgetésre, hiszen az anyanyelv a legfontosabb eszköze az emberek közötti kapcsolatteremtésnek, kommunikációnak.

Kialakítjuk a beszélgetés viselkedési normáit, követelményeit (egymásra figyelés, egymás meghallgatása, hangerő, stílus, stb.).

A hangok tiszta ejtésének gyakoroltatása, a megfogalmazások javítása helyes minta és szabályközvetítéssel spontán élethelyzetekben, játékosan történhet (direkt javítás elkerülése). A beszédhibák javítása érdekében együttműködünk a logopédussal. Anyanyelvi nevelés kiemelt eszköze: a mese, vers, dramatikus játék.

A környezet tiszta, szép, stílusos beszéde mintát nyújt a gyermeknek.

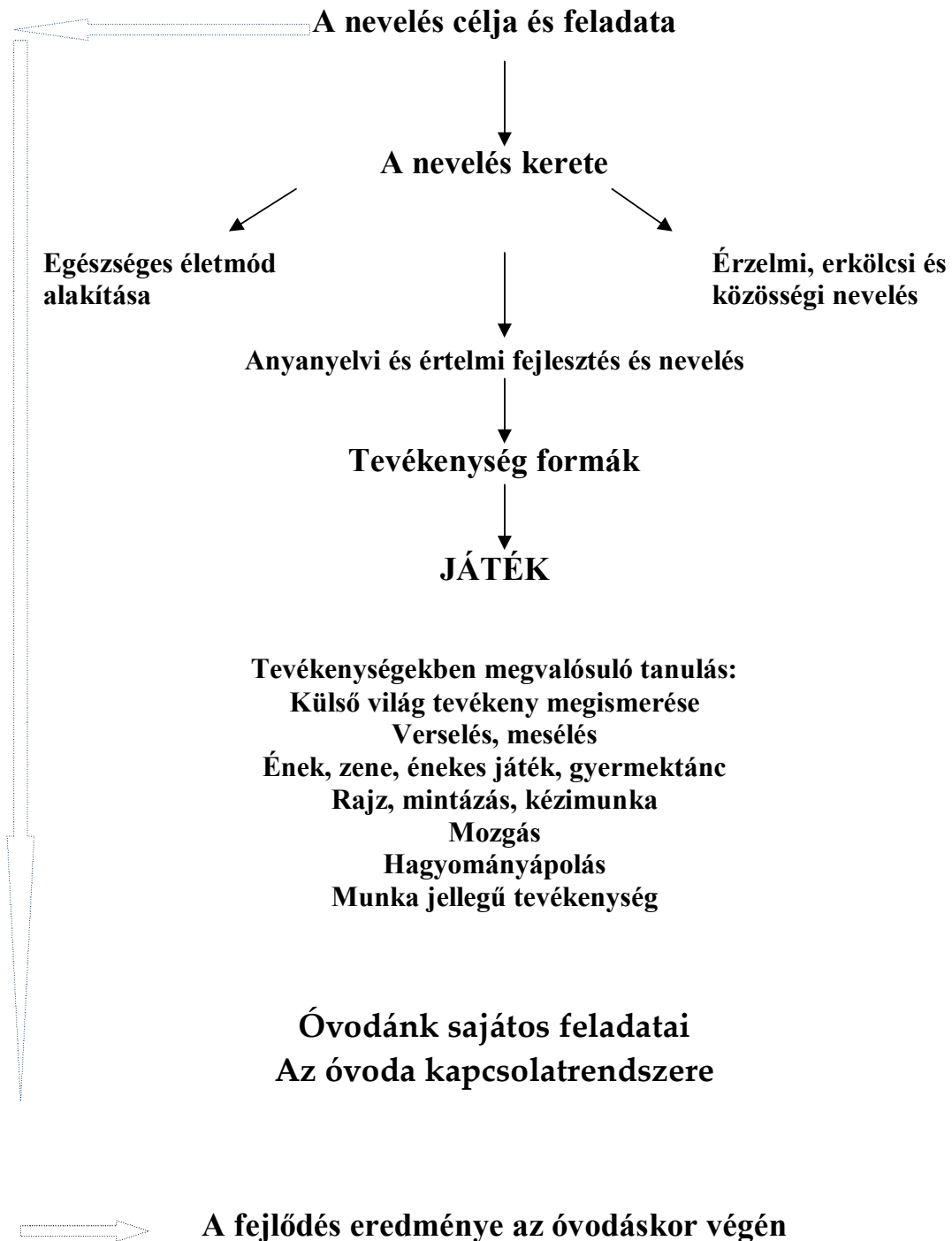
Az értelmi fejlődés során az óvodás gyermeknek el kell érnie az észlelés, finommozgásos funkciók maximális szintű működését, amelyekhez a nyelvi szimbolikus megismerési szint szervesen integrálódik.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Aktívan használják kibővült szókincsüket.
- Összefüggően mesélnek, beszélnek.
- Megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal folytatnak beszélgetést.
- A kommunikációs játékok alkalmával fejlődik érzelmi kifejezőkészségük, beszédmódjuk.
- Tisztán, tagoltan, érthetően fogalmaznak.
- Beszédritmusa megfelelő;
- Szükségeit érthető formában megfogalmazza;
- Beszéde folyamatos, helyesen alkalmazott kötőszavakkal;
- Szókincse megfelel az elvárható életkori jellemzőknek;
- Helyesen használja az igeidőket, ragokat;
- Minden szófajt használ;
- Beszédében előfordulnak az egyszerű és bővített mondatok is.

3.4. A program rendszere

4. PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉG FORMÁI

4.1. Játék, tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek személyiségfejlesztése a játékon, tevékenységeken keresztül történik. A játék a gyermekek számára örömforrás. A játék pszichikumot, kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység. A játékon keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, örömközhöz, sikerélményhez jut. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

4.1.1. Játék

Célja:

- Az átélt tapasztalatainak, vágyainak kibontakoztatása. Annak elősegítése, hogy a gyermekek szimbolikus formában fejtsek ki fantáziájukat, élményeiket, ötleteiket.
- Nyújtson örömlélményt a játék, amely érzelmi színpályát gazdagítja. Válgazdagabbá, sokrétűbbé, gördülékenyebbé a játék.
- A gyermekek gondolkodásának, értelmének fejlődését, személyiségének formálását leginkább a játékon keresztül valósítjuk meg. A játék úgy segítse a kisgyermek fejlődését, hogy az átélt tapasztalatok, vágyak kibontakoztatása révén, a gyermek állja meg a helyét ebben a modern világban, sajátítsa el az új és még újabb életformákat, sokoldalúvá váljon. Örömet, megnyugvást találjon a játékban, ami érzelmi világát gazdagítja.

Feladatok:

- A szabad játék túlsúlyának biztosítása a napirend megfelelő alakításával.
- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása. A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának a biztosítása a játékban.
- A gyermek beszédképességének fejlesztése a játékban.
- A gyermek játéklehetőségeinek gazdagítása (gazdag fantáziájuk miatt szinte korlátlan). Meghitt kuckók, sarkok, motivációk és játéktér képességének célirányos fejlesztése.
- Társas kapcsolatok kialakítása a kapcsolatteremtésben és együttjátásban. Közvetlen környezet élménynyújtási lehetőségei a gyermekek gyűjteményei.

- Játékokhoz szükséges eszközök biztosítása, érdeklődést felkeltő és variálható játékszerek. A játékszereket, eszközöket minden gyermek számára hozzáférhetően legyenek elhelyezve.
- Önkéntes, örömmel végzett tevékenységi formákban, kreatív ötleteinek szabad kipróbálása.
- A szocializációt és az értelmi fejlődést segítse (és egyben tükrözze is azt).
- 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták gazdagítása, élményszerzési lehetőségek biztosítása a gyakorlójátékhoz, a szimbolikus szerepjátékhoz, az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez, igényéhez igazodó játéklehetőségek biztosítása, a közös játékban való részvétel elősegítése.

A játéklehetőségek gazdagítása:

A gyermek játéklehetőségeinek határa – éppen a gazdag fantáziájuk miatt - szinte korlátlan. Az óvónő törekedjen arra, hogy a gyermek játékában a kíváncsiság megmaradjon. A gyermek nevelése és fejlődése akkor megfelelő, ha a felfedező vágya, kíváncsisága és érdeklődése soha nem hagyja el. Minden játékba találja meg a lehetőséget, hogy bármikor, bármi lehet.

A játék helye:

Az óvónő a gyermekekkel közösen alakítsa ki az ideiglenes és állandó játszóhelyeket. A csoportszobákban elhelyezett bútorok legyenek könnyen áttekinthetők, esztétikusak.

A gyermekek kezdetektől szokják meg, hogy környezetük, igényük szerint átalakítható, formálható.

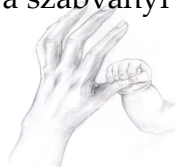
Az udvari játékoknál az óvónő segítse a játékok kibontakozását és továbbfejlődését. Elsődleges szempont a gyermek természetes mozgásigényének kielégítése. A nyári udvari játékok szervezésénél kihasználjuk az udvar adottságait, hogy minél változatosabb játéktevékenységet biztosíthassunk a gyermekek számára.

A játékszerek:

Legyenek esztétikusak, feleljenek meg a gyermekek igényeinek, keltsék fel az érdeklődést. Nem fontos, hogy valóság-hűek legyenek. Idézzék fel a valóságos tárgy képzetét, és feleljenek meg az adott korcsoportban a játék funkciójának.

A gyermekeknek lehetősége legyen arra, hogy játékához saját maga is készítsen eszközöket. Ehhez inspiráló, támogató óvónői magatartás, ösztönző tárgyi feltételek is szükségesek.

Az udvari játékeszközök a szabványi előírásoknak feleljenek meg.

A gyermek társas kapcsolatainak és játéktartalmának alakulása a közösségben:

- A gyermek társas élete a kevés számú csoportoktól a nagyobb létszámú csoportokig fejlődik. A csoportok egyre szilárdabbá válnak.
- A történet nélküli játékokat, történettel rendelkező játékok váltják fel.
- A személyes élet és a legszűkebb környezet életének visszatükrözésén túl, megjelenik a társadalmi élet visszatükrözése.

A játék témája:

A játéktéma forrása mindig a valóság, a gyermek élményei.

A csoportos játékhoz azonos egyéni élményekre van szükség. Meg kell találni a lehetőséget, hogy a gyermeket közös élményben is részesíthessük.

A játékban az a legfontosabb, hogy a gyermek élvezze, és a játékon keresztül éli meg magát az életet, ezért az a cél, hogy a gyermek minden tevékenységet játékként élhessen meg.

Már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték. Az óvónő is vállaljon szerepet ebben.

A kicsik játékában kapjon helyet a papás-mamás, orvosos, fodrászos, kalauzos játék.

A gyerekek vállaljanak el szerepeket, használjanak szimbólumokat a „minta” helyzet megismeréséhez. A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak.

Az óvónő a bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, kellékeket közösen készítse el a gyermekekkel. A konstrukciós játékhoz kapcsolva jelenjen meg barkácsolás. A gyermekek konstrukciós játékára legyen jellemző a formagazdagság, s éljék át az „én készítettem” alkotás örömét. A gyermekek játszanak olyan egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi játékokat és szabályjátékokat, amelyek könnyen betarthatók.

Az óvónő tervezzen olyan szabályjátékokat is, amelyek a gyermekek mozgásigényét kielégítik. A nagyobb gyermekekénél dominánsan jelentkezik az érzelemmel telített szerepjáték, a „minta” helyzet, melyhez különösen erős képzeleterő társul.

A szerepjátékot és a dramatizálást egészítsék ki az építő-konstrukciós játékok. Később legyenek képesek arra, hogy bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hozzanak létre.

Az óvónő szerettesse meg a szabályjátékokat, a gyermekek is hozzanak létre szabályokat.

Legyenek a játék vezetői maguk a gyermekek is!

A gyermekek beszédkésztségének fejlesztése játék közben:

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd alakítására. Az óvónő szerepvállalásai modellértékűek a szókapcsolatok, nonverbális jelzések (pl.: mimika, gesztus), hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín tekintetében.

Az óvónő által kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak teret az artikuláció, szókincs, kifejező készség fejlesztéséhez (pl.: hangutánzó játék, fonéma-hallásfejlesztő játékok, légzési technikát fejlesztő játékok, szinonimakereső játékok, stb.).

Az óvónő játéksegítő módszerei:

Az óvónő tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás érvényesülését.

Az óvónő gazdag módszertana, tapasztalata segítségével döntse el, hogy a játékidőben milyen funkciót tölt be (csendes szemlélő, aktív résztvevő). Az óvónő jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

Az óvónő játéksegítő módszerei legyenek szituációktól függőek.

A gyerekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyerekek problémamegoldóak, az óvónő irányítása legyen a játékot követő, szemlélő, hagyja a gyerekeket cselekedni.

Kiscsoportosok esetében – ha szükség van rá - az óvónő legyen játékkezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játékhelyzetben is legyen támogató, engedő és elfogadó.

Segítsen azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények.

Az óvónő avatkozzon be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy veszélyeztetik egymás épségét, játékát.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni, együttműködni.
- ❖ Játékukban képesek a cselekvések összehangolására.
- ❖ Tiszteletben tartják egymás játékötletét, játéktevékenységét.
- ❖ Megértik, elfogadják társaik elgondolásait, tevékenységük logikáját.
- ❖ Képesek a játékeszközök megbecsülésére a játékeszközök rendeltetésszerű használatára.
- ❖ Alkalmazkodnak a saját és mások által felállított szabályokhoz.
- ❖ Erősödnek erkölcsi tulajdonságaik.
- ❖ Sikerélményeik pozitívan befolyásolják önbizalmukat.
- ❖ Játéktevékenység közben fejlődik kommunikációs képességük.
- ❖ Fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk, jellembeli és akarati tulajdonságuk.
- ❖ Képessé válik a stressz-kezelés módszereinek gyakorlására.

4.1.2. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység. A 3-7 éves gyereket természetes kíváncsiságból kiinduló tanulási vágy jellemzi. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán végzett tevékenységekben valósul meg. A tanulásban az óvónő építi a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire. Szem előtt tartjuk a kisgyerekkori tanulás főként a játékba integrált, örömteli, cselekvésen alapuló, egyéni és sajátos módját.

Célja:

- A gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.
- A gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Feladat:

- A gyermekhez igazodó, megértő, támogató felnőtt segítségével a gyermek megszerezze az ismereteket és többszöri sokoldalú tapasztalással, megközelítéssel azok bevéssé válhatnak.
- A kreatív gondolkodás fejlődésének elősegítése érdekében a tanulás játékos jellegének biztosítása.
- A tevékenységekben megvalósuló tanulás során a teljes személyiség fejlesztése. A pedagógiai intézkedések mindig a gyermek személyiségéhez igazodjanak.
- Lehetőség nyújtása a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- Segítségnyújtás, olyan tapasztalatok szerzéséhez, amelyben a gyermekek saját teljesítőkéességüket is megismerhetik.
- Az óvónő a gyermeket a tevékenységekben megvalósuló tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse.
- Az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákban megfelelő szervezeti és időkeretek biztosítása.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében mindig a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez, igényéhez, teherbírásához igazodó fejlesztési feladatok megvalósítása.

A tanulás feltétele:

- ✓ A gyermek cselekvő aktivitása
- ✓ A közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása
- ✓ Kreativitásának elősegítése.

A tanulás formái:

- ❖ az utánzós, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- ❖ a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- ❖ a játékos, cselekvéses tanulás;
- ❖ a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- ❖ az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- ❖ a gyakorlati problémamegoldás.

Az **utánzós, minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás** folyamatában, a szokások alakításában az óvónő a főszereplő. Elfogadó, segítő támogató, attitűdje a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

Spontán, játékos tapasztalatszerzés

A gyermek a tevékenységeik során szerzett tapasztalatok, ismeretek, benyomások során tanulnak, ezáltal fejlődnek. Ezen szociális és intellektuális élmények, tanulási képességek fejlesztése az óvónő feladata. Az óvodás gyermek értelmi képessége, érzékelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása, leginkább a játékon keresztül fejlődik.

A játékban olyan szervezett tanulási helyzeteket biztosítunk, melyben az óvónő irányítja ismeretszerzésüket. A játékba integrált tanulás a gyakorlatban úgy valósul meg, hogy a gyermek, az óvónő által kezdeményezett tevékenységek után, szabadon visszatérhet a játékba, hiszen a játékeszközök elrakására nem kerül sor a tevékenység megkezdése előtt.

A játékos, **cselekvéses tanulás** során minden gyerek partner lesz, függetlenül attól, hogy honnan jött és mennyire motivált a tanulásra. A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, cselekvésen keresztül sajátít el, majd képes alkalmazni képességei, készségei által. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket éljen át, és természetes kíváncsiságát kielégítse. Ezért a játékba integrált önkéntes és **cselekvéses tanulás** az óvodai tanulás útja.

Ehhez társulnak olyan szervezett, tanulási lehetőségek, mint az **óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, a gyermek kérdéseire, válaszára épülő ismeretszerzést**. A tágabb és szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton történő megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt, anélkül, hogy kárt tenne benne, hiszen nevelési célunk, hogy az óvodáskorú gyermekek környezettudatos viselkedését megalapozzuk. Ebben a folyamatban a gyermeket körülvevő felnőttek (szülő, pedagógus, dajka) példája elengedhetetlen.

Gyakorlati problémamegoldás

Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket. Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek felkeltik, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek az átélésére. Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg. Ennek alapja az, hogy a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.

A spontán és szervezett helyzetekben folyó tanulás egymásra hatását nem szabad figyelmen kívül hagyni (lehet kiegészítő, támogató, ellentmondó, független, stb.) Óvodán kívüli tapasztalatok éppen úgy forrásai a szociális tanulásnak, mint maguk a tárgyak, amelyek alapjai a tevékenységeknek.

Az óvodai tanulási stratégia számol az óvodás gyermekek: tanulási sajátosságaival, annak játékos jellegével, nagyfokú motiváltságával, a cselekvéses tanulás jelentőségével a kognitív fejlődésben. Figyelembe veszi: a spontán úton szerzett ismeretek körét, a meglévő gyermeki képességeket, egyéni eltéréseket. Épít: a gyermekek érdeklődésére, az óvodai tanulás szervezeti kereteinek, szervezeti formáinak és módjainak sajátosságaira. Az óvodai tanulás szervezeti kerete, formája és módja egymást feltételezve biztosítja a gyermek szocializációjának kibontakozását. A gyermek tanulásának tárgyi forrása a természeti és társadalmi környezet.

- Az óvónő törekedjen arra, hogy a gyermekek gyakran kapjanak buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést.
- Az óvónő mindig konkrétan értékeljen!
- Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét!
- Az óvodában ne kerüljön sor tárgyi jutalmazásra!

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ Ismeretszerzés mellett fejlődik akarata, kitartása, önismerete, kifejezőkészsége, önértékelése, kapcsolat kiépítése, problémamegoldása, magabiztossága, döntéshozó képessége.
- ❖ Fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk, jellembeli és akarati tulajdonságuk.
- ❖ Reális énkép kialakulásának elősegítése.
- ❖ Pozitív viszony kialakítása a környezettel.

A **heti rend** tartalmazza azt, hogy a gyermekek napi tevékenységrendszerébe hogyan épülnek be az óvónők által kezdeményezett tevékenységi formák, milyen szervezeti és időkeretben valósulnak meg ezek. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban a tárgyi koncentráció elvének megfelelően egységet alkotnak.

A csoportok heti rendjének összeállításakor az óvónők egyeztessenek a többi csoport óvónőivel, hogy a felmerülő eszközigény kielégítése zökkenőmentes legyen.

Délelőtti játékba integrált tanulás:

- külső világ tevékeny megismerése	- heti 2 alkalom
- verselés, mesélés,	- heti 5 alkalom
- rajzolás, mintázás, kézi munka	- heti 1 alkalom
- ének, zene, énekes játék, gyermektánc	- heti 1 alkalom
- mozgás, játékos gimnasztika, sportjáték	- heti 4 alkalom
- testnevelés	- heti 1 alkalom

Udvari játékba integrált tanulás:

- énekes játékok, körjátékok
- külső világ tevékeny megismerése
- mozgás, testnevelés

HETI REND
(A hét napjaira tervezett tevékenység)

	3-4 évesek	4-5 évesek	5-7 évesek
Kötetlen	<ul style="list-style-type: none"> • Külső világ tevékeny megismerése 1x • Rajz, mintázás, kézimunka 1x • Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 1x 		
Közvetlen kötelező	<ul style="list-style-type: none"> • Verselés, mesélés 5x 	<ul style="list-style-type: none"> • Verselés, mesélés 5x 	<ul style="list-style-type: none"> • Verselés, mesélés 5x
Kötött, vagy kötetlen		<ul style="list-style-type: none"> • Külső világ tevékeny megismerése 2x • Rajz, mintázás, kézimunka 1x • Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 1x 	<ul style="list-style-type: none"> • Külső világ tevékeny megismerése 2x • Rajz, mintázás, kézimunka 1x • Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 2x
Kötött	Testnevelés 1x	Testnevelés 1x	Testnevelés 1x

A tervezett kötetlen tevékenységek során gyermek szabad választása érvényesül, ezáltal fokozzuk az önállósággal járó következményeket, a felelősséget, a döntési helyzetek mérlegelését.

A tervezett kötött tevékenységek más feltételeket biztosítanak a tanulás számára a részvétel fegyelmezettebb magatartást, koncentráltabb figyelmet, tudatosabb társakra figyelést sugall.

A külső világ tevékeny megismerése, a rajz, mintázás, kézimunka, és az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tervezett tevékenységek kötött megszervezésére csak 5-6-7 éves gyermekek számára kerülhet sor. Kiemelt fontosságú az egyéni, differenciált bánásmód, a gyermekekhez igazodó pedagógiai intézkedés.

A gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú csoportos foglalkozások és a **tervezett tevékenységek időkeretei korcsoportonként**

	Verselés, mesélés, naponta	Ének, zene, énekes játék gyermektánc heti	Rajz, mintázás kézi munka heti	külső világ. tev. megismerése heti	Testnevelés heti 1x	Mozgásos játék heti 4x
3-4 évesek	5-10'	10-15'	10-15'	10-15'	15-20'	5-10'
4-5 évesek	10-15'	15-20'	15-20'	15-20'	20-25'	10-15'
5-6-7 évesek	15-20'	25-30'	30-35'	30-35'	30-35'	10-15'

A csoportos foglalkozásokhoz tartoznak a beszélgető körök, szervezett és irányított tevékenységek és minden olyan közösen szervezett tevékenység, ami közös élményeken alapul, ill. ami helyszükséglet miatti kényszerből adódik. A csoportos foglalkozások szervezése során az óvónő a gyermek mindenképp feletti érdekét szem előtt tartva, a kor és az egyén specifikumait mérlegelve szervezze meg a csoportos foglalkozásokat!

A tervezett tevékenységek szervezése

A szervezési módok jellegükben hordozzák az együttműködések különböző szintjeit, terjedelmét és a variánsait.(egyéni, mikrocsoportos forma, csoportos foglalkozás)

Minden tanulási módnak helye van az óvodai életben egymásra hatva érvényesülnek.

A szervezeti keretek kínálta lehetőségeket csak akkor tudjuk jól alkalmazni, ha számba vesszük az óvodai csoportok belső összetételét.

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi, lelki állapota, érdeklődése és kíváncsisága befolyásolja.

Az óvónő az eljárásait változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja.

A játékoság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés, önálló probléma megoldások, önértékelés, projekt módszer, mind hasznos módszerei a programnak.

A tanulás folyamatában mindvégig szem előtt kell tartani a gyermek meglévő tapasztalatait és érdeklődését az adott műveltségtartalom részletei iránt. Csak így vagyunk képesek a módszerek, módszerkombinációk helyes alkalmazásával elősegíteni a pszichés, szomatikus és szociális személyiségkomponensek differenciált fejlődését.

4.2. A külső világ tevékeny megismerése

*„Élet által életre nevelni.”
(Freinet)*

Tevékenység célja:

- A természet szeretetére, védelmére nevelés.
- A valóság fokozatos és folyamatos felfedezésével a gyermekekben az egymáshoz, a természethez, az emberi alkotásokhoz, a hagyományokhoz, a szülőföldhöz való pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Helyes életvitel kialakítása, a környezet felfedezése, benne való eligazodás biztosítása együttes tevékenységgel.
- Az óvodáskorú gyermekek környezettudatos viselkedésének megalapozása.
- A gyermekek ismerjék meg, szerezzenek tapasztalatokat, szűkebb és tágabb környezetükről, emberekről, növényekről, állatokról, természeti jelenségekről.
- A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.
- Alapvető összefüggéseket ismerjenek fel
- A gyermekkori élmények maradandósága következtében a természetet, az élet színterét óvó emberi magatartás megalapozása.
- Helyi adottságaink megismertetése, a lakóhelyük iránti ragaszkodás, büszkeség alakítása.
- A természeti-társadalmi környezettel való pozitív viszony kialakítása. Olyan gyermekeket kell nevelnünk, akik szeretik a természetet, az őket körülvevő élőlényeket, ismerik környezetüket. Legyenek fogékonyak a körülöttük lévő élő és élettelen környezet szépsége iránt, képesek legyenek ezért tenni is.

Feladatok:

- Környezetkultúra és biztonságos életvitel szokásainak alakítása.
- A környezet megismerése során jusson matematikai alapú tapasztalat a gyermek birtokába.
- Környezetbarát magatartás kialakítása, ismerje meg közvetlen természeti és tágabb környezet hatásait.
- Az érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidézésére lehetőségek nyújtása.
- Szerezzenek tapasztalatot alkalmi és folyamatos megfigyelés, gyűjtés, szimulációs játékok során.
- Találkozzanak közvetlen módon is a természetvédelemmel, annak fontosságával.
- Olyan feltételeket teremtünk meg, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben.

- Tudatosan törekszünk arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből.
- A megszerzett tapasztalatok, ismeretek segítsék, az óvónő ösztönözze a gyermeket önálló vélemény megfogalmazására, döntések meghozatalára, ezzel is támogatva kommunikációs készségének fejlődését.
- A természet iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása, elmélyítése.
- A gyermek rávezetése a természetben végbemenő egyszerű változások okaira.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében mindig a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez, igényéhez igazodó környezeti nevelés megvalósítása.

A természet, a környezet a nevelés színterei:

- A természet minden életkorban biztosítja az emberi öröm és tudásvágy kielégítésének lehetőségét.
- A környezet tevékeny megismerése a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzés során valósul meg.
- A gyermeknek a már meglévő ismereteire alapozva, lehetőséget adunk, hogy az alkalmi és folyamatos megfigyelés, gyűjtés, szimulációs játék, egyszerű kísérlet alkalmával, minél több érzékszerv bevonásával tapasztalhasson, élményt, ismeretet gyűjthessen.
- A természet egy darabja óvodánk játszókertje, ami az öröm, a felfedezés, derű, vidámság forrása.

Környezetünk mennyiségi, formai viszonyai:

A környezet megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába is jut a gyermek. A matematikai fogalmakkal természetes módon ismerkednek meg. A matematikai fogalmak fokozatosan beépülnek a beszédükbe. Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, fejlődik a tér, sík és mennyiségfogalmuk. Problémahelyzetek létrehozásával a gyermeket logikus gondolkodásra készítjük.

Matematikai képességüket az alábbi témakörök alapján fejlesztjük:

- Halmazok képzése, összehasonlítása, bontása.
- Halmazok elemeinek sorba rendezése, összemérése, becslése, párosítása.
- Halmazok elemeinek összehasonlítása síkban és térben.
- Mennyiségi változások.
- Sor- és tőszámok.
- Irányok.
- Névutók használata.

3-6-7- éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak:

A **3-4 éves** gyermekek az óvodai élet megkedveltetése után ismerjék meg az óvoda szűkebb környezetét és az ott lévő személyek, tárgyak, dolgok tulajdonságait.

Figyeljék meg az évszakok szépségeit, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit.

Szerezzenek tapasztalatokat a társas együttlét szokásairól.

Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat. Beszélgessenek a család tagjairól és csoporttársaikról.

Ismerjék meg az óvoda környékét és az ott található boltokat, intézményeket, az arra élő állatokat, növényeket és esztétikai alkotásokat.

Beszélgessenek a környezetben található formákról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

Séták során ismerkedjenek a közlekedéssel.

Ismerjék meg az élő szervezet jellemzőit, mozgást, légzést, beszéd és táplálkozás, növekedés, fejlődés környezetét.

A **4-5 éves** gyermek tapasztalat- és élményszerző sétáit az óvoda közvetlen környezetébe szervezze meg az óvónő.

Figyeljék meg évszakonként az időjárás változásait. Keressenek összefüggést az időjárás és az emberek tevékenysége között.

Képesek legyenek az otthonuk és családtagjaik bemutatására.

Látogassanak el orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletbe, intézményekbe.

Gyakorolják a gyalogos közlekedést, gondoskodjunk a szabályok betartásáról, betartatásáról, ismerjék fel a közlekedési eszközöket, azok méret és formabeli különbözőségeit.

Sétáik során bővítsék ismereteiket a háziállatokról, madarokról, bogarokról.

Nézegessenek képeket, lehetőség szerint felvételeket vadállatokról is.

Fejlődjenek a közösségi normák is.

5-6-7 éves gyermekek már érdeklődéssel forduljanak a tágabb környezetük felé.

Városunk fontosabb épületeit ismerjék fel, és tudják funkcióját. Fogalmazzák meg azok hasonlóságait, forma- és méretbeli különbözőségeit.

A gyerekek szerezzenek minél több mozgásos, érzékszervi tapasztalatot az őket körülvevő világról.

Vegyék észre az évszakok szépségét, sokszínűségét, a környezet szennyeződéseit, a növények fejlődési feltételeit.

Lehetőség szerint gondozzanak akváriumot, csíráztassanak.

Az óvodához tartozó kert esetén veteményezzenek, azt ápolják, csoportosítsanak.

Szaporítsanak töosztással növényeket.

Ismerkedjenek gyógyfüvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel. Ismerjék az állatok környezetét, életmódját, hasznát. Télen etessék a madarakat.

Az összegyűjtött anyagok, dolgok, termések felhasználásával végezzenek becsléseket, méréseket, összehasonlításokat, sorba rendezéseket, mennyiségi tulajdonságok szerint is.

Segítsük a számfogalmak kialakulását is.

Látogassanak el múzeumba, színházba, kiállításra, építkezéshez, bölcsődébe, óvodába, iskolába, vasútállomásra, munkahelyekre (Pátzay Múzeum megtekintése).

Legyen ismeretük szárazföldi, vízi és légi közlekedésről.

Tegyenek kirándulásokat erdőbe, parkokba, (Madárvárta, Kócsagvár, Tózike túra, Hóvirág túra).

KRESZ-park látogatása.

Családfogalmuk legyen tiszta, ismerjék szüleik foglalkozását, munkahelyét.

Sorolják fel testrészeiket, ismerjék az érzékszervek funkcióját, ápolását.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében elsősorban a közvetlen tapasztalat és élményszerző udvari megfigyelésen és sétán, kirándulások alkalmával történik meg. A természet – emberi – tárgyi környezeti téma megfigyelését célzó sétákon mindkét óvónő lehetőség szerint, a dadussal együtt vegyen részt. Többször szervezzen az óvónő hosszabb sétákat, kirándulásokat, ahova tízórait is magukkal vihetik (Madárvárta, Vitnyédi pihenőerdő, Győri Állatkert, Fertő-Hanság Nemzeti Park).

Időnként sor kerül együttes tevékenységre, mert szükség van olyan szituációra is, amikor erőfeszítést kell tennie a gyerekeknek a tudásért. A megszerzett tapasztalatokat, ismereteket felnőtt segítségével és irányításával rendszerbe tömöríthetjük. Játéktémáink, folyamatos megfigyeléseink felkínálják a lehetőséget a matematikai tapasztalatszerzésre. A megszerzett matematikai tapasztalatok, ismeretek mélységéről kötelező formában is meggyőződhetünk az 5-6-7 éves gyermekek körében.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése:

A környezetünk tevékeny megismerése során számtalan lehetőség nyílik a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztésére.

A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyerekek alkalmazzák a helyes köszönési, bemutatkozási, megszólítási, vélemény-nyilvánítási szándékok kifejezését. Erősödjön a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése.

Az óvónő tegye lehetővé, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék magukat, gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ Fejlődik a gyermek viszonya a környezetéhez.
- ❖ Viselkedéskultúrája a hagyományos szokások, szabályok elfogadásával fejlődik. (önmaga – társai – környezete megismerése)
- ❖ A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, munkahelyét, saját születési adataikat.
- ❖ Tudják óvodájuk és csoportjuk nevét, ismerik az ott dolgozókat.
- ❖ Különbséget tudnak tenni az évszakok között.
- ❖ Konkrét tevékenységek által felfedeznek ok-okozati összefüggéseket.
- ❖ Megnevezik a napszakokat és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeket, felismerik a tevékenységek megfelelő sorrendjét.
- ❖ Ismerik a környezetükben lévő jelentősebb épületeket és funkcióit.
- ❖ Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, környezetük növényeit és azok gondozását.
- ❖ Fejlődik az állatokhoz való pozitív viszonyuk, felelősségérzetük
- ❖ Ismerik az elemi szabályokat és a közlekedési eszközöket.
- ❖ Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat.
- ❖ Összehasonlításuk ki tudják emelni az azonosság és a különbség jegyeit.
- ❖ Felismerik a rész-egész viszonyát.
- ❖ Alakul ítélőképességük, fejlődik tér, sík, mennyiségi szemléletük.
- ❖ Megkülönböztetik az irányokat, és helyesen használják a névutókat.
- ❖ Tisztelik a hagyományokat.
- ❖ Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.

4.3. Verselés, mesélés

*„Óvatosan járd itt, mert
álmaimon lépkedsz.”
(Bettelheim)*

Célja:

- A gyermek világról alkotott képzeletének kiteljesítése.
- A gyermekek életkorának megfelelő irodalmi élmények nyújtásával a mese, vers, később a könyv megszerettetése.
- A gyermekek beszédképességének fejlesztése, szókincsének bővítése, kifejezőmódjának gazdagítása.
- Az átélt élmények hatására erősödjön az énképük, a közösségi hovatartozásuk, érzelmi-értelmi képességük fejlődjön.
- Az irodalommal történő naponkénti találkozás hatására, az irodalmi nyelv épüljön be a gyermekek szókincsébe, beszédébe.
- Személyiségjegyeik kialakulását, a mesék, versek rímeivel, zeneiségével segítsük.

Feladata:

- Az irodalom iránti érdeklődés felkeltése, a feltételek megteremtése, fenntartása változatos, az életkori sajátosságoknak megfelelő igényes irodalmi anyag nyújtásával.
- A mese, mondóka tartalmának, hangulatának megéreztetése.
- Testközelség, harmonizációs belső kapcsolat, belső képi világ megteremtése.
- Verseket, mondókákat, meséket megkedveltetése, megszerettetése.
- A gyermekek beszédkedvének, szókincsének bővítése.
- A magyar nyelvre jellemző, ereszkedő dallam megéreztetése, hanglejtés, hangszín, hangerő, artikulációs stílus.
- A mese során a környezet és az ember legfőbb érzelmi viszonyulásainak, megfelelő viselkedésformáinak feltárása, megismertetése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében mindig a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez, igényéhez igazodó irodalmi nevelés megvalósítása.

Az anyanyelvi készségfejlesztő játékokkal, a helyes ejtésfejlesztéssel, a mintaadással, a viselkedéskultúra fejlesztésével segítjük az életben és a társadalomban való tájékozódást.

Az irodalmi anyag előadása, átélése legyen örömforrás a gyermekeknek és az óvónőnek egyaránt.

Csoportszobáinkban nyugodt, hangulatos „meseszigetet” alakítunk ki.

Az igazi meséléshez csendre van szükség, amit kellő pedagógiai tapintattal teremtünk meg.

A mese által megmozgatott képzeletvilág, a fantázia feloldja a gátlásokat, szorongásokat.

Ébressze rá a gyermeket a mesei világ és valóság összefüggéseire, a csoda megélésére.

Mindennapos mondókázás, verselés, a mesemondás a gyermek lelki fejlődésének elmaradhatatlan eleme.

Kibontakoztathatják báb, dramatikus játékban szabad önkifejezésüket.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvónők feladata. Kiválasztáskor érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság, a Rábaköz szokásanyaga, amely elsődlegességet élvez. Legyen jelen a népi és klasszikus irodalmi művek mellett a kortárs irodalom is!

A magyar népköltészet népi alakjai, hagyományai nemcsak anyanyelvünkben örökítik meg anyanyelvünk képi világát, zenéjét, titkait, hanem ebből táplálkozik észjárásunk, gondolkodásunk.

Az óvodai csoportba érkező nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek esetében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését a Vers, mese tevékenységi területen is biztosítani kell. Az irodalmi agyag összeállításakor a mesék, versek kiválasztásában ez nyilvánuljon meg.

3-4 évesek versanyagát népi mondókákból, ritmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítsa össze az óvónő.

Első igazi versélménye a mondókához, ölbéli játékokhoz tapadnak. Olyan meséket válasszon, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, és ritmikus ismétlődések jellemzik.

A **4-5 évesek** a népi mondókák, névcsőfolók, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát.

Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikus és mai magyar költők népköltészeti ihletésű ritmusélményt nyújtó versei.

A mesék lehetnek többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus, realiztikus mesék.

A magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséiből is választhat az óvónő.

Az **5-6-7 évesek** vers anyaga gazdagodjon különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal.

Megismerkedhetnek közmondásokkal, találós kérdésekkel.

Ez a kor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményes népmeséken, novellisztikus, realiztikus meséken át épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék, műmesék és meseregények a gyermekek mesetárába.

A kiválasztott versek, mesék erősítsék meg a környezet megszeretettetését, a néphagyomány ápolását, az évszakok szépségét.

A gyermekek az óvónővel együtt sokszor ismételik az állathívogató altatókat, kiolvasókat.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassuk rá a gyerekeket a mese figyelmes végighallgatására.

A verseléshez, a meséléshez csak olyan kelléket használjon az óvónő, ami elősegíti a képzeletbeli képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.

Óvakodjon más eszközök használatától!

Élményfeldolgozás lehetőségei:

- bábjáték, dramatikus játék, szituációs játék.

Önkifejezés lehetséges módja:

- Saját vers, mesealkotás
- Mozgással történő kifejezése
- Ábrázolással történő kombinálása

A gyermekek játszanak a rímes találós kérdésekkel, alkossanak együtt színjátékot.

A mesélés szervezésének szokásai:

Mesemondáshoz csend, nyugalom szükséges, ezt elősegíti az állandó hely.

Különböző ötletekkel gazdagíthatja a mesélés élményét (pl.: gyertyagyújtás, lámpaoltás, mesepárnák, stb.)

A tevékenység befejezését jelentheti az óvónő éneke, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

A nevelési év folyamán ajánlott irodalmi anyag:

▪ 3-4 éves korban	8-10 mondóka, vers	10-12 mese
▪ 4-5 éves korban	10-12 mondóka, vers	10-15 mese
▪ 5-6-7 éves korban	10-15 mondóka, vers	15-20 mese

Az óvónők elkészítik csoportjuk elnevezéséhez kapcsolódó mese, vers, ének gyűjteményes csoport-könyveiket, mellyel gazdagítják irodalmi nevelésünk tárházát, egyben erősítik a gyermekekben a közösséghez tartozás pozitív élményét.

Az előző nevelési évben hallott meséket, verseket, mondókákat elevenítsük fel!

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ Szeretik, igénylik a mese, vers, mondókázás élményét.
- ❖ Gazdagodik szókincsük, kifejezőkészségük, képesek néhány mondatban gondolataikat közölni, rövid történeteket, meséket elmondani, kitalálni.
- ❖ Az átélt élmények alapján erősödik énképük, közösségi hovatartozásuk.
- ❖ Különválasztják a realitást a mese világtól.
- ❖ Gazdagodik képzeletük, fejlődik emlékezetük, figyelmük, humorérzékük, fokozódik beszédkedvük.
- ❖ Fejlődik fantáziájuk, képszerű látásmódjuk, szövegmegértő képességük, megfigyelő képességük, empátiás készségük.
- ❖ Bővül nyelvi kifejezőkészségük, szókincsük, fejlődik logikus gondolkodásuk, memóriájuk.
- ❖ Fejlődik ritmusérzékük, belső képi világuk, formálódik gyermeki világképük, belső képi világuk.
- ❖ Fokozódik szereplési vágyuk, oldódik esetleges félelmük.
- ❖ Fel tudják eleveníteni a mese szereplőit, a mese cselekményét, ezáltal fejlődik szándékos emlékezetük és beszédkészségük.
- ❖ Meglátják a mesék tanulságát.
- ❖ Bátran, jó kedéllyel, jól hallhatóan verselnek kis csapatokban és egyénileg is.
- ❖ Jól érzékeltetik a magánhangzók és a mássalhangzók időtartamát.
- ❖ Szívesen és örömmel szerepelnek.

4.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

*„Az óvodával, annak zenéjével foglalkozni,
nem mellékes kis pedagógiai kérdés,
hanem országépítés.”
(Kodály Zoltán)*

Zenei nevelés célja:

- A zenei műveltség alapjainak lerakása. A zenét szerető és értő, művészetekre fogékony gyermek nevelése.
- A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, ízlésük, esztétikai fogékonyságuk formálása.
- A közös éneklés, játék örömeinek megéreztetése.
- Népi kultúránk alapjainak megismertetése.
- Érzelmi kötődés kialakítása a népi játékok, a népzene és a gyermektánc iránt.
- Lehetőség szerint a gyermekek megismertetése a komolyzene szépségével, az igényes zenei ízlés megalapozása.

Feladatok:

- A gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, ízlésformálása.
- Zenei örömnövelés. (Dallam, ritmus, mozgás szépségének megéreztetése, közös éneklés élménye)
- Hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus szép mozgásának fejlesztése.
- Művészi értékű, népzenei és komponált dalok, népi gyermekjátékok, a néptánc alapjainak megismertetése.
- Hagyományaink továbbélésének biztosítása.
- Zenei alkotókészség kialakítása.
- A felhasznált zenei anyagok igényes, tiszta forrásból származó, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A 3-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében mindig a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez, igényéhez igazodó zenei nevelés megvalósítása.

Tartalmi rész:

Az óvodáskor ideje alatt a gyermekek tanuljanak megfelelő mennyiségű dalt, énekes játékot, figyelembe véve a gyermekek életkorát, a csoport és azon belül az egyéni zenei képességeket. A népi játékok és a kortárs művészeti alkotások fontos eszközei a gyermekek zenei képességének, zenei kreativitásának fejlesztésének.

Az óvónő a zenei agyag kiválasztásakor nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek hovatarozását vegye figyelembe.

A dalok hangkészlete főleg pentaton, de legyen hexacord is. Halljanak zenehallgatásra alkalmas magyar és idegen népdalokat, énekes, hangszeres műzenei darabokat is.

Az éneklési készség fejlesztésére az éneklés legyen a mindennapok velejárója.

A magasabb, mélyebb megkülönböztetésére, térben való érzékeltetésére, kvint-oktáv távolságban ismertessünk dalokat.

Tervezhető tartalmak:

3-4 évesek

- Tanuljanak 6-8 rövid mondókát, ölbeli játékot, 10-15 egyszerű, rövid énekes játékot, 2-3 személyes népi játékot, egyszerű körjátékot, tiszta kvint hangterjedelemben.
- Érezzék meg a közös játék örömet. (Tiszta egyöntetű éneklési készség kialakulása.)
- Játék közben szerezzenek zenei készségeket, ismerjenek meg alapfogalmakat.
- Fejazzék ki az egyenletes lüktetést különböző mozdulatokkal.
- Tudjanak beszélni, mondókázni, énekelni halkabban, hangosabban.
- Figyeljenek fel a környezet hangjaira.
- Keltsük fel érdeklődésüket a zenehallgatás iránt.

4-5 évesek

- Tanuljanak 4-5 új mondókát, 10-15 több motívumból álló új dalt, melyek hangterjedelme ne lépje túl a nagy hatod távolságot.
- A népi játékok közül az egyszerű körjátékok mellett már szerepváltó, párcserélő, fogyó-gyarapodó, leánykérő játékokat is játszhatnak. (Dialógus, egyszerű néptánc elemek.)
- Közös éneklés mellett gyakran énekeljenek önállóan is.
- Énekeljenek kisebb csoportokban, halkabban-hangosabban, magasabban-mélyebben.
- Fejazzék ki az egyenletes lüktetést és motívum hangsúlyt.
- Érzékeljék a dalok, mondókák ritmusát.
- Erősödjön zenei memóriájuk.
- Játszanak kérdés-felelet játékot, tartsák a tempót.
- A helyes hangszerhasználat gyakorlása.
- Az igényes zenehallgatás iránti igény erősítése.

5-6 évesek

- Tanuljanak 4-7 új mondókát, ölbeli játékot, 15-18 új énekes játékot, 3-4 alkalmi dalt.
- Életkori sajátosságaik lehetővé teszik a bonyolultabb népi játékok, játékfűzések tervezését is.
- Önálló éneklési készség fejlődése.
- Bonyolultabb párcserélő, fogyó-gyarapodó játékok mellett tervezzünk hidas játékot, különféle vonulós-bújós és labirintus játékot is.
- Fontos helyet kap a ritmus, szöveg és dallam kapcsolata, érzékelése testmozgásokkal.
- Ismerkedjenek meg a népzenevel, a népi hangszerekkel, táncoljanak a népzeneire egyszerűbb lépésekkel, forgásokkal. (Ritmus zenékre.)
- Maguk is készítsenek egyszerűbb ritmusjátékos hangszereket.
- A negyed és nyolcad ritmuson kívül megjelenik a dalokban a szünet is.
- Egyéni énekléssel a tiszta éneklésre szoktatjuk a gyerekeket.
- Ritmusérzék és hallásfejlesztő játékok során kiemelik az ütemhangsúlyokat, dallamot bújtatnak, megkülönböztetik az egyenletes lüktetést és a ritmust, a szünetet, és ezeket együtt is tudják hangoztatni.
- Teremtsünk több alkalmat, lehetőséget a gyermekek improvizációs készségének, kreativitásának kibontakoztatására.
- Hosszabb zenei műveket is élvezettel hallgassanak.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ A gyerekek ismerik és szeretik, szívesen játszanak népi dalos gyermekjátékokat.
- ❖ Bátran énekelnek együtt és egyénenként is.
- ❖ Felismerik egymás hangját, dallamot ritmusról, hangszerről, dúdolásról.
- ❖ Képesek egyszerű dallamfordulatok visszaéneklésére.
- ❖ Ismerik a ritmushangszereket, tudják neveiket, képesek ritmuszenekar játszására.
- ❖ Mindennapi játékukba önállóan illesztik be a népi mondókákat, dalokat, játékokat, kiszámolókat.
- ❖ Érzékelik a mondókák, dalok ütemét, ritmusát. Együttesen és önállóan is képesek mozgásukkal követni azt.
- ❖ Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat.
- ❖ Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- ❖ A zenehallgatásra szánt műveket figyelmesen hallgatják.
- ❖ Esztétikus, kifejező mozgásra törekednek.
- ❖ Évezettel hallgatnak zenét.

4.5. Rajzolás, mintázás, kézi munka

*„A szép műveket a tehetség kezdi meg,
de csakis a munka fejezi be.”
(Montaige)*

A vizuális neveléssel gazdagítjuk a gyermek tér-, forma- és színeképzetét. Hatására kialakul a gyermekekben a szépség, harmónia iránti vonzódás, egyéni fejlettségüknek megfelelő képolvasási, kompozíciós, térbeli tájékozódó és rendező képesség.

A tevékenység célja:

- A gyermeket egyéni fejlettségének megfelelően képi, plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatni.
- A gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagítása, képi kifejezőképességének fejlesztése.
- A gyermekek tér, forma, színeképzeiteinek, képi gondolkodásának, fejlődésének, esztétikai érzékenységének, szép iránti nyitottságának és igényességének alakítása.

Feladatok:

- Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás, kézi munka különböző alapelemeivel és eljárásaival.
- Belső képi világuk fejlesztésével a gyermeki alkotókedv, önkifejezés támogatása.
- Ismerjék fel, hogy az érzékelt valóságot, érzelmeiket és elképzeléseiket az ábrázolás eszközeivel fejezhetik ki.
- A tevékenység során jussanak sikerélményhez, melynek következtében erősödik önbizalmuk és pontos feladatvégzésre irányuló akaratuk.
- Műalkotásokkal való találkozások során a rácsodálkozás élményének megéreztetése, esztétikai érzékük fejlesztése.
- A gyermekeket körülvevő környezet esztétikus, igényes kialakításával ízlésformálás.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében mindig a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez, igényéhez igazodó vizuális nevelés megvalósítása.

Az alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése az óvónő feladata:

- A tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök biztosítása.
- Megfelelő hely és elegendő idő biztosítása, nyugodt légkör kialakítása.
- A tevékenység megfelelő szervezeti formáinak kialakítása, ügyelve arra, hogy a gyermekek hozzáférése biztosított legyen.

Az tevékenység formái és műveletei:

Építés:

Játékos egyéni és páros, valamint csoportos mozgások. Manipulatív tevékenység közbeni tapasztalások: tapintás, rakosgatás, építgetés. Berendezés, rendrakás – közben megfigyelések végzése.

Plasztikai munkák:

Mintázás, makett, báb, játékkészítés sokféle alakító anyagból.

Papírmunkák: gyűrés, tépés, nyírás, ragasztás, hajtogatás.

Konstruálás – kész elemekkel (dobozok, termékek, stb.) szövés, varrás, fonal- és spárga munkák.

Képalakítás:

Rajzolás különféle eszközökkel: ceruza, kréta, színes ceruza, zsírkréta. Karcolás agyagba, homokba – festés temperával, vízfestékkel – képalakítás céljából. Színes papírból képalakítás (kollázs), textilkép varrása, ragasztása.

Környezetalakítás:

Teremrendezés, gyűjtött anyagok válogatása, felhasználása, díszítése. Dekorálás térben és síkon (falfelületen).

Találkozás műalkotásokkal:

Képnézegetés – képolvasás - gyönyörködés – képválogatás.

Séta, épületek, utcarészek, stb. megtekintése. Élmények verbális kifejezése. Véleményalkotások.

Szokások, munka kialakítása:

Gyűjtik a legkülönbözőbb megmunkálható anyagokat, termékeket, dobozokat, képeket, képeslapokat, leveleket, textildarabokat, stb. Gyűjtés során ismerkednek környezetükkel, tárgyakkal, azok anyagával, formáival, felhasználás során azok tulajdonságával.

Munka jellegű tevékenységekbe - anyagok, eszközök kiosztásába, összeszedésébe - fokozatosan egyre nagyobb önállóságot biztosítva vonjuk be a gyermekeket.

A 3-6-7- éves korba tervezhető alkotó, alakító tevékenységek:

Fokozatosan ismerkedjenek meg a különböző eszközökkel, azok használatával, életkori adottságainak megfelelő szinten.

A 3-4 évesek játszva ismerkedjenek az ábrázolás anyagaival, eszközeivel. Firkálgatás, rajzolás, festés a gyermekek kedve és érdeklődése szerint.

Az ábrázolás próbálgatásához a megszokottól eltérő formájú, színű és nagyságú, változatos anyagú papírokat is használjanak.

Képek készítése festéssel, rajzolással, agyaglapba karcolással, nyomattal.

Rajzolás puha ceruzával, puha viasszal, zsírkrétával.

Ismerkedjenek az agyaggal, gyurmával, tapasztalják meg alakíthatóságát, gyurkálva, gömbölyítve.

A 4-5 évesek rajzaiban jelenjen meg az emberábrázolás, a környezet saját elképzelés alapján történő megjelenítése.

Ismerkedjenek meg a kézi munka alapfogásaival, tépés, hajtogatás, vágás, fonás, varrás, ragasztás.

Folyamatosan, sokoldalú tapasztalatokat gyűjtsenek az egyes anyagok tulajdonságairól, és azok felhasználásáról.

Alakítsanak egyéni és csoportos kompozíciókat.

Készítsenek díszítő munkákat rajzolással, festéssel, próbálkozzanak játék kellékek, ajándékok készítésével.

Segítsenek az eszközök előkészítésében és elrakásában.

Az 5-6-7 éves gyerekek minél többször alkossanak közös kompozíciót.

Ismerkedjenek meg új technikai megoldásokkal, pl.: kollázsok, plakettek, viaszkarok, lenyomatok.

Saját élményeken alapuló cselekményes témákban, jelenjenek meg a mesék, versek, énekek, ünnepek eseményábrázolásai.

A gyermekek plasztikai munkájában is legyen látható közös, térbeli, többalakos kompozíció, egy mesejelenet, énekes játék.

Egyénileg dolgozzanak a gyermekeknek méretezett szövőszéken.

Készítsenek bábót, játék kellékeket, vonják be szüleiket is az óvoda szépítésébe.

Építőjátékuk során bátran használjanak változatos elemeket, elképzeléseiket kisebb-nagyobb építményekben valósítsák meg.

Legyen módjuk a megkezdett építést több napig folytatni.

A gyerekek lehetőleg önállóan készítsenek elő minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez.

Az elkészült alkotásokat kiállítva, büszkén mutassák szüleiknek, ismerőseinek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ Ismereteik, gondolataik kifejezésére bátran használják az ábrázolás eszközeit.
- ❖ Az ábrázolási eszközöket készség szintjén kezelik.
- ❖ Legyen az ábrázolás kedvelt tevékenységük.
- ❖ Képesek önálló munkavégzésre, fantáziadús, kreatív, igényes alkotómunkára.
- ❖ Képesek türelmes, kitartó munkavégzésre.
- ❖ Képesek környezetük tisztaságának megőrzésére munkavégzés közben.
- ❖ Képesek esztétikus, kreatív munka készítésére, kompozíció létrehozására.
- ❖ Alkalmazzák változatosan a színeket.
- ❖ Formaábrázolásuk változatos legyen, képesek legyenek alkalmazni a megkülönböztető jegyeket.
- ❖ Emberábrázolásban jelenjenek meg részformák és a testséma ismerete.
- ❖ Próbálkozzanak egyszerűbb mozgások ábrázolásával.
- ❖ Lássák meg a szépet, és tudjanak gyönyörködni benne.
- ❖ Tudjanak beszélgetni az alkotásokról, fogalmazzák meg értékítéletüket.
- ❖ Legyenek képesek a vizuális élmény befogadására, a vizuális közlés értelmezésére.

4.6. Mozgás

*„Minden élményben,
amely mozgással kapcsolódik össze,
fellelhető saját testünk képe.”*

A testi nevelés célja, hogy a gyermek tanuljon meg vigyázni egészségre, örömét lelje a testedzésben, izomzata megerősödjön, és akaraterejével próbálja leküzdeni a nehézségeket.

A testséma kialakulása, a testrészek megismerése elengedhetetlenül szükséges az énkép megszületéséhez.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok szervezésében tényleges szempont a gyermekek térben elfoglalt helye, a térben való mozgás közben elegendő hely keresése, saját maguk, testük és a tárgyak viszonyának, elhelyezkedésének sokoldalú megtapasztalása.

A verbális fejlesztés, azaz a beszéd észlelése, értése, minden csoportban kitüntetett szerepet kap. A foglalkozáson előforduló valamennyi új szó, kifejezés, a gyermekek szókincsét bővíti.

Az irányok, a testrészek nevei, mozgással egybekötve vésődnek be a leghatékonyabban.

Célja:

- Mozgáskészség fejlesztése, fizikailag jól fejlett, testileg, lelkileg egészséges gyermekek nevelése.
- Az óvodás korú gyermek természetes mozgásigényének kielégítése.
- Pszichomotoros készségek, képességek kialakítása, formálása, fejlesztése.
- Mozgásuk legyen összerendezettebb, biztonságosabb, fejlődjön tér- és időbeli tájékozottságuk.
- Mozgáskedv felkeltése, megszerettetése.
- Az egészséges életvitel, a rendszeres mozgás igényének kialakítása, megalapozása.

Feladata:

- Mozgáskultúrájuk, bátorságuk, fegyelmezettségük, kitartásuk erősítése.
- Koordináló képesség, egyensúlyérzék, téri tájékozódás, reagáló képesség fejlesztése.
- A mozgáskoordináció fejlődésének elősegítéséhez sokszínű, változatos, örömteli, érzelmi biztonságban zajló mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok, irányított mozgásos tevékenységek biztosítása.
- Testséma kialakítása, téri fogalmak megértése.
- Helyes testtartáshoz szüksége izomegyensúly kialakítása.

- Erő és állóképesség fejlesztésén keresztül a gyermeki szervezet teherbíró képességének növelése.
- A nagy-és finommotoros mozgások fejlesztése.
- Mozgáson keresztül az értelmi és a szociális képességek fejlesztése.
- Az spontán megjelenő mozgásos tevékenységekre, az egészségfejlesztő testmozgásra minden gyermeknek, minden nap lehetőséget kell biztosítani egyéni szükségleteiket és képességeiket szem előtt tartva.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében mindig a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez, igényéhez igazodó testi nevelés megvalósítása.

3-6-7- éves korban tervezhető mozgásos játékok, tevékenységek:

Törekedni kell a kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására!

3-4 éves kor a nagymozgások fejlesztésének legideálisabb szakasza (pl.: járás, futás, kúszás, stb.).

Ismerkedjenek meg a futásgyakorlatokkal.(pl.: futás különböző irányba, futás feladattal). Járásgyakorlatok (kanyarodással, tárgyak elkerülése). Ugrógyakorlatok (szökdelések, sorozat ugrások, nekifutásból fellépés majd leugrás). Dobásgyakorlatok (hajítás, helyből távolba, állva, feldobás, elkapás). Támaszgyakorlatok (csúszás, kúszás, mászás).

Talajtorna pl.: gurulás a test hossz tengelye körül.

Egyensúlyozó gyakorlatok játékokon.

Az óvónő alkalmazzon többféle kézi szert, a különböző típusú mozgásos játékhöz. A mozgásfejlesztő játékokat mindenkor a gyermek életkorához, fejlettségi szintjéhez alakítsa.

Az óvónő mutassa meg a helyes mintát, és igényelje a pontos, esztétikus gyakorlását.

4-5 éves gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly. A futásgyakorlatok bővüljenek akadályokkal, átbújással, tárgyhozozással. Az ugrásgyakorlatok, pl.: egy lábon, páros lábon, helyből távolugrással egészüljenek ki. Dobásgyakorlatok során próbálják meg a célba dobást egykezes felsődobással, labda vagy babzsák távolba hajításával, gyakran játsszanak labdagyakorlatokat. Gyakorolják a támaszgyakorlatokat talajon, szereken.

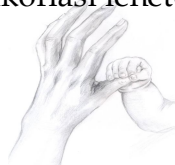
A talajtorna anyagaként jelenjen meg a gurulóátfordulás és kézállás előgyakorlata.

Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálása.

Az óvónő tervezzen lábboltozat erősítő speciális járás és gimnasztika gyakorlatokat.

A **5-6-7 éves** gyermeknél kiemelten fejlesztjük többek között a finom motorikát, nem elsősorban azért, mert az iskolába szükséges lesz az írás elsajátításánál a kézizmok koordinált mozgására, hanem azért, mert erre a korra várható el, az idegpályák kiépülése révén a finommozgás vezérlésének a képessége.

A speciális funkció fejlesztése a kitüntetett szerepet azért kapja, hogy a még be nem érett gyerekek a több gyakorlási lehetőség során beérhessék társaikat.

5-6-7 éves gyermekek mozgása már összerendezettebb, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek.

Hangsúlyt kap ennél a korcsoportnál az észlelés, az alaklátás, a finommotorika alakítása, és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása.

Használjanak különböző kézi szereket, pl.: szalagokat, botokat, labdákat, stb.

Különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják.

Ismerkedjenek a fokozódó futással, a gyors futással és a lassú futással.

Végezzenek sorozat, magas és távolugrásokat. Játsszanak dobós és labdagyakorlatokat.

Végezzenek támaszgyakorlatokat. Ismételjék a talajtorna elemeket, a gurulóátfordulást, a kézenállást és az egyensúlyozó járást.

Az óvodák szervezzenek sportprogramokat.

A szokásos eszközökön kívül használjanak még Body-Roll hengert, füles labdát, talpformát, hálót, ugrókötelet, billegőt, kötélletrát, Tini-kondit.

Az időjárás figyelembevételével lehetőleg a szabadban végezzük a testnevelést!

A különböző szervezeti formák megtartása a gyermek mozgásszükségleteinek kielégítésében:

- Spontán, a szabad játék keretében végzett mozgásos tevékenység.
Az óvodai élet egyéb tevékenységeibe beépülve, a megfelelő hely és a gyermekek biztonságának szem előtt tartásával biztosítsa a lehetőséget az óvónő.
- Irányított mozgásos tevékenységek
 - Egészségfejlesztő testmozgások (Mindennapos testnevelés)
Mindhárom korosztálynak ajánlott szervezni. Az óvónő adjon lehetőséget, hogy különböző időkeretben, akár zenére is mozoghassanak a gyermekek
 - testnevelés
Mindhárom korosztálynak kötelező tevékenysége, különböző időkerettel és tartalommal szervezze meg az óvónő.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyerekek szeretnek mozogni, cselekvő képességük gyors, mozgásukban kitartóak.
- Erő és állóképességük, teherbíró képességük egészségesen fejlett.
- Nagymozgásuk, finommotorikájuk, egyensúlyérzékük, testsémájuk kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Képesek a játékszabályokat betartani, értik az egyszerű vezényszavakat.
- Önfegyelmük, figyelmük megerősödik.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.

4.7. Óvodai ünnepek, hagyományőrzés

*„Mert azt tanultam mindenütt,
Azt láttam minden nagy nemzetnél,
Hogy az apák dolgát folytatják az utódok...
Mert össze kellene szednünk nagy fáradtsággal
Az ország minden részéről a széjjelszórt köveket...”
(Kós Károly)*

A tevékenység célja:

- Hagyományok, népszokások ápolása, értékeinek megőrzése.
- Néphagyomány, családi értékek őrzése, ápolása, védelme.
- Óvodai hagyomány teremtése, ápolása.
- Az ünnepek fontosságának megérettetése.
- Az ünnepek tartalmukban és külsőségeikben tükrözzék az adott ünnep lényegét.
- A gyermekek közötti kapcsolatok mélyítése, színesítése.

A tevékenység feladata:

- A gyermekek részesei legyenek a hangulati előkészítésnek és a gyakorlati kivitelezésnek.
- Az ünnepek gazdagítsák, erősítsék a gyermekek érzésvilágát, az összetartozás érzését.
- Az ünnepek biztosítsanak lehetőséget az érzelmi átélésre és a gazdagon motivált tevékenységre.
- Az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy belső tartamukban, mint külsőségeikben.

Közösségi magatartás és cselekvési mód: egyszerre illetlen, erkölcsi kódex, íratlan törvény, művészet, költészet, színjátszás, mítosz és mágia.

Napjainkban a népi szokások eltűnnek, vagy átalakulnak, ezért a ma nemzedékének fontos kötelessége, hogy a népszokások, és a népi hagyományok kulturális értékeit megőrizze, és a jövő számára átmentse.

A népszokás a kultúra hagyományozódásának spontán formája, keret, melyben a népünk ünnepe és hétköznapijai játszódnak le.

Az óvodai nevelés szerves része a „hagyományápolás”. Így a modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra, és a mai gyermekek is megtalálják benne a szépséget, az örömet és a követendőt.

A hagyományápolás különböző tevékenységformákban is jelen van. A jeles napokat egy hosszabb előkészület vezeti be, amelyhez az óvónő folyamatosan biztosítja a változatos tevékenységeket.

A hagyományok ápolása közben az együttjátszás, együtt munkálkodás és tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát, a család bevonása emeli ennek értékét.

Maga az ünnep a külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen.

„Nem elég a szülőföld szeretetéről csupán beszélni...

A szülőföld levegőjét be kell lélegezni, gyümölcsét, kenyerét folyamatosan ízlelni kell. Színeit, formáit díszítő művészetét magunkévá tenni. A dalokat dalolni, még akkor is, ha merőben más körülöttünk az élet, mások az alkalmak, melyek között felcsendülhetnek. Az itt született embert még erősebben ideláncolja a szülőföldhöz kapcsolódó szálak szövődése már zsenge gyermekkorban elkezdődnek.”

A mondókák, a gyermekfolklór, gyermekköltészet gazdag tárháza a természet elemeinek és hagyományainak megőrzésére.

- Tenyérbe-mutatók.
- Csipkelődők.
- Arcsimogatók.
- Hintáztatók, térden lovagoltatók, göcögtetők, csettintetők.
- Homlok – összekocantók.
- Hangutánzók.
- Naphívogatók.
- Időjóslok – cserebogár, béka.
- Ember – állat csalogató, úzó, csúfoló.
- Nyelvtörők.
- Szólások.
- Közmondások.
- Népdalok virágmotívuma.
- Hulló levél szomorúság – ősz.
- Gyümölcsök, fák növényi jelkép – tavasz.
- Zöld ág, pünkösdi, bodzakosorú, életfa, májusfa.
- Körjáték, ügyességi játék, sportjáték.

Feladataink:

- Lakóhelyünk és környéke néphagyományainak, szokásainak összegyűjtése, felkutatása.
- Célunk elősegíteni a gyermekek ragaszkodását szűkebb hazájukhoz.
- A jeles napok, ünnepi szokások bemutatásával a családi és közösségi élet színesítése.
- A gyermekfolklór kincseinek szépségével újra felfedeztetni a játék örömét.

Néphagyományokhoz kapcsolódó jeles napok, ünnepnapok:

- ❖ **Advent:** készülődés csoportonként, Lucázás, Borbála napi cseresznyeág, Luca napi búzavetés, mézeskalács sütése a nagycsoportosokkal
- ❖ **Mikulás:** Az ünnep napján minden csoportba ellátogat a Mikulás
- ❖ **Karácsony:** nagycsoportosok betlehemezése a közös óvodai ünnepen, ajándékozás.
- ❖ **Farsang:** közös óvodai ünneplés, mókázás, bolondozás, tréfás feladatok megoldása egész nap. Jelmez, zene, tánc.
- ❖ **Húsvét:** ajándékkészítés, locsolkodás hagyományának felelevenítése
- ❖ **Pünkösd:** pünkösd dalok, körjátékok közös éneklése, játéka. A népi hagyományok felelevenítése nagy érték.

Nemzeti ünnepünk:

- **Márc. 15.** : óvodai szintű ünnepély. Az ünneplés után kivonulunk az emléktáblához, ahol minden gyermek elhelyezi a saját maga által készített jelképét (zászló, kokárda, huszár, stb.)

A gyermek óvodás éveinek jeles napjai.

- **Születésnapok:** ünneplése csoporton belül történik. Az óvónők ajándékot készítenek az ünnepeztetett kisgyermeknek, aki az otthonról hozott csemegével megvendégeli a többi kisgyermeket.
- **Király- tó napok:** ünneplése intézményegységenként történik.
- **Az anyák napi – évzáró ünnepély:** csoportonkénti, nyilvános ünnep. A gyermekek életkoruknak megfelelő tartalmú és hosszúságú műsorral köszöntik fel szüleiket, nagyszüleiket, és bemutatják az év során tanult, kedvelt verseiket, dalaikat, játékaikat.
- **Óvodabúcsúztató:** a nagycsoportosok ünnepi keretek között, vidáman, büszkén elköszönnek az óvó néniktől, dadusoktól, a társaktól, óvodájuktól a már kialakult helyi szokások szerint.
- **Májusfa-állítás:** az óvoda udvarán színes szalagokkal, füzérekkel díszítjük fel a májusfát, és a hónap végén együtt lebontjuk.
- **Családi nap - Gyermeknap.**
Vidám, játékos, tartalmas délután, melyben a szülők segítségére is számítunk.

Minden tagóvoda kialakítja és működteti az óvodai ünnepek rendszerét saját tradíciói szerint.

Az ünnepek és rendezvények célja, hogy tartalmukban és külsőségeikben tükrözzék az ünnepek lényegét. Fontos és kiemelt feladat, hogy a gyermekek részesei legyenek a hangulati előkészítésnek és a gyakorlati kivitelezésnek. Az ünnepek gazdagítják, erősítik a gyermekek érzékelését, az összetartozás érzését.

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be. A hagyományápolás közben, a készülődés időszakában érzelmileg ráhangolódunk az ünnepre, az együttjátszás,

együttműködés, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás, rákészülés időszakát.

Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen!

Ünnepi alkalmakról különböző keretek között emlékezünk meg az óvodáinkban. A megemlékezés történhet tervezett tevékenység során alkalmi anyag feldolgozásával, belső és nyilvános ünnepélyen. A gyermekek öltözzenek szép ruhába, ünneplőbe, hogy megjelenésükben is érezzék, ez a nap más, mint a többi.

Egy-egy ünnep zenei és irodalmi anyagának kiválasztásánál az legyen a fő szempont, hogy változatos, a gyermekek életkori sajátosságaihoz illő igényes dalok és játékok kerüljenek bemutatásra. Megfelelő keretek között beilleszthetünk a műsorba minden esztétikusan előadott gyermekdalt és gyermekjátékot. Feladatunk, hogy a gyermek maga is örömet lelje a szereplésekben. Az ünneplés időkeretét a gyermek életkori sajátosságait maximálisan szem előtt tartva az óvónő felelőssége azt meghatározni, betartani.

Községi tagóvodáink kiemelt feladatuknak tekintik falujuk néphagyományainak őrzését, ápolását. A községük közösségi életének aktív szervezői, résztvevői.

Helyi sajátosságok

Babót Falunap: Az óvodások műsorukkal köszöntik a falu közösségét.

Oslói (részletesen 2. sz. melléklet)

Ősz Szeptember: Öregnap: Kis rövid műsor az öregeknek (falú ünnep)

Mihály-napi vásár

Október: Kukoricatörés – „fosztóka”

(Ki először piros csőt lel, lakodalma lesz az ősszel!)

November: Márton napja – egész napos evés-ivás. (Gazdag legyen a termés!)

Ovi-lakodalom: falusi szokások felelevenítése.

Tél Február Balázsolás – Várjuk az iskolásokat, akik régi hagyományok szerint, korhű ruhákban beöltözve, iskolába toborozzák nagycsoportosainkat.

Tavaszi Gergely-járás – iskolások jönnek ismét, ők idézik fel ezt a régi népszokást.

Kiszejárás – Kiszebáb készítése közösen, elúsztatása. (A báb a téli hideget, betegséget jelenti.)

Zöldág-járás – Tavaszköszöntés Nyár Falunapi szereplés.

Vitnyéd Idősek napja: óvodások rövid műsora az öregeknek.

Falunap: Az óvodások műsorukkal köszöntik a falu közösségét

Veszkény

Ősz	október	Halottak Napján gyertyagyújtás a Hősi Emlékműnél az elesett katonák tiszteletére.
Tél	november december	idősek napja, szerepel óvoda, iskola az óvoda előtti téren felállított falu karácsonyfájának köszöntése
Tavaszi	március	Gergely-járás, a régi hagyományt követve, az iskolások hívogatják a nagycsoportosokat az iskolába 15-én megemlékezés a Hősi Emlékműnél
	május	falu májushónapjának felszalagozása
Nyár	július	falunapi szereplés

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ A gyermek elemi ismeretekkel rendelkezik az ünnepek tartalmi jellemzőiről.
- ❖ Kialakul a kötődése a helyi hagyományokhoz.
- ❖ Tudatosul benne, hogy ő magyar gyermek, elfogadja, tiszteli a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek hovatartozását.

4.8. Az óvoda munkajellegű tevékenységei

A munka és munka jellegű játékos tevékenység a személyiségfejlesztés fontos eszköze. Tevékenykedése, cselevései során tapasztalatokat, ismereteket szerez, ezeket az önként vállalt, aktív játékos tevékenységében alkalmazza. A tevékenység közben kialakulnak a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek. A gyermekek óvodába lépésétől kezdve törekszünk arra, hogy megteremtjük a nyugodt, kiegyensúlyozott munkához szükséges légkört. Éreztetjük a gyermekekkel, hogy munkájukat számon tartjuk és igényeljük. Mindig a gyermekek életkorához, erejükhöz, egyéni képességeikhez tervezzük, szervezzük a munkavégzést.

A tevékenységek célja:

- Olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyekkel a gyermekek képesek saját szükségleteik kielégítésére és a közösségben adódó együttműködést kívánó feladatok elvégzésére.
- Tanulják meg a legszükségesebb eszközök, szerszámok rendeltetésszerű használatát.
- Tudjanak megoldani egyszerűbb szervezési feladatokat, a környezet igényeinek megfelelő alakításához.
- Tapasztalják meg, hogy az elvégzett munka mások érdekeit is szolgálja.

Feladat:

- A munka játékosággal megegyező sajátosságaira támaszkodva meg kell teremteni minden gyermek számára az önálló munkavégzés lehetőségét.
- Közös tevékenység, munka folyamán a társas kapcsolatok, a csoport erkölcsi szabályainak, normáinak alakítása.
- Saját és mások elismerésére nevelés.
- Minden gyermeknek biztosítunk lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- A gyermekek minél többször éljék át a munka örömét, szépségét, nehézségét.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében mindig a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez, igényéhez igazodó munka jellegű tevékenységek biztosítása, támogatása.

Munka jellegű tevékenységeink:

- Önkiszolgálás: A gyermek saját személyével kapcsolatos feladatok és azok sorrendje.
- Naposi munka: Közösségi munka, amely fokozatosan bővített tevékenység.
- Alkalomszerű munka.
- A környezet gondozása, növénygondozás: E tevékenységek megszervezésekor mindig figyelembe vesszük a csoport összetételét.

Óvónői feladatok:

- A különböző típusú munkatevékenységek tudatos tervezése és azok feltételének biztosítása.
- Az óvónő és a dadus munkához való viszonya mintaértékű legyen a gyermekek számára.
- Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik, kezdetben az óvónő segítségével, később teljesen önállóan. Az óvónő mindegyik munkafajtánál adjon mintát az eszközök használatához, és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez.
- Az óvónő értékelése legyen buzdító, megerősítő, konkrét, reális, fejlesztő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez. Az értékelés mindig a gyermek egyéni fejlettségéhez képest kerüljön megfogalmazásra.
- Nagycsoportosoknál a naposi rendszer kialakítása, kidolgozása.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében mindig a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez, igényéhez igazodó feladatadás, és végzés biztosítása.

Tervezhető tartalmak:

A **3-4 éves** gyermekek az óvónőt figyelve vegyenek részt a növények, állatok gondozásában, etetésében.

Segítsenek termések, falevelek elszállításában, veteményezésben, növények locsolásában, stb.

Az óvónő vonja be a gyermekeket az alkalomszerű munkába, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő is.

Szabályosan ismétlődő pl.: játékok elrakása, tisztítása, jelentés elvitele, stb.

A **4-5 éves** gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, ezt az önkiszolgáló tevékenység jól előkészíti.

Az óvónő és a dajka közös megállapodás alapján alakítsa ki a gyermekek összehangolt cselekvésláncát.

Alkalomszerű ismétlődő munka a játékok helyrerakása, a csoportszoba átrendezése, ajánlott heti 1 alkalommal az un. „nagytakarítási nap” kijelölése, mosdó rendjének a megőrzése.

Az óvónő tervezze meg az egyéni megbízások lehetőségeit, pl.: információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésbe, ajándékkészítés a jeles napok előkészítése.

A gyerekek segítsenek a szobanövények gondozásában, virágos kert ápolásában, az óvoda udvar tisztántartásában.

Óvónői segítséggel etessék a madarakat.

Az **5-6-7 éves óvodás** önállóan végzi a naposi munkát. Az alkalomszerű munkákat a gyerekek önálló vállalkozás alapján végezzék, s ne alkalmazzon az óvónő kényszerítő eljárásokat.

A gyakori dicséret, elismerés hatásával érje el, hogy a gyermekek szívesen vegyenek részt a munkában.

Végezzenek környezetszépítő munkát, játékok tisztítását, egyszerű javításokat, vitaminsalátákat készítsenek.

Segítsenek a kicsik öltöztetésében. Minél több műveletet tudjanak önállóan elvégezni.

A kerti szerszámokat használják önállóan!

Segítsenek az udvar tisztántartásában.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ❖ Szívesen végeznek munka jellegű tevékenységeket.
- ❖ Kezdeményezőkézségük erősödik, a szükséges munkát felszólítás nélkül megkezdik.
- ❖ A munka elvégzésére való törekvés által kitartásuk, felelősségérzetük fejlődik, kialakul önértékelésük és közösségi értékelésük.
- ❖ Az önkiszolgálás tevékenységeit teljes önállósággal, természetes teendőként végzik.
- ❖ Szükség szerint segítenek az eszközök kiosztásában, átrendezik a termet, részt vesznek a csoportszoba díszítésében, rendbetételében.
- ❖ Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- ❖ Szeretnek meglepetést készíteni egymásnak, szüleiknek, felnőtteknek.
- ❖ Tapasztalatot szereznek konkrét munkafolyamatokról, érzékelik a munka eredményét, becsülik a felnőttek és társaik munkáját.
- ❖ Felismerik a segítségnyújtás lehetőségét, megfelelő módját.

Az iskolai életre való alkalmasság követelmény szintjét az egyes fejezetek végén található „A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén” című összegzések tartalmazzák.

Az iskolaérettségnek testi-lelki-szociális kritériumai vannak; mindegyik szükséges az eredményes iskolai munkához. Tanulási motiváció és az önszabályozás magas szintje szükséges hozzá.

Az óvodáskor végére a 6-7 éves gyermek belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A fejlettség szerinti iskolakezdésre lehetőséget ad a rugalmas beiskolázás, melyről a szülőket minden esetben tájékoztatjuk.

Az iskolai munka megkezdésével kapcsolatos véleménykülönbség esetén szakértői segítséget veszünk igénybe.

A sajátos nevelési igényű gyermek esetében elengedhetetlen a folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka a fejlettségi szint elérésének érdekében.

A sajátos nevelési igényű gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

5.1. Az óvodai élet megszervezésének elvei

- A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket
- Programunk azonos életkorú, részben osztott és osztatlan csoportokra is alkalmazható.
- A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy a tevékenységek közül folyamatosan a legtöbb idő a játéktevékenységre jusson.
- A derűs, kiegyensúlyozott óvodai légkör megteremtésére törekszünk.
- Az osztatlan csoportokban kiemelt figyelmet fordítunk az eltérő korosztályok igényeire.
- Törekszünk a várákozások, monoton cselekedtetések kiküszöbölésére.
- A gyermek minden tevékenységet kipróbálhasson, elvégezhesen, amire képes, ami életkori sajátosságaiból adódik, és nem veszélyezteti a maga, vagy társai biztonságát.
- A csoportonként kialakított szokásrendszer megfelelő ütemű betartását az óvónő figyelemmel kíséri, és tudatosan igazodik az egyes gyerekekhez.
- Minden tevékenységnek megvannak a gyermek által érthető és ismert szabályai, a lehetőségekkel és a korlátokkal együtt.

A csoportszervezésre vonatkozó legfontosabb alapelveink:

- A csoportok kialakításában meghatározó a beíratott gyermekek életkori összetétele.
- Figyelembe vesszük a gyermek fejlettségét.
- Lehetőség szerint a szülők kéréseinek, igényeinek az óvoda alapérdekeit nem sértve, a nevelőtestület egyetértésével teszünk eleget.
- A gyermekek év közbeni csoportváltását lehetőleg kerülni kell.
- Ügyelni kell az arányos csoportlétszámok kialakítására.
- Az óvodába bekerülő gyermek nagy valószínűséggel három évet, de legalább kettőt ugyanazzal az óvónőpárossal, ugyanabban a csoportszobában tölt el. Ez nem jelent elszigeteltséget a többi csoporttól, életkoroktól, hiszen a napirend, a mindennapok eseményei, a közös ünneplések, sok alkalmat biztosítanak a találkozásra.
- A csoportok kialakítását sajnos költségvetési előirányzatok is meghatározzák.

5.2. Napirend

A napirend az óvodai élet napi szervezésének az alapja. Általános követelmény a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a szabad játék kitüntetett szerepe, hogy a pihenésre, a levegőzésre, a szabad mozgásra, az egyes tevékenységformákra az életkornak megfelelő idő jusson. A felesleges várakozási időt ki kell küszöbölni, folyamatosságra kell törekedni.

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események stb. hatására. Napirendünk nagy intervallumokra osztja, nem szabdalja szét apró szakaszokra az időkeretet. A reggeli érkezéstől ebédig szabad játék, étkezés, mozgás, tervezett tevékenységek zajlanak a csoportok életkori és fejlődési szintjéhez igazítva. Rugalmas, hiszen óvónőink a gyermeki figyelemnek, érdeklődésnek megfelelően alakítják a különböző tevékenységek időtartamát, igazodva a különböző tevékenységekhez, a helyi szokásokhoz, igényekhez.

Minden csoport napirendjében vannak stabil elemek, melyektől egyetlen csoport sem tekinthet el (pl. étkezés, pihenés, stb.). Így napirendünk a gyermekek számára biztonságot jelent, hiszen időérzékük még fejletlen, de a tevékenységek egymásutánisága biztos pont az óvodai életükben.

A napirend időkereteinek a meghatározásában minden óvónőnek életkori differenciálásra lehetősége van.

Az egyes csoportok napirendjét össze kell hangolnia az óvónőknek.

NAPIREND (ajánlás)

időkeret	tevékenység
6 ⁰⁰ - 7 ³⁰	JÁTÉK Gyülekezés, szabadon választott tevékenység. Csoportbontás.
7 ³⁰ – 9 ³⁰	JÁTÉK Tervezett egyéni és mikrocsoportos tevékenységek, képeségfejlesztések egyéni szükségletek alapján. Testápolási teendők, reggeli (kötött vagy folyamatos).
9 ³⁰ - 12 ⁰⁰	JÁTÉK Tervezett egyéni és mikrocsoportos tevékenységek, képeségfejlesztések egyéni szükségletek alapján Egészségfejlesztő testmozgás Udvari játék, levegőzés, séta. Testápolási teendők,
12 ⁰⁰ - 13 ⁰⁰	Ebéd. Testápolási teendők.
13 ⁰⁰ – 15 ³⁰	Mese, pihenés, alvás. Testápolási teendők, uzsonna.
15 ³⁰ - 16 ³⁰	JÁTÉK (a csoportszobában, az udvaron hazaindulásig) képeségfejlesztések egyéni szükségletek alapján

5.3. A nevelőmunka tervezése

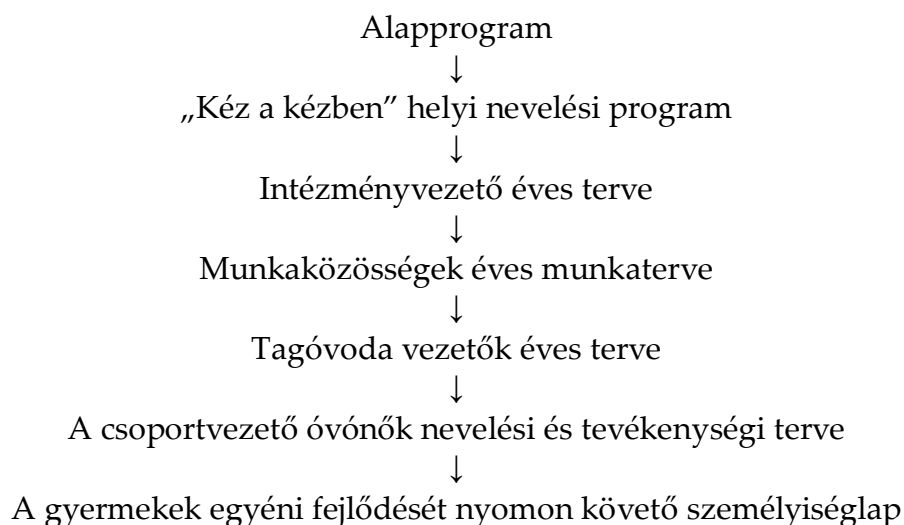
A tudatos óvónői munkavégzés, a gyermekek fejlesztése, harmonikus fejlődése átgondolt, folyamatos tervezést igényel. A tervező munkában a csoport ételkori sajátosságait alapul véve a gyermekek neveltségi szintjéhez is igazodni kell, hiszen az azonos korosztályú csoportokon belül is nagy eltérés mutatkozik ezen a területen.

A tervezés mindig az adott óvodai csoportra történhet, kerülni kell a sémákat. A tervezés korcsoporthoz kötődik, de a különböző képességszintekhez, az egyéni szükségletek figyelembe vételével. A differenciált tervezés lehetővé teszi a tehetséggondozást, a hátrányos helyzetű, az SNI-s gyermek és a migráns és nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermek integrációjának megvalósítását.

A tervezés rugalmas, mindig a gyermeki szükséglet, fejlődés, az aktualitás az, ami a megvalósítást irányítja.

A hosszú távú tervezés a célok, témák egymásutánosságát, egymásra épülést tartalmazza, a negyedéves terveket ennek alapján készítik el a csoportvezető óvónők. A tervezésnél a fokozatosság, a folyamatosság és az egymásra épülés elvét kell követni.

Az intézmény szakmai dokumentumainak rendszere

A tervezésnél használt dokumentumok:

- „Kéz a kézben” Pedagógiai Program
- Az óvoda éves munkatervei.
- Projekt tervek
- Módszertani anyagok

Hosszú távú tervezés – éves terv

Az éves nevelőmunka tervezésének alapja az évszakváltás. Évszakonként az élmények, tapasztalatszerzési lehetőségek, az ünnepek számbavétele, végig gondolása után, a munkaközösségek által elkészített hálótervek felhasználásával, óvónői ötletekkel kiegészítve készül el a csoport éves terve.

Nyári szünetre a csoportok összevonása, gyermeklétszám csökkenése, az óvodai dolgozók szabadságolása miatt az óvónők együttműködve tervezik, szervezik a nyári óvodai életet.

Rövid távú tervezés

- Fél éves nevelési terv
- negyed éves tevékenységi rendszer fejlesztési terve (tevékenységi terv)
- heti terv, napi terv

A féléves és negyedéves tervezőmunkát a nevelőtestület által elfogadott csoportnaplóban kell rögzíteni.

A csoportra vonatkozó szokás- és szabályrendszereket a nevelési terv tartalmazza, értékelése félévente történik.

A tevékenységi rendszer fejlesztési tervei tevékenységi területenként készülnek el. Ez a terv tartalmazza az adott időszak szervezési feladatait is. Évente legalább egy téma projekt-tervezéssel kerül feldolgozásra.

A negyedéves terv alapján heti lebontásban kerülnek megfogalmazásra a *tervezett* tevékenységek. A napi feladatok során konkretizálódnak a megvalósítás lehetőségei, az óvónő átgondolja, hogy a napi tevékenységekbe hogyan építi be a kezdeményezéseket, a játékos tevékenységeket, az adott napra tervezett tevékenységeket.

6. AZ ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS, MÉRÉS RENDSZERE

A nevelés csak akkor lehet eredményes, ha a gyermek fejlődésének jellemzőire építkeznek, így a folyamatos mérés elkerülhetetlen.

Az intézmény értékelése az eredményesség szempontjából is fontos, hiszen a hozzáadott pedagógiai érték kerül a mérés során meghatározásra.

Fontos a mérés az óvodák horizontális bővülése miatt (óvodák más-mást nyújtanak), mert az intézmény választás szempontjából is lényeges az értékelés, mérés rendszerének a működtetése.

Célja:

- az intézményben folyó pedagógiai gyakorlat nyomon követése, segítése, fejlesztése.

Területei:

- A gyermeki személyiség fejlődésének nyomon követése
- Dokumentumok ellenőrzése, elemzése.
- Nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése.
- A pedagógiai módszerek gyakorlatának ellenőrzése, elemzése, értékelése.
- A helyi nevelési program megvalósulásának nyomon követése.
- A korrekciók végrehajtásának ellenőrzése.

Alapelvei:

- A pedagógiai munka értékelésének legfontosabb elve az objektivitás.
- A gyakorlati munka elemzése során elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés, az elfogadott elvek számonkérése.
- Az ellenőrzést mindig kísérje értékelés.
- Az értékelés erősíti az értékrend formálódását, ezért fontos a reális, pozitív megerősítéseket tartalmazó értékelés.
- Az ellenőrző, értékelő személy értékelésével egyfajta értékelési mintát is közvetít.

A pedagógiai ellenőrzésének szinterei:

- A gyermek fejlettségi szintjének értékelése.
- Az óvónő gyakorlati munkájában alkalmazott módszerek hatékonyságának értékelése.

6.1. A gyermek fejlettségi szintjének értékelése

6.1.1. A gyermekek fejlődésének nyomon követése

A gyermekcsoport tudásszintjének mérése az egyéni megfigyelések eredményeiből, és az egyéni munkák áttekintéséből tevődik össze.

A megfigyelési adatokat az óvónők folyamatosan gyűjtik a gyermekekről az óvodás évek alatt, így az összehasonlítás eredménye azonnal kimutatható.

Az óvodai életben a gyermek egyéni képességfejlesztésének minden szinten érvényesülnie kell. Az óvónőnek tudnia kell, hogy az egyes gyermeket miben és hogyan kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön.

Fontos a gyermekek folyamatos megfigyelése, megismerése.

A mérés, a valamihez viszonyítás folyamatosan jelen van a mindennapokban. A mérés és a megfigyelés nem váltják ki egymást.

A gyermeki fejlődés nyomon követésének intézményi rendszerét a „Gyermekek fejlődésének nyomon követése” eljárásrend tartalmazza. (1.sz. melléklet)

6.1.2. A gyermekcsoport ellenőrzése, értékelése

Az óvodai csoport szokás- és szabályrendszere megszilárdulásának mértéke, a tevékenységi tervek megvalósulásának mutatói, a gyermekcsoport viselkedése, mind-mind értékes információk az ellenőrzés, értékelés folyamatában. A gyermekcsoport fejlettségi szintjének ellenőrzése, értékelése az egyéni megfigyelések eredményeit, az egyéni munkák áttekintését is felhasználja.

A csoport értékelését a csoporttal foglalkozó óvónők a csoportnaplóba írásban rögzítik.

A gyermekek fejlettségi szintjének mutatói, és a pedagógiai munka gyakorlatának megfigyelése, a csoportnaplóba tett bejegyzések, részét képezik az óvónői munka ellenőrzési és értékelési dokumentációjának is.

Az egyéni és a gyermekcsoport értékelésénél a leggyakrabban alkalmazott módszerek:

- A folyamatos megfigyelés feljegyzéseinek elemzése, konzultáció a szülőkkel.
- A gyermekmunkák elemzése.
- Összehasonlító elemzés, pl.: nevelőközösségben.
- Feladatlapok elemzése.
- Kérdő ívek elemzése.
- Mérések végzése, stb.

6.2. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Célja:

A pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése, az eredmények és hiányosságok feltárása.

Területek:

- dokumentumok ellenőrzése, elemzése
- a nevelőmunka feltételrendszerének elemzése
- a nevelőmunka színvonala a nevelés folyamatában
- a nevelőtestület felkészültsége, érdeklődése, szakmai hozzáállás
- az óvodapedagógusok kapcsolattartása
- a pedagógiai gyakorlat ellenőrzése
- gyermekvédelmi feladatok ellátása

A belső ellenőrzés legfontosabb feladata az óvodában folyó pedagógiai tevékenység hatékonyságának mérése. Az ellenőrzési tervet az óvodavezető a nevelőtestület javaslatai alapján készíti el.

Az ellenőrzési terv tartalmazza az ellenőrzés:

- területeit,
- módszerét
- ütemezését.

Az ellenőrzési tervet az óvodában nyilvánosságra kell hozni. Az ellenőrzési tervben nem szereplő, rendkívüli ellenőrzésről az óvodavezető dönt.

Az óvodavezető minden óvodapedagógus munkáját legalább egy alkalommal értékeli a nevelési év során. Az ellenőrzés tapasztalatait az érintett óvodapedagógussal ismertetni kell, aki arra írásban észrevételt tehet. A nevelési év záró értekezletén értékelni kell a pedagógiai munka belső ellenőrzésének eredményeit, illetőleg az ellenőrzés általánosítható tapasztalatait, megállapítva az esetleges hiányosságok megszüntetéséhez szükséges intézkedéseket.

Az ellenőrzés

- ❖ Kiterjed minden írásos szakmai dokumentumra.
- ❖ Vizsgálja az óvodában folyó munka feltételrendszerének megteremtését.
- ❖ Feladata a gyakorlati munka minőségének feltárására, a helyi nevelés hatékonyságának elemzésére, a pedagógiai program értékelésére.
- ❖ Az ellenőrzési tervet az intézményvezető készíti el, mely tartalmazza az ellenőrzés területeit, módszerét és ütemezését. Az ellenőrzési tervet nyilvánosságra kell hozni.
- ❖ Rendkívüli ellenőrzésről az intézményvezető dönt, kezdeményezheti tagóvoda vezető, intézményvezető helyettes, szakmai munkaközösség.

- ❖ Minden felelős beosztású dolgozó – munkaköri leírásának megfelelően – felel a maga területén folyó tevékenység folyamatos ellenőrzéséért.
- ❖ Az ellenőrzés tapasztalatait írásban rögzíteni kell, az érintettekkel pedig ismertetni.
- ❖ Nevelőtestületi záró értekezleten értékelni kell a pedagógiai munka belső ellenőrzésének eredményeit, tapasztalatait, hiányosságait.

A pedagógus értékelésének célja:

- A helyi nevelési program megvalósításában az eredményesség növelése.
- A minőség folyamatos biztosítása.
- Egyéni és közös értékrend összehangolása.
- Önértékelési képesség fejlesztése.
- Szakmai fejlődés elősegítése.
- A belső kommunikáció javítása.
- A probléma és konfliktus kezelés javítása.
- A törvényi megfelelés biztosítása.

Az óvónők pedagógiai munkájának ellenőrzésére azért van szükség, hogy tisztában legyenek munkájuk értékével, megőrizzék a megújulás képességét, innovációjuk szakmai kontroll segítségével fejlődjön.

6.3. A pedagógiai program ellenőrzése, értékelése

Cél:

- A helyi nevelési programunkba megfogalmazott célok megvalósulásának értékelése.
- A program megvalósulásának vizsgálatakor az elmélet és a gyakorlati megvalósításának összevetése.

Feladat:

- A stratégiai céljaink felülvizsgálata, szükség esetén korrekció.
- A megvalósulás értékelése és a szükséges megerősítés, vagy korrekció elvégzése.
- Évente adatgyűjtés.
- Dokumentálás: a beválás napi tapasztalatainak feljegyzése, összesítése félévenként.

Menete:

A program ellenőrzésében és értékelésében az intézményvezető irányításával a nevelőtestület minden tagja részt vesz.

- ❖ Folyamatosan értékelni kell a program feladatrendszerét.
- ❖ A bevezetést követő első év végén értékeljük, elemezzük munkánkat.

- ❖ A bevezetést követő harmadik év végén, és azt követően, három évenkénti nevelési folyamat vizsgálata történik a kimenet oldalról. Célja annak megállapítása, hogy mennyire sikeres az óvoda nevelő-fejlesztő munkája.
- ❖ Előre összeállított szempontsor alapján minden iskolába menő kisgyermeknél elvégezzük az értékelést.

7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK AZ ÓVODÁNKBAN

Az óvodás korú gyermekek fejlődésében eltérés tapasztalható. Ezek az eltérések néha szembetűnőek, néha a pedagógiai ismeret, tapasztalat, segít ezek észrevételében. Az óvónő felelőssége, hogy a családdal szorosan együttműködve, ezeket az átlagtól eltérő fejlettségi különbségeket a differenciált fejlesztés során megfelelő módon kompenzálja/támogassa, illetve szükség esetén szakember segítségét kérje a különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztéséhez. Nevelőtestületünk érzelmileg azonosul az integrációval, természetesnek tartja az kiemelt figyelmet igénylő gyermekek jelenlétét az óvodánk mindennapjaiban. Ezt a magatartásmódot, viselkedési kultúrát közvetítik az intézményünk dolgozói.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek:

- **Különleges bánásmódot igénylő gyermek**

- Sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI)

az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd (Nkt.4.§(25))

- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTM)

az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. (Nkt. 4.§(3))

- Kiemelten tehetséges gyermek

az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,

- **Hátrányos helyzetű gyermek (HH)**

- Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (HHH)**

7.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

7.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermek

Minden gyermek életében az első hat-hét év kiemelkedő jelentőségű a későbbi személyiségfejlődés szempontjából. SNI gyermekeink esetében ez még nagyobb jelentőséggel bír. Nagyon fontos, hogy gyermekeink minél előbb, életük minél korábbi szakaszától kezdődően megkapják mind azt a támogatást, pedagógiai megsegítést, melynek segítségével képességeiknek maximumára fejlődhetnek. Ebben szeretnénk nekik legjobb tudásunk szerint segítséget nyújtani.

Az Alapító okiratban megfogalmazott fenntartói döntés, és feladat-ellátási kötelezettség meghatározása alapján, óvodánk a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását biztosítja a:

- Mozgássérült
- Érzékszervi, (látássérült, hallássérült)
- Értelmi, (enyhe fokban sérült)
- Beszéd fogyatékos,
- Az autizmus spektrum zavarral küzdő (autista) gyermekeknek
- A beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek problémáinak feltárására, segítésére.
- Egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartászavarral) küzdő gyermekeknek. (A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekeknek és a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdő gyermekeknek)

Alapelvünk:

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön.

A gyermekek mindenek felett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek személyiségük kibontakoztatásához, képességeik fejlődéséhez.

Cél: A sajátos nevelési igényű gyermekek integrálása a közösségbe, életminőségük javítása.

Feladat:

- ✓ A szakértői bizottság javaslata alapján az integrációs nevelésben történő részvétel mértékének, a speciális nevelési szükséglet kielégítését biztosító fejlesztő foglalkozások időtartamának megfelelően segíteni beilleszkedésüket, elfogadtatni másságukat, a lehetőség szerint fejleszteni őket.
- ✓ Esélyegyenlőség biztosítása, azonos feltételek nyújtásával.

Az integrált óvodai nevelés, az együttnevelés nemcsak a sajátos nevelési igényű gyermekek számára előnyös. Fontos, hogy a többi gyermek személyiségfejlődésére is pozitív hatással van, hiszen a mássággal való korai találkozás hozzásegíti gyermekeinket az egyéni különbségek elfogadásához.

Az SNI ellátásukat legjobb tudásunk szerint igyekszünk biztosítani. Munkánkról pozitív visszajelzéseket kapunk a gyerekektől, hiszen nagyon szeretnek óvodába járni, a szülőktől, akik megbecsülik munkánkat és megbíznak bennünk. A rehabilitációs és rehabilitációs feladatokat ellátó szakemberekkel is jól működő kapcsolatot törekszünk kialakítani. A sajátos nevelési igényű gyermekek eszköz és felszerelési jegyzékben előírt speciális eszközeinek beszerzési ütemezése kiemelt feladat, melynek előteremtése pályázatok segítségével is biztosítható. Mielőbb biztosítani kell a gyermekek számára az óvoda teljes körű akadálymentesítését.

Az integráció sikeres megvalósítását befolyásoló tényezők:

- ❖ a család,
- ❖ a sérült gyermek,
- ❖ befogadó gyermek és felnőtt közösség,
- ❖ szakemberekkel való együttműködés.

A **család** fontos szerepet játszik az együttnevelés folyamatában. Az együttműködés minőségét, mértékét jelentősen befolyásolja a szülői magatartás, a szülők együttműködési készsége.

Azt tapasztaltuk, hogy azok a szülők, akik elfogadták, hogy gyermekük sajátos nevelési igényű, rendkívül eredményes és partneri kapcsolatot tudtunk kialakítani. Az óvoda dolgozóinak empátiáját megtapasztalva, örültek annak, hogy gyermekük szeret óvodába járni, jól érzi magát a közösségben, és minden tőlük telhetőt megtettek gyermekükért, a közösségért.

Azon szülők, akik nem fogadták el a szakértői vizsgálat megállapítását a sajátos nevelési igényre vonatkozólag, nem voltak hajlandók együttműködni velünk, tagadták a helyzetet, vagy az óvodát jelölték meg bűnbaknak. Együttműködés helyett, a felelősséget az óvodára hárították, s úgy gondolták, hogy nekik szülőként semmi feladatuk nincs, gyermekük fejlesztésében, ez csakis és kizárólag az óvoda feladata és kötelessége.

Fontosnak tartjuk, az SNI gyermek integrálásának sikeressége szempontjából, a szülőkkel való optimális együttműködés, a bizalommal teli légkör megteremtését. Az empátia, a diszkréció az óvónő részéről elengedhetetlen. Ezen helyzetekben különösen hangsúlyosan kell, hogy érvényesüljön az óvónő tapintatos, elfogadó, őszinte kezdeményező magatartása a szülők felé.

A SNI gyermek óvodai integrált nevelése, fejlesztése csökkenti a család terheit, és az elszigeteltség érzését is. Ahogy a gyermek úgy a szülő is egyenrangúnak érezheti magát a gyermek, illetve a felnőtt közösségben.

A partnerkapcsolat kialakításában és fenntartásában fontos szerepe van a kölcsönös bizalomnak, empátiának, toleranciának a család és az óvoda részéről egyaránt.

A **sérült gyermek** személyisége, a sérülés minősége, súlyossága, a gyermek intelligenciája, fejleszthetőség mértéke, szociális érzékenysége, szociális képességeinek megléte, vagy hiánya, érzelmi, akarati tulajdonságai egyaránt befolyásolják az integráció, inklúzió eredményességét. Az előzőekben felsorolt tulajdonságok együttesen határozzák meg az integrációra való alkalmasságot, továbbá azt, hogy az integrációs modellek közül melyik, és milyen mértékben megfelelő a gyermek számára.

Az integrációra való alkalmasságot nemcsak a gyermek személyisége, hanem a **befogadó közösségek** elfogadó képessége is nagymértékben befolyásolja. Az integrált gyermek társai sem jelentenek elhanyagolható körülményt, hiszen nagymértékben megkönnyíthetik, illetve erősen hátráltathatják a folyamatot.

Óvodánkban nincs gyógypedagógus végzettségű óvodapedagógus, aki a rehabilitációs- rehabilitációs feladatok ellátását biztosítani tudná. A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez, oktatásához szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező szakember utazó gyógypedagógusi hálózat útján is biztosítható. A gyermekek fejlesztésének és gondozásának feladatait egy fejlesztési évre készített egyéni fejlesztési terv tartalmazza. Ezt a megfelelő végzettséggel rendelkező szakember készíti el.

A fejlesztőpedagógus szakmai tanáccsal, segítséggel látja el az óvodapedagógusokat a csoportban való fejlesztés megsegítésére. Az SNI gyermeket a fejlesztő pedagógus a gyermekcsoportban is megfigyeli, és gyakorlati tanácsokkal is ellátja az óvónőket. A fejlesztések során kihasználjuk a rendelkezésünkre álló óvodai fejlesztést segítő eszközöket.

Attól függően, hogy a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság a kiadott szakvéleményben milyen végzettségű szakembert határoz meg, a Pedagógiai Szakszolgálattal együttműködési megállapodást kötünk.

A szakemberekkel történő folyamatos együttműködés alapfeltétele az integrációnak. Integráció csak gyógypedagógiai megsegítéssel valósítható meg!

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel végzett munkánkra vonatkozó eljárás:

- Fontosnak tartjuk nemcsak az óvodai dolgozók elfogadó-támogató magatartását, de hangsúlyt helyezünk az óvodánk szülői közösségének a tájékoztatására (integrált nevelésre vonatkozó törvények, eljárások, elvárt viselkedési normák)
- A sajátos nevelési igény felismerése, minél korábbi speciális megsegítése érdekében az újonnan felvett gyermekek problémáira odafigyelünk, ha szükséges, javasoljuk a nevelési tanácsadó, szakértői bizottság véleményének kikérését.

- A szakértői véleményben meghatározott gyógypedagógus feladata az integráció folyamatában a fejlesztőprogram kidolgozása, a sérült gyermek fejlődésének nyomon követése. A fejlesztőprogramban meghatározásra került feladatok eredményes megvalósításában az óvónők, a szülők együttműködése elengedhetetlen.
- Az óvodai integráció során a gyermekközösségben tapasztaltakról a szülőket is folyamatosan tájékoztatjuk, hiszen tudjuk, hogy a SNI gyermek viselkedése, magatartása a közösségben más lehet, mint ami az egyéni fejlesztések során tapasztalható.
- Az SNI gyermek csoportba való beosztásakor a gyermekcsoport és az óvónők terhelhetőségét, a speciális igényt szem előtt tartva törekszünk arra, hogy az integrált gyermekek száma 1-2 fő legyen.
- Abban az esetben, ha az integrált nevelésre javasolt gyermek a feltételek biztosítása után sem fejlődik megfelelően, illetve viselkedése, magatartása, speciális ellátása jelentősen befolyásolja a gyermekcsoport életét, fejlesztését, 1-3 hónapos megfigyelési idő után ismételt szakértői vizsgálatát kérjük

Sérülés specifikus fejlesztés az óvodában

- Mozgássérült gyermek: óvodai nevelése során kiemelt feladat a speciális, egyénre szabott eszközök kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb környezet minél sokrétűbb megismertetése, alkalmaztatása. A napirend adta minden lehetőséget meg kell találni ennek megvalósítására úgy, hogy közben lehetőséget biztosítsunk az önállóság mértékének növelésére, az önállóságból fakadó szabadság-, örömezésének erősítésére.
Az óvodában igyekszünk biztosítani a megfelelő mozgás – és életteret, az ehhez szükséges eszközöket. Mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni.
- Látássérült gyermek: minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.
E feladat megvalósításához meg kell ismertetni a gyermeket a csoportszoba elrendezésével, berendezéseivel. A téri tájékozódásához segítséget ad az állandóság (asztalok, székek, bútorok elhelyezése), ép szerveinek kondicionálása (hallás, tapintás, szaglás, mozgás).
Az önállóság növelése az önellátás, önkiszolgálás területén fontos feladat.
- Hallássérült gyermek: a nyelvi és pszicho-szociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült gyermekek - további speciális segítséggel - halló társaikkal együtt tudnak részt venni az óvodai nevelésben.
Óvodai nevelésünk központi feladata a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.
Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az egész napi tevékenységbe beépül.

A szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket. Teljesítményét döntően befolyásolja intellektusa, esetlegesen – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvi akadályozottsága, a családi háttér.

- Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek: fejlesztésükben meghatározó a nem fogyatékos óvodáskorúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket az ép közösség közvetít. Az integrált óvodai nevelés keretében gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

- Beszéd fogyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek: szenzoros, motoros, vagy szenzomotoros problémája (megkészt beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzóság stb.) illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik.

Megnyilvánul az anyanyelvi fejlettség alacsony szintje, a beszédszervek gyengesége, a tiszta ejtés hiánya, a szegényes szókincs, a diszgrammatikus, az utánzóképeség gyengesége.

Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (pl. grafomotoros fejlesztés) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

- Autista, autisztikus gyermek: felvételük egyéni elbírálás alapján történik. Az autizmus–spektrumzavarokat a szociális, kommunikációs speciális kognitív készségek minőségi károsodása jellemzi.

Kifejezett a szociális készségek területén tapasztalható kognitív deficit, károsodott kommunikáció, a rugalmas viselkedésszervezés sérülése és az egyenetlen képesség-profil. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képesség mérés.

A fejlődés devianciájának enyhítése, a kóros viselkedés kialakulásának megelőzése szükség esetén korai elemi készségek kialakítása (szobatisztaság, rágás, önkiszolgálás)

Esélyegyenlőség, egyenlő hozzáférés biztosítása

- SNI gyermekek a csoport, a közösség egyenrangú tagjai
- egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez igazodva fejlődhet
- megkapja a neki megfelelő támogatást, gondoskodást és nevelést
- részt vehetnek bármelyik óvodai programon, rendezvényen, ünnepen, (egy feltétele van ennek: saját és társai testi épsége biztosított legyen)

7.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Az óvodában talán a legnagyobb gondot a magatartászavaros, viselkedési problémás gyermekek jelentik. Meghatározása azért nehéz, mert sokszor az óvónők, dajkák toleranciáján múlik annak megítélése, hogy a gyermek viselkedése eltér-e a gyermektől elvárható viselkedésnormától.

A súlyos beilleszkedési és magatartási zavarok háttérében részképesség kialakulatlansága, fejletlensége vagy mind-ezek halmozódása áll. A részképesség-zavarok gyakran az érzékszervi fogyatékoság látszatát kelthetik (hiperaktivitás, a nyugtalanság, a túlmozgások, a figyelemzavar előfordulásakor a gyermek általánosan gyenge képességűnek vagy rosszabb esetben értelmi fogyatékosnak tűnhet)

Még ha a tüneteknek csak egy része van is jelen az évek során, az már elég ahhoz, hogy a gyermek elhiggye magáról azt, hogy ő a csoportban, később az osztályban a legrosszabb, a leghaszontalanabb, az önértékelése nagyon alacsony lesz.

Az idegrendszer fejletlenségeinek általános jelei:

- A gyermek érzékenyebben reagál meteorológiai változásokra.
- Fáradékonyabb az átlagnál, nehezebben tűri a zajokat, nehezen viseli el a várakozási és egyéb feszültséget.
- Gyakran igényli a pihenést, szünetet, egyedülletet.
- Fokozottabb szüksége van a tevékenységeket meghatározó állandó keretekre, érthető és követhető szabályokra.

Fejlesztési feladatok:

- Egészséges énkép és önbizalom kialakítása
- A kudarctűrő képesség növelése
- Önállóságra nevelés

BTM nehézséggel küzdő gyermekek:

A fejlesztő foglalkoztatás a Pedagógiai Szakszolgálat irányításával az óvodai nevelés keretében valósítható meg.

A szakértői bizottság feladata annak megállapítása, hogy a gyermek BTM nehézséggel küzd, ennek alapján szakvélemény készítése, valamint a gyermek fejlesztő foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával.

A szakvélemény segítséget nyújt a gyermek óvodai nevelésében, ha az a gyermek egyéni adottsága, fejlettsége, képessége, tehetsége, fejlődésének üteme alapján történik.

A BTM nehézséggel küzdő kisgyermek a látszat ellenére nagyon is igényli a korlátokat, szabályokat, csak sokkal nehezebb betartatni vele, mert idő előtt feladja. A környezet gyakran félrekódolja a reakcióikat. Állandó szeretetre, a velük való foglalkozásra vágnak.

Viselkedészavaros gyerekek: a viselkedészavar olyan speciális gyűjtőfogalom, amely mindazon viselkedésbeli módozatokat magában foglalja, amelyek a normatív mércétől való jelentősebb eltérést mutatnak.

Gyakori a tevékenységek közötti csapongás figyelmetlenség, impulzivitás, meggondolatlanság, szabályokhoz való nehéz alkalmazkodás.

A fennálló agresszív, disszociális, vagy kihívó magatartás kombinálódhat depresszióval, szorongással vagy más emocionális zavarokkal. Társuló tünetként előfordul a beszédkézség és pszichomotoros fejlődés késése, zavara.

7.1.3. Kiemelten tehetséges gyermek

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében.

Nagy a felelősség az óvodán, hiszen ebben az életkorban nehéz egyértelműen megállapítani, hogy egy gyermek tehetség, hiszen lehet, hogy csak a gyermek gondolkodásának fejlődési üteme gyorsabb, és nem többletképességről van szó! Felelősséggel használjuk a tehetség szót!

A tehetséges gyermekekre jellemző viselkedési formák:

- túlzott aktivitás, kevés alvásigény
- makacs, kitart elképzelése mellett
- csak azzal foglalkozik, ami érdekli és erről nehéz elterelni a figyelmét
- kortársaival kapcsolata nem zökkenőmentes
- részképességek fejlettsége között nagy eltérés mutatkozhat
- erős kritikai érzék

Tehetséggondozás feladata:

- korai tehetség felismerése, tehetségazonosítás
- tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése, gazdagítása
- a gyenge területek fejlesztése
- személyiség fejlődését segítő elfogadó légkör kialakítása
- pihenés és relaxációs lehetőségek megteremtése
- tehetséggondozó szakemberek felkutatása
- szülők támogatása, tanácsadás

Az óvodai életben megfigyelhető átlagon felüli képességek csoportosítása:

- Matematikai képességek
- Zenei tehetség
- Rajzkészség
- Intellektuális képességek
- Szociális képességek
- Pszichomotoros képességek (kézügyesség, a szem-kéz koordináció, a mozdulatok, mozgások, mozgássorok elvégzésének képessége, ezek koordinációs képessége)

Terveink közé tartozik tehetségfejlesztő jó gyakorlat kialakítása, már jól működő komplex tehetségfejlesztő program adaptálása, majd tehetségfejlesztő munkacsoportok létrehozása.

7.2. Gyermekevédelmi feladatok

*„Minden embernek a lelkében dal van,
És a saját lelkét hallja minden dalban,
És akinek lelkében szép az ének,
Az hallja mások énekét szépnek.”
(Babits Mihály)*

Célja:

- A gyermekvédelmi feladatok koordinálásával a gyermekek hátrányos, szociális helyzetének pozitív irányú befolyásolása.
- A gyermekeket megillető jogok érvényesülésének biztosítása.
- Megvalósul a hátránykompenzációval az esélyegyenlőség az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.
- A veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek elviselhető életkörülményei feletti örökös.

Feladata:

- Családok erősítése, segítése a nevelésben, a nevelési gyakorlat pozitív befolyásolása.
- A család funkciójának kiegészítése.
- Óvó – védő intézkedések.
- A család támogatása.
- Hiteles partneri kapcsolat kialakítása a családdal.
- Együttműködő kapcsolattartás erősítése a családsegítő központtal és a gyámügyel, ha szükséges a nevelési tanácsadóval.
- A családhoz illesztett segítségnyújtás gyakorlatának alkalmazása.

Veszélyeztető tényezők:

Veszélyeztetettség: olyan –magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A veszélyeztetettség a személyiséget teljességében érinti, a fejlődését alapjaiban gátolja. A veszélyeztetettség akkor áll fenn, ha a személyiség alapvető szükségleteinek kielégítése nem történik meg. Ilyenek a biológiai szükségletek, biztonság szükséglete, szeretet szükséglet, stb.

- Tanulási, viselkedési zavarok.
- Érzelmi szféra minősége elfogadhatatlan a családban.
- Erőszak, fenyegetettség érzését keltő légkör a családban, erkölcstelen, bűnöző életmód.
- Súlyos anyagi helyzethez kapcsolódó elhanyagoló nevelés, testi-lelki bántalmazás.
- A gyermek viselkedésével sajátmagát is veszélyezteti.

Hátrányos helyzetet kiváltó okok, tényezők:

A hátrányos helyzetű gyermek az, akinek családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult.

A hátrányos helyzet a gyermek testi, szellemi, erkölcsi képességeinek hátrányát jelenti.

- Munkanélküliséggel, csökkenő jövedelemmel járó létbizonytalanság.
- Megromlott családi kapcsolat, az egyik szülő hiánya a nevelésben.
- Italozó életmód, elhanyagoló nevelés.
- Nevelési hiányosságok.
- Vele született vagy szerzett fogyatékoság.
- Etnikai hovatartozás.

Halmozottan hátrányos helyzet meghatározása:

Megállapítható, hogy egyik szülőnek (törvényes felügyeletet ellátó szülőnek) sem magasabb az iskolai végzettsége 8 általánosnál és gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak.

Az a gyermek, akit tartós nevelésbe (korábbi elnevezéssel állami gondozottak közülük is csak az állandó gondozásba) vettek.

Akit a jegyző védelembe vett és egyik szülőnek sem magasabb az iskolai végzettsége 8 általánosnál.

A halmozottan hátrányos helyzet megállapításának egyik feltétele, hogy a szülők nyilatkozzanak az iskolai végzettségükről. Az iskolai végzettség védett adat, csak önkéntes nyilatkozat megtétele esetén gyűjthető. Erről az MKM rendelet 39/D. § (5) bekezdése rendelkezik.

A gyermekeknél jelentkező következmények:

- ❖ Szocializációs problémák (beilleszkedési zavarok)
- ❖ Kommunikációs zavarok (beszédhibák, dadogás)
- ❖ Agresszivitás, pótcselkvések, képességbeli elmaradottság
- ❖ Elhanyagoltság, fáradékonyság

Feltárás feladatai:

- ❖ Veszélyeztetettség, hátrányos helyzet tüneteinek felismerése, problémák feljegyzése
- ❖ (a problémák megbeszélése a gyermekvédelmi felelőssel)
- ❖ Tünetek okainak megkeresése
- ❖ A gyermek veszélyeztetettségének illetve hátrányos helyzetének a megkülönböztetése a helyi kritériumok alapján

Az óvónó kötelessége és joga a feltárás során:

- Vegye figyelembe a gyermek szociokulturális helyzetét
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, segítse a felzárkóztatásukat
- Megőrizze a hivatali titkot
- Együttműködjön a munkatársaival, és más intézményekkel.

A megszüntetés feladatai:

- ❖ Felzárkóztatás megszervezése
- ❖ Induló hátrányok csökkentése
- ❖ A gyerekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása
- ❖ Az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások folyamatos figyelemmel kísérése (a nevelésben, a gyermekek mérésében)
- ❖ Segítő szakemberek igénybevétele
- ❖ Konkrét esetekben együttműködés a segítőkkel: jelzőrendszer működtetés

Mit tehet az óvodánk?

- A gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges légkör biztosítása és testi egészségének óvása a családon belül és kívül.
- A gyermek egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az óvodai orvosi szolgáltatáson keresztül, a segédeszközök igény szerinti hozzáférhetőségéig.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi vizsgálatának kezdeményezése, megszervezése.
- A gyermekek intézményes ellátása az óvoda valamennyi szolgáltatásának biztosításával, a gyermekek igénye szerint.
- A család szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatások felkutatása, a hozzájutás segítése, támogatása, valamint a tanácsadás a család ellátó tevékenységéhez.

- Segítségnyújtás a kulturált szabadidő eltöltéséhez, az életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő rendezvényeken való részvétel biztosításával.
- Gyors és hatékony intézkedési eszközök a gyermeket veszélyeztető helyzetben.
- Folyamatosan ellenőrizni a gyermek rendszeres óvodába járását, szükség esetén eljárást kezdeményezni.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása (a napi nyilvántartásban az igazolások nyomon követése)
- Fogadóórák, egyéni beszélgetések, visszatérő családlátogatások alkalmainak gyarapítása, a meggyőzés módszerének alkalmazása
- Szoros kapcsolat kialakítása a látens módon segítséget kérő családokkal
- Segítséget nyújtani az érintett gyermekeknek a kulturális, szociális hátrányaik csökkentése érdekében, a normák, szabályok elfogadásáért, a veszélyeztetettség megelőzése érdekében.
- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett környezetben nevelkedő gyermekek otthoni körülményeinek, életformájának, ellátásának, a pihenésének nyomon követése, folyamatos ellenőrzése.
- Kapcsolatfelvétel a Gyermekjóléti Szolgálattal és Családsegítő Központtal a gyermekek érdekében.
- Szociális ellátórendszerrel való együttműködés (a HHH-s gyermekek óvodai ingyenességének biztosítása).

A HHH-s gyermekek szüleivel való kapcsolattartás, együttműködés formái:

- Személyes kapcsolattartás kialakítása minden szülővel.(családlátogatás, egyéni beszélgetések, szülői értekezletek, fogadóórák
- A gyermekek egyénre szabott befogadásának biztosítása
- Rendszeres napi, heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről.
- Az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése (gyermekek munkáinak kihelyezése a szülői tájékoztatóablákra)
- A szülői részvétel biztosítása foglalkozásokon, a nap bármely időszakában betekintési lehetőség az óvodai életbe.
- Egyéni beszélgetések során igény szerint a gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése.
- A Szülői Közösség fejlesztése, az azonos értékrend megteremtése érdekében.
- Az óvodai rendezvények (Mikulás, Karácsony, Farsang, családi délután, stb.) megszervezésénél a szülők bevonása.

Gyermekvédelmi feladatok ellátása

- A gyermekvédelmi feladatok ellátásáért intézményi szinten az intézményvezető a felelős, munkáját gyermekvédelmi felelős segíti, aki nyilvántartást vezet az érintett gyermekekről.

A tagóvoda vezetők és az óvónők munkaköri kötelessége szükség esetén jelezni feléjük.

- Tudatosabban, tervszerűbben alkalmazzuk nevelőmunkánk egyik vezérfonalát, az egyéni bánásmódot. Ehhez szorosan kapcsolódik a családdal való jó kapcsolat, együttműködés megteremtése.
- A közoktatási törvény értelmében felkutatjuk és meggyőzzük az érintett családokat a rendszeres és kötelező óvodába járásról.

A gyermekvédelmi munkát segítők a közös cél érdekében:

- Gyámügy
- Családsegítő Szolgálat
- Nevelési Tanácsadó
- Helyi önkormányzat
- Logopédus
- Gyógypedagógus
- Védőnők

8. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI, SZOLGÁLTATÁSOK

8.1. Óvodánk belső kapcsolatrendszere

8.1.1. A tagintézmények közötti kapcsolattartás

A székhely óvoda és a tagintézmények, ill. a tagintézmények egymás közti élő kapcsolata fontos az intézmény működése szempontjából. Egymást segítve, inspirálva, együttműködve dolgozunk.

Belső kapcsolattartás általános formái és rendje:

- vezetők értekezlete havi rendszerességgel
- a tagintézmények rendszeres, heti kapcsolatban vannak az intézményvezetővel
- nevelőtestületi értekezletek évente két alkalommal
- munkaközösség programjai éves munkaterv alapján
- munkatársi értekezletek
- A belső szakmai együttműködés, továbbképzés lehetősége a kölcsönös látogatások, tapasztalatcserék során.
- az intézményvezető ellenőrző látogatásai éves munkaterv alapján.
- intézményi szintű közös rendezvények (karácsonyi koncert), kirándulások.
- A bölcsőde szakmailag önálló egység, az intézményvezetővel napi kapcsolatban áll. Kölcsönös látogatásokat, tapasztalatcseréket szervezünk.

8.1.2. Az óvoda és a bölcsőde kapcsolata

Az intézményünk két szervezeti egységből áll: óvoda és bölcsőde.

A bölcsődei és óvodai feladatokat ellátó szervezeti egységek szakmai szempontból önállóak, tevékenységüket a rájuk vonatkozó jogszabályok, szakmai előírások alapján látják el, melyet az intézményvezető vezet.

Fontos egymás munkájának, törekvéseinek megismerése, elfogadása.

Az óvodába bölcsődéből érkező gyermekekkel az óvónők bölcsődei hospitálás során már előzőleg is megismerkednek. A gondozónőkkel együttműködve segítik a kisgyermek zökkenőmentes óvodai beilleszkedését.

A gondozónők ismerik Kéz a kézben pedagógiai programot, és a Bölcsődei szakmai és nevelési program szervesen kapcsolódik ehhez. Kölcsönös hospitálások, szakmai véleménycserék jellemzik együttműködésünket.

8.2. Óvodánk kapcsolatrendszere

8.2.1. Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. A család és az óvoda között szoros együttműködésre van szükség. A szülőkkel meg kell ismertetni az óvodai programot, az óvoda működési rendjét. Elő kell készíteni közösen a gyermek óvodához szoktatását, az óvoda megszerettetését. Az óvodás kisgyermek fejlődéséért kölcsönös a felelősségünk, nagyon fontosnak tartjuk, hogy nevelőpartnerek legyünk, ismerjük egymás nevelői felfogását, nevelési eljárásait, szokásait. Fontos számunkra az óvodai és a családi nevelés egységének a megteremtése.

Az óvoda és a család kapcsolatának elvei:

- a gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött alapelvek, célok, feladatok egységes értelmezése és megvalósítása
- a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás kialakítása
- az óvoda és a család, nevelési sajátosságainak, szokásainak kölcsönös megismerése

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermek fejlesztésének céltudatos megvalósítása
- a rendszeres kapcsolattartás megszervezése
- érvényesíti a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait (intervenció gyakorlat)

Kapcsolattartásunk tartalma:

- Óvodakezdés előtt kezdeményezzük a kapcsolat felvételét (családlátogatás óvodába érkezés előtt)
- Ahol szükségét érezzük tájékoztatás, tanácsadás, segítő szolgáltatások lehetőségeinek a megismertetése
- Egyéni eseteknek megfelelően rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel (fejlődés, értékelés)
- A szülők közötti kapcsolatok erősítése az óvodával (közös programok)
- A kapcsolattartás eddigi formáit minden nevelési év elején ismertetjük a szülőkkel (szülői értekezlet, fogadó órák)
- Szülői szervezet létrehozásának és működésének támogatása;
- Pontos információátadással segítjük a tájékozódásukat.

A szülőket tájékoztatjuk a gyermekével történt napi lényeges eseményekről.

Nyílt napokat tartunk, meghívhatjuk a szülőket karácsonyi, farsangi, stb. rendezvényeinkre is.

Lehetőség és igény szerint fogadó órákat tartunk.

Kapcsolattartásunk jellemző formái:

Beiratkozás: A szülők általában magukkal hozzák gyermeküket, így az első személyes kapcsolat az óvodával már kialakul.

Napi kapcsolat: A szülőket tájékoztatjuk a gyermekével történt napi lényeges eseményekről, azonban a szülővel el kell fogadtatnunk, hogy az óvónőket hosszabb ideig nem vonhatják el csoportbeli tevékenységüktől.

Családlátogatás: Az óvodába járás előtt felkeressük a családot, ismerkedünk a kisgyermekkel, az óvodába járás időszakában szükség szerint.

Szülői értekezletek: Évente legalább két alkalommal, melynek nevelési, pedagógiai témája van, valamint az eltelt időszak eredményeiről, közös feladatainkról beszélgetünk.

Fogadó óra: Előzetes időpont egyeztetés után, óvónői felajánlás, ill. szülői kérésre bármikor lehetősége van a szülőnek gyermekéről hosszabb véleménycserére.

Nyílt napok: A teljes nyitva tartás ideje alatt betekintést kap az óvodai életbe a szülő.

Nyílt ünnep: Egységenként, a hagyományainknak megfelelően.

Közös rendezvények: Családi nap

A szülők bekapcsolódása az ünnepi előkészületekbe: Szülők kérése alapján, ahol bekapcsolódhatnak játékkészítésbe, ünnepeink, hagyományaink ápolásába.

Igény- és elégedettségvizsgálatok

A szülők igényeinek, elégedettségének, elégedetlenségének a felmérése.

Intézkedési terv készítése a feladatok megoldásához.

A tényleges kapcsolattartási forma kiválasztása, bővítése az óvónő kompetenciája.

8.2.3. Az óvoda és az iskola kapcsolata:

Egymás nevelési céljait, elképzeléseit fontosnak tartjuk megismerni. Keressük a tartalmas együttműködés lehetőségeit, ezek bővítését.

Annak érdekében, hogy minél zökkenőmentesebb legyen a kisgyermek számára az iskolai kezdés, lehetőséget adunk arra, hogy az iskolai életbe már óvodáskorban bepillanthassanak: kölcsönös látogatások, nyílt napokon való részvétel, tanítók érdeklődése a gyermekek iránt. látogatások, megbeszélések, előadások, vita fórumok lehetőségeinek megteremtése.

Kapcsolat a Metrum Alapfokú Művészeti Iskolával: évszakonként, ünnepek alkalmával koncertet adnak az óvodásainknak.

Kapcsolat az Alapfokú Művészetoktatási Intézménnyel: népi játékok, dalok gyűjteményének összeállítása, népi gyermekjátékok tanítása.

Kapcsolattartásunk formái:

Kölcsönös látogatások: Az első osztályosokat volt óvó nénijük meglátogatja. A leendő első osztályos tanítók tavasszal ismerkednek az óvoda nagycsoportosaival.

Szülői értekezlet: Lehetőséget biztosítunk a leendő első osztályos tanítóknak óvodai szülői értekezleten való részvételre.

Gyermekek látogatása az iskolába: Ismerkednek az iskolai környezettel, találkoznak a tanítóval. (kézműves foglalkozások, iskolavárók)

Az iskola rendezvényein, ünnepein való részvétel: Az iskola játszódelutánokat szervez a nagycsoportosoknak, ünnepélyükre meghívást kapunk, meseelőadásokat szerveznek az óvodások részére.

Óvoda és Iskola közös tevékenységei a nevelési év folyamán (ajánlás)

Évszakok	Hónapok	Tevékenységek
Ősz	Szeptember	- Óvó néni verset ad az évnyitóra a gyermekeknek, vagy 5 főnek (összlétszámtól függően) még nyáron. - 1. osztályosok átkísérése óvónő és 2. osztályosok, vagy tanító által az óvodából az iskolába. - Óvónő részt vesz az évnyitón.
	Október	- Az iskolások által előadott műsor megtekintése, ünnepségen való részvétel a nagycsoportosokkal
	November	- Egészségnevelési hét keretében a saját intézményben készített gyümölcs- és zöldségbábok közös kiállítása véradáskor a helyi Művelődési Házban (ill. a véradás helyszínén) - Közös szereplés az Idősek napi rendezvényen - Adventi műsoron való szereplés: óvodások, iskolások

Tél	December	- Nagycsoportosok lucáznak az iskolában. - Közös barkácsolás az Iskolában karácsonyra - Óvodások, iskolások szereplése a karácsonyi műsoron
	Január	- Közös téli program az iskola udvarán (szánkózás, hógolyózás, hóemberépítés, hóangyalka).
	Február	- Közös barkácsolás az Iskolában farsangra - Tanítók meghívása az óvodai Nyílt napra
Tavaszi	Március	- Március 15-ei ünnepségen való részvétel a nagycsoportosokkal, koszorúzás, és az iskolások műsorának megtekintése
	Április	- Tanítók bemutató órát tartanak az óvónőnek
	Május	- Közös anyák napi műsor az óvodások és iskolások szereplésével - Iskolások pünkösdi műsorának előadása az ovisoknak (ha van) - Leendő iskolások ismerkedése az iskolával - Közös szervezésben Családi nap – Gyermeknap a foci pályán
Nyár	Június	- Szereplés a Falunapon.

8.2.4. Az óvoda és a fenntartó kapcsolata

Kapuvár Város Önkormányzata által megfogalmazott célok és feladatok alapján szervezzük óvodánk működését. A fenntartó folyamatosan figyelemmel kíséri nevelő-oktató munkákat, az intézmény gazdálkodását, beszámoltatja az intézmény vezetőjét. Elismeri, támogatja az óvoda munkáját.

Kapcsolattartásunk formái:

- Az óvodavezető szakmai és gazdálkodási beszámolója.
- Rendszeres vezetői értekezletek, kölcsönös tájékoztatás, egyéni beszélgetés.
- Rendezvényeinken, ünnepségeinken való óvodai képviselő.
- Gyámügyi előadóval (vagy családsegítővel) a kapcsolatunk élő a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek esetében.
- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermek esetében az intézményvezető kapcsolatot alakít ki, és működtet az érintett kisebbségi szervezetekkel, önkormányzatokkal.

8.2.5. Az óvoda és az egészségügyi intézmények

Jelenleg a gyermekorvossal, védőnői hálózattal, a fogorvossal és a családsegítő és gyermekjóléti intézettel van kapcsolatunk.

A védőnői hálózat éves munkaterv alapján végzi felvilágosító, megelőző, higiéniai-ellenőrző munkáját, segíti az óvoda egészségnevelési programjának megvalósítását.

Kapcsolattartásunk formái:

- Higiéniai vizsgálat.
- Gyermek testi fejlődésének ellenőrzése.
- Tanköteles korúak iskola-alkalmassági vizsgálata, hallásvizsgálata.

Tanácsadás:

- védőnői hálózat
- gyermek jóléti szolgálat
- családsegítő intézet
- szükség esetén pszichológus

8.2.6. Az óvoda és a közművelődési intézmények

A helyi lehetőségeink figyelembevételével igyekszünk a kapcsolatot, illetve a programokat úgy szervezni, hogy azok elősegítsék nevelési feladataink sokoldalú, színes megoldását, melyek pedagógiai elveinkkel, érték közvetítéseink tartalmával összeegyeztethetők.

Kapcsolattartásunk formái:

- Gyermekműsorokon való részvétel.
- Könyvtárlátogatás – foglalkozások a könyvtárban.
- Közös program szervezése – farsang, hangszeres bemutató.
- Helyi múzeumok látogatása – anyaggyűjtés.
- Kiállítások megtekintése.

8.2.7. Szakmai szervezetek

Megyei Pedagógiai Intézet:

- Szakmai helyzetünk megerősítése, segítése.
- Nyílt napok támogatása.
- Pályáztatások segítése, támogatása.
- Továbbképzési programok színes skálájának a biztosítása.
- Személyes kapcsolattartás.

Pedagógiai Szakszolgálat.

Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság.

7.2..8. Civil szervezetek

„Kapuvári óvodáskorú gyermekekért” alapítvány:

- óvoda támogatása
- közös rendezvények
- együttműködési szerződés.

„Babót jövőjéért” alapítvány: a Babóti tagóvoda támogatása.

8.3. Az óvoda szolgáltatásai

Intézményünkben lehetőség van különböző szolgáltatások igénybevételére. A szolgáltatásokat úgy szervezzük, hogy az alapfeladatunk ellátása ne csorbuljon. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében szervezett tevékenységek mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

A szülők óvodától elvárt többletigényeinek elbírálásakor csak akkor lehet elfogadó döntést hozni, ha az a gyermekek érdekeit nem sérti, a fejlődés-lélektani törvényszerűségeket figyelembe veszi, és biztosítható, hogy az óvoda nevelési programja zavartalanul teljesül.

A lehetőségeket figyelembe véve törekszünk biztosítani az egyenlő hozzáférést minden kisgyermek számára.

Nevelési időben szervezett térítésmentes szolgáltatások:

- Logopédiai ellátás
- Gyógy-testnevelés a doktornő által javasolt gyermekek számára.
- Hitoktatás. Tiszteletben tartjuk a szülők világnézeti – vallási meggyőződését. Ha a szülők igénylik, tagóvodánként lehetővé tesszük, hogy heti egy alkalommal a gyermekek az egyházi személy által szervezett fakultatív hitoktatásban részt vegyenek. A hitoktatás megszervezésekor nagy hangsúlyt kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának biztosítására.
- Néptánc, népi játékok: az Alapfokú Művészetoktatási Intézménnyel kötött együttműködési megállapodás alapján a nagycsoportos korú gyermekeink megismerkednek a népi játékok világával, a néptánc alapjaival.
-

Nevelési időn túl szervezett térítéses szolgáltatások:

- Zene ovi.
- Ismerkedés idegen nyelvekkel

Figyelembe véve a szülők többségének javaslatát, a lehetőségeinket, a meglévő vagy folyamatban lévő szakirányú felkészültségünket, s nem utolsósorban a programunkhoz való kötődést, nyitottak vagyunk más szolgáltatások szervezésére is. Lehetőség szerint az óvoda nevelési idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógusoknak kell irányítani, így a szolgáltatások idején is. Amennyiben erre nincs lehetőség - nem óvodapedagógus irányítja a tevékenységet - felügyeletet akkor is kell biztosítani

Szolgáltatások rendszere

szolgáltatás tartalma	szolgáltatás ideje	résztevő gyermekek életkora	szolgáltatást vezető	a szolgáltatást felügyeli
Logopédia	Nevelési időben	4-7 évesek	Logopédus	óvodapedagógus
Néptánc- népi játékok	Nevelési időben	5 - 7 évesek	táncpedagógus	óvodapedagógus
gyógytestnevelés	Nevelési időben	5 - 7 évesek	gyógytestnevelő	óvodapedagógus
Hittan	Nevelési időben	5 - 7 évesek	Hitoktató	óvodapedagógus
Zene ovi	Nevelési időn túl	5-7 évesek	zenepedagógus	zenepedagógus
Ismerkedés idegen nyelvvel	Nevelési időn túl	5-7 évesek	tanár	tanár

A szolgáltatásainkat óvodai szakemberek végzik, akik speciális képzettségük révén jól segítik a nevelőmunkánkat. Fontosnak érezzük, hogy ismerjék pedagógiai programunkat.

A szolgáltatások dokumentumai:

- Szülői igényfelmérő lapok
- Megállapodás a szolgáltatóval

8.4. Érdekegyeztetés, érdekérvényesítés, érdekvédelem

- Óvodánkban működik a Közalkalmazotti Tanács és a szakszervezet.
- A szülői érdekérvényesítés szerve, a szülői munkaközösség, ill. az általuk delegált Szülői Szervezet.
- Gyermekek jogainak, az esélyegyenlőség teljes körű érvényesülésének, védelmének biztosítása az intézmény minden dolgozójának a kötelessége.

9. ESZKÖZ ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

A Kéz a kézben Pedagógiai Program végrehajtásához szükséges, nevelő-fejlesztő munkát segítő eszközök, felszerelések jegyzéke:

Játék

Eszköz	
Gyakorlójáték	
Fából készült jármű	5/ csoport
Nagy teherautó ill. dömper	1/ csoport
Járművek (egyéb autó, repülő, stb.)	5/ csoport
Húzható állatfigurák	3/ csoport
Fűzőgyöngy	1/ csoport
Kitömött plüssfigurák	5/ csoport
Homokozó garnitúra	5/ csoport
Szerepjáték	
Babaszoba kellékei (babaruha, ágy, babakocsi, stb.)	1-1/ csoport
Babakonyha kellékei	1-1/ csoport
Takarítóeszközök (porszívó, partvis, kiskád, stb.)	1-1/ csoport
Mosóeszközök (mosógép, kiskád, vasalódeszka, teregető, vasaló stb.)	1-1/ csoport
Öltöztetőbaba (és ruhák évszaknak megfelelően)	5/ csoport
Játéktelefon	2/ csoport
Fodrászkellék (hajcsavaró, csipesz stb.)	1 garnitúra/ csoport
Forgalomirányító tárcsa	2/ csoport
Orvosi felszerelés	1 garnitúra/ csoport
Boltos játék	1 garnitúra/ csoport
Dramatizálás, bábozás	
Maszk-készlet	2 garnitúra/óvoda
Díszletelemek dramatizáláshoz	1-1/ csoport
Bábparaván	2 /óvoda
Bábkészlet	20/óvoda
Ujjbáb	1 garnitúra/ csoport
Bábtartó	1/ csoport
Barkácsolás	
Ábrázolás eszközei	6-6/ csoport
Varrás eszközei	6/óvoda
Harapófogó	6/óvoda
Fűrész	6/óvoda
Véső	6/óvoda
Szövőkeret	6/óvoda
Konstruáló, építőjáték	
Építőkocka (nagy készlet)	1/csoport
Műanyag építőkészlet	1/csoport
Kirakójáték	3/csoport
Háziállatok	1 garnitúra/csoport
Kerítéselemek	1 garnitúra/csoport

Király-tó Óvoda és Bölcsőde
Kéz a kézben Óvodai Pedagógiai Program 2013.

Szabályjáték	
Dominó	1/csoport
Társasjátékok	5/csoport
Kirakó- és párosító játék	3/csoport
Kártyák	3/csoport

Munka jellegű tevékenységek

Eszköz	
Kerti szerszámok (ásó, kapa, gereblye, lombseprű)	5-5/ óvoda
Vesszőkosár, locsolókanna, seprű	5-5/ óvoda
Kalapács, szögek, szerszámok	1 garnitúra/ óvoda
Gyúródeszka, nyújtófa, műanyagterítők	6/csoport
Gyermekek részére darabolókések	6/ óvoda
Mérleg	2/ óvoda
Gyümölcsmosó	2/ óvoda
Ruhakefe	2/csoport

Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

Eszköz	
Magnó, CD lejátszó csoportonként	1/csoport
CD lemezek, kazetták (pl. Vivaldi, Mozart, Bartók, Kodály, Muzsikás stb.)	gyűjtemény/ óvoda
Ritmusbotok, népi ütő- és rázóhangszerek	6/csoport
Triangulum (különböző méretben)	2/csoport
Csörgődob, ujjcintányér, kasztanyetta, dobok, cintányérok, csörgők, köcsögduda	1-1/csoport
Xilofon, harangjáték, fém hangszerek	1/csoport
Száncsengő, csengősor	1/csoport
Rögtönzött hangszerek: pl. dobozok, termések, különböző alapanyagú tárgyak	6-6/csoport
Népi játékok kellékei: szalmakalap, kendők, filckalap, kiskötény, zsebkendő, bő szoknya, mellény, bot, stb.	1-1/csoport
Különböző maszkok, fejdíszek (kacsa, nyúl, bárány stb.)	1-1/csoport
Felnőttek játékához	
Furulya	2/csoport
Hangvilla	1/csoport

Vers, mese, báb-, drámajáték

Eszköz	
Képes mesekönyvek	50/óvoda
Mesepárna vagy meseszőnyeg, mesekígyó	1/gyermek
Meseparaván	1/csoport
Ujjbábok, síkbábok, fakanálbábok	1 garnitúra/csoport
Felnőtt méretű kesztyűbábok	3 garnitúra/ óvoda
Bábtartó (fajtánként)	1/csoport
Kalapok, sapkák, kendők, fejdíszek, koronák, stb.	1-1/csoport
A gyermekek szerepléséhez különböző eszközök (pl. igazolványok, táskák, stb.)	1-1/csoport
Textil állatfej maszkok	2 garnitúra/ óvoda
Hangkazetták, drámajátékhoz használható hanghatások, aláfestő zene	10-15/ óvoda
Különböző méretű, anyagú textíliák, rögtönzött bábokhoz	10-15 féle/óvoda

Mozgás

Eszköz	
Udvari játékokhoz	
Mászókötél, gyűrűhinta	1-1/ óvoda
Csúszda, rönklépegetők, kugli, teke	1-1/ óvoda
Rugós billegő, falovacska	1-1/ óvoda
Mászókák	2/ óvoda
Futball-kapu, kosárpalánk, röplabdaháló	1-1/ óvoda
Eszköz	
Rollerek	8/ óvoda
Gólyaláb, lépegetők	2-2/ óvoda
Tollaslabda-felszerelés	2/ óvoda
Csoportszobai, tornaszobai eszközök és játékok	
Összerakható, mobil testnevelési eszközök	2/ óvoda
Padok, egyensúlyozó deszkák, alacsony gerenda	5/ óvoda
Zsámoly, ugrószőnyeg	5/ óvoda
Bordásfal (4-5 tagból álló)	5/ óvoda
Labdák (medicin-, kosár-, röp-, futball labda)	5-10/ óvoda
Különböző méretű és anyagú labdák	30/ óvoda
Tornaszőnyeg különböző méretekben	3/ óvoda
1 kg-os súlyzók	10/ óvoda
Ugrókötelek	10-15/ óvoda
Tornabotok, karikák, kendők, szalagok, stb.	30/ óvoda
Bóják, akadályok	5/ óvoda
Magasugró készlet	1/ óvoda
WESCO típusú tappancsok, téglák, hengerek, alagutak, stb.	1-1 garnitúra/ óvoda

Rajz, mintázás, kézimunka

Eszköz	
A.) Rajzoláshoz	
Zsírkréta, különböző vastagságú és színű ceruzák, színes ceruza, filctollak	8-8 készlet/csoport
Rajztáblák	10-15/csoport
Rajzlap	Igény szerint
B.) Festéshez	
Gombfesték, tempera, textil- és üvegfesték	8-8 készlet/csoport
Különböző vastagságú ecsetek, szivacs, törlőruhák	8-8/csoport
Festőállvány	1-1/csoport
C.) Gyurmázáshoz	
Plasztilin, liszt, só, olaj, stb.	Igény szerint
D.) Különböző papírok kézimunkához	
Rajzlap, színes ceruza, krepp-papír, színes hajtogatólapok, fűzőlapok, csomagolópapír, fotókarton, műszaki rajzlap, selyempapír, stb.	5-8 fajta/csoport
Nyíráshoz jó minőségű, tompa hegyű ollók	10/csoport
Cikk-cakk olló, mintavágó olló,	1-1/csoport
E.) Gyöngyfűzéshez	
Különböző méretű gyöngyök, damilok, drót	1 garnitúra/csoport
F.) Fonalmunkákhoz	
Különböző vastagságú fonalak, hímzőfonal	gyűjtemény/csoport
Felvető szövőkeret, különböző ágú körmöcske, tompa hegyű tű	15-20/ óvoda
G.) Építéshez	
Dobozok, hengerek	Gyűjtemény/csoport
H.) Barkácsoláshoz	
Textilek, töltőanyagok, hurkapálca, fakanál, csipkék, bőrök, gombok, filchulladék, szögek, szerszámok	készlet/csoport
I.) Népi kismesterségek	
Csuhé, szalma, rafia, vessző stb.	Igény szerint/ óvoda
Egyéb eszközök	
Ragasztók	10-15/csoport
Lemosható asztalterítők	2/csoport
Polc az alkotások elhelyezéséhez	1/csoport
Faliújság a képek elhelyezéséhez	1-3/csoport

A külső világ tevékeny megismerése

Eszköz	
A.) Környezet	
Színes tudományos képeskönyvek	25/ óvoda
Nagyítók	5/ óvoda
Kosarak	5-10/csoport
Csírázttató tálak	15-20/ óvoda
Állat- és növényhatározók	2-2/ óvoda
Földgömb	2/ óvoda
Térkép	2/ óvoda
Mikroszkóp, távcső	1/ óvoda
Cserepek, virágládák, magvak, hagymák	5-5/ óvoda
Applikációs képek évszakonként és témakörönként	1garnitúra/ óvoda
B.) Matematikai fejlesztés	
Logikai készlet	1/ óvoda
Logikai táblák és könyvek	5-5/ óvoda
Logikai társasjáték	3-3/ óvoda
Kirakójátékok	3-3/ óvoda

Egyéb, a szakmai munkát segítő eszköz

Eszköz	
Fényképezőgép	1/óvoda
Számítástechnikai eszközök	1/ óvoda
Videokamera	1/intézmény
Fénymásoló	1/óvoda
Szakirodalom (könyv, DVD, CD)	25/óvoda
Projektor	1/intézmény

Az SNI gyermekek fejlesztéséhez sérülés specifikus eszközök

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

- Óvodai nevelés országos alapprogramja
- Nagy Jenőné: Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés
OKKER Kiadó, Budapest 1997.
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel.
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, 1997.
- Zilahi Józsefné-Stöckert Károlyné_Dr Ráczné Főző Klára: Óvodai nevelés
játékkal, mesével
Nevelési program óvodák számára
Eötvös József Könyvkiadó, Budapest 1997.
- Helyi óvodai nevelési program Fegyvernek, 1999.
- Dr Tóthszöllősi Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában, 1994.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában
Editio Musica, Budapest 1991.
- Mérei Ferenc-Binét Ágnes: Gyermeklélektan
Gondolat Kiadó, Budapest 1975
- Napról napra a mi kalendáriumunk
Pedellus Bt., Budapest
- Dr Nagy József: az 5-6 éves korú gyermekeink iskolakészültsége
Budapest, 1980.Akadémiai Könyvkiadó
- DIFER programcsomag
- Ivan Magdaléna: Hétköznapi csodák NOVUM
- Honnan hová? Egyénre szabott fejlesztés az óvodában
NOVUM
- Perlai Dezsőné: Az óvodáskor viselkedéskultúrája
Budapest Okker 2000.
- Kósáné Ormai Vera: A mi óvodánk
Budapest, 2001. Okker Kiadó
- Trencsényi László – Villányi Györgyné: Minőségbiztosítás az Óvodai
Nevelési programban hogyan?
Budapest, Okker Kiadó
- Porkolábné dr.Balogh Katalin: Kudarccal az iskolában
Alex – typó Budapest, 1992.
- Pereszlényi Éva – Porkolábné dr.Balogh Katalin: Játék-Mozgás-Kommunikáció
Budapest Alcius Bt. 1996.
- Törzsök Béla: Zene hallgatás az óvodában
Budapest, Zeneműkiadó 1982.
- Kovács György – Bakos Éva: Játék az óvodában.
Debrecen 1997.
- Robert Fulghum: Már az óvodában megtanultam mindent, amit tudni
érdemes.

- Zsámboki Károlyné- Eperjesy Barnáné: Az óvodai élet építőkövei
ReproLAN Kft, Sopron 2003
- Nyitrai Ágnes: Az óvodai pedagógiai programok új hangsúlyai
III. Országos Szakmai Konferencia 2013.05.09.
- Gonda Judit: A tehetséggondozás gyakorlati kérdései
III. Országos Szakmai Konferencia 2013.05.09.
- Dr. Korbuly Katalin: Aktuális gyermekvédelmi feladatok az óvodában
III. Országos Szakmai Konferencia 2013.05.09.
- Venterné Balogh Angelika: Ajánlások a pszichés fejlődés zavaaraival küzdő
gyermekek kompetencia alapú fejlesztéséhez I.(magatartászavar esetén)
suliNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht., 2006

ZÁRADÉK

A Király-tó Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete 2013. augusztus napján a Kéz a kézben Pedagógiai Programot elfogadta, ezzel a 2012. szeptember 1-én elfogadott módosított Program hatályát veszti.

Egyetértését nyilvánította: Kapuvár Város Önkormányzatának
Képviselőtestülete
Ideje:

Véleményezte:: Szülői Szervezet
Ideje:

Készített és elfogadta: Király-tó Óvoda és Bölcsőde Nevelőtestülete
Ideje: 2013. augusztus

Kéz a kézben pedagógiai program érvényességi ideje: visszavonásig
Érvényességi rendelkezés

A pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

- Nevelőtestületi javaslat
- Partneri igények változása
- Törvényi változás

Hatályba lépésének ideje: 2013. szeptember 1.

Hatálya kiterjed:

- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Központi óvodája
- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Lakótelepi tagóvodája
- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Házhelyi tagóvodája
- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Gartai tagóvodája
- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Babóti tagóvodája
- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Himodi tagóvodája
- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Osli tagóvodája
- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Vitnyédi tagóvodája
- ❖ Király-tó Óvoda és Bölcsőde Veszkenyi tagóvodája
- ❖ Az intézmény gyermekközösségére
- ❖ Az intézmény valamennyi dolgozójára
- ❖ A szülőkre

Jóváhagyta: Király-tó Óvoda és Bölcsőde intézményvezetője
Kapuvár, 2013. 08. 30.

Boros Imréné
intézményvezető

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Ssz.	NÉV	ALÁÍRÁS
1.	Abonyi Lászlóné	
2.	Bellovitsné Böcskei Gyöngyi	
3.	Boros Imréné	
4.	Bödörné Cserpes Katalin	
5.	Dannavitsné Rádler Szabina h.: Takács Hajnalka	
6.	Dr. Hofferné Varga Margit	
7.	Füziné Horváth Zsuzsanna	
8.	Horváth Ervinné	
9.	Horváth Katalin	
10.	Horváth Lászlóné	
11.	Horváthné Locsmáncsi Erzsébet	
12.	Horváthné Szolnoki Melinda h.: Henye Ildikó	
13.	Horváthné Varga Erzsébet	
14.	Ivánkoviczné Tóth Györgyi	
15.	Kapui Imréné	
16.	Kissné Lukácsi Mariann	
17.	Lukácsi Jánosné	
18.	Mátics Zoltánné	
19.	Magyarné Menyhárt Zsuzsanna h.: Nagyné Bognár Zsanett	
20.	Novitsné Kovács Katalin	
21.	Nyeső Szilvia	

22.	Somogyi Istvánné	
23.	Szabó Béláné	
24.	Szakály Sándorné	
25.	Szalánczi Csabáné	
26.	Szigeti Istvánné	
27.	Varga Attiláné	
28.	Varga Andrásné	
29.	Varga Istvánné	
30.	Varga Józsefné	
31.	Varga Tiborné	
32.	Vargáné Bóna Erika	
33.	Vargáné Csóka Judit	
34.	Vargáné Varga Erzsébet	
35.	Vighné Pászli Katalin	
36.	Zömbik Gézáné	

Kapuvár, 2013. augusztus

A Kéz a kézben Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatalának módja:

- A programról az óvodába járó gyermekek szülei a szülői értekezleten tájékoztatást kapnak.
- Beiratkozáskor a jelentkező gyermekek szüleinek felvilágosítást adunk.
- Az óvodai faliújságon megtalálható a program rövidített változata, ez a szülők rendelkezésére áll. A részletes programot a szülő kérésére az óvoda köteles rendelkezésére bocsátani.
- Kéz a kézben Pedagógiai Programot az intézmény honlapján is nyilvánosságra kell hozni.

MELLÉKLETEK

- 1. sz. melléklet Gyermeki fejlődés nyomon követésének eljárásrendje.....105. old.
- 2. sz. melléklet Oslis tagóvoda helyi sajátossága – néphagyomány ápolás rendszere.....131. old.
- 3. sz. melléklet Etikai kódex.....162. old.
- 4. sz. melléklet Bölcsőde nyilatkozata.....167. old.
- 5. sz. melléklet Szülői Szervezet nyilatkozata.....168. old.
- 6. sz. melléklet KT nyilatkozata.....169. old.

1. sz. melléklet

GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE AZ ÓVODÁNKBAN

„Nem a gyermeknek kell értenie minket, nekünk kell megértenünk őt...”

Kéz a kézben pedagógiai programunkban a gyermekek fejlődésének nyomon követése, a gyermeki ellenőrzés, mérés rendszere hangsúlyosan jelenik meg, mert tudjuk, hogy minden gyermek más és más, hogy a gyermek fejlődését elsősorban saját magához kell mérni. A gyermekek fejlődési üteme eltérő, és másfajta fejlesztési szükségleteik vannak. Nevelő munkánk során a gyermeki fejlődés nyomon követésében a legfontosabb szempont, a gyermek önmagához való viszonyítása.

Ahhoz, hogy tudjuk, hogy mely területen kell a gyerekeknek fejlődni, ahhoz, hogy egy mérést hitelesen tudjunk megvalósítani és az értékelést reálisan fogalmazzuk meg, ahhoz, hogy minden kisgyermek fejlődéséhez megkapja a számára legoptimálisabb hatásokat, az óvodás gyermekeink fejlődését folyamatosan nyomon kell követnünk!

A gyermek a jelenlegi törvények értelmében már 2,5 évesen is az óvodába kerülhet. Ez az első igazi próbája az önállósodás terén. A gyermeknek, a saját, egyéni ütemében, személyisége, neveltetési stílusa és a szülővel való kapcsolata alapján, könnyebb, illetve nehezebb a beszokás.

Az óvodást nem kisiskolásként kezeljük, hanem a játékon keresztül, különböző tevékenységek során bontakoztatjuk ki képességeit. Számítunk a családok, szülők együttműködésére, hiszen szoros együttműködésünk eredménye az, hogy gyermekük az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Szükség esetén segítségül hívunk speciális szakembereket, pedagógusokat, hogy együtt, közösen indíthassuk el a gyermeket a tanulás útján, kompetenssé téve az elé állított követelmény szintek elérésére.

JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

20/2012 (VIII.31) EMMI rendelet

63.§ (1) bekezdés értelmében az óvoda, az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

(4) bekezdésnek megfelelően az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább félévenként – rögzíti. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

91.§ (3) h) pontja az óvodai csoportnapló tartalmi elemei között határozza meg a gyermekek egyéni lapjait.

93.§(4) bekezdése alapján a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek anamnézisének, valamint a testi, szociális, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésével kapcsolatos információkat képességekre, készségekre részleteiben lebontva tartalmazza az óvodai nevelés teljes időszakára kiterjedően.

A gyermekek fejlődésének nyomon követésének célja:

- ❖ a gyermek megismerése, tervszerű fejlesztése tartalmának meghatározása
- ❖ a gyermek fejlesztésének biztosítása az egyéni sajátosságok figyelembevételével
- ❖ az alapkészségek stabil megalapozásának a biztosítása
- ❖ az egyénre szabott fejlődéssegítés
- ❖ az óvónők tudatos, tervszerű fejlesztő munkájának segítése
- ❖ a szülők tárgyyszerű tájékoztatása
- ❖ az iskola munkájának segítése.

A gyermekek fejlődésének nyomon követésének feladata:

- a gyermekek fejlődésével kapcsolatos, az óvodai nevelés teljes időszakára kiterjedő információk gyűjtése, mérése, értékelése, dokumentálása.
- A folyamat során feltárt hiányosságok pótlása, felzárkóztatás az elmaradt területeken,
- a kiemelten tehetséges gyermek fejlesztési irányvonalának meghatározása,
- hatékony és átfogó fejlesztés
- a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodó módszerek, differenciált fejlesztés meghatározása,
- fejlettség szerinti beiskolázás,
- őszinte együttműködés alakítása a szülővel,
- hatékony együttműködés az óvoda és az iskola pedagógusai között.

Lépések:

1. Megismerés

- az érés hullámozása és tendencia jellege – a gyermek változik
- a megfigyelés folyamatos – természetes élethelyzetben
- minden funkcióra kiterjed
- azonos értékrend
- figyelembe veszi a gyermek előzetes ismereteit

2. Tervezés

- A megismerés során tapasztaltak alapján készül a fejlesztési terv

3. Nevelőmunka, melynek része a tényleges fejlesztés

- Elérendő szint nincs, apró lépéstől a „csillagos égig”
- Egy gyereken „belül” több szint létezik
- természetes környezetben történik
- valódi tevékenység közben lesz hiteles
- az intuíció szerepe (is) felértékelődik

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Négy területet emelünk ki a fejlesztés szempontjából:

Szociális képességek

- önállóság, önellátás
- önismeret, önbizalom
- nyitottság, tolerancia, empátia
- kitartás, akaraterő, feladattudat, motiváció
- együttműködő készség
- szabálytudat, konfliktuskezelés
- kreativitás, problémamegoldó gondolkodás
- kritikai gondolkodás
- kommunikáció, metakommunikáció

A gyermek szociális képességei a nap folyamán bármikor megfigyelhetők.

Társas kapcsolatait, interakcióit játék során, tevékenységek közben is megmutatkoznak. Érzelmi életét, tulajdonságait már óvodába lépéstől megismerhetjük.

Értelmi képességek

- pontos, differenciált vizuális észlelés
- auditív észlelés és megkülönböztetés
- látott-hallott információk összekapcsolásának képessége
- vizuális-verbális memória
- logikai gondolkodás
- kreatív gondolkodás, fantázia
- figyelem

Verbális képességek

- kommunikáció, metakommunikáció
- beszédbátorság, helyes beszédtechnika
- szókincs, kifejezőkészség
- a beszélt nyelv eszközeinek használata

Testi képességek

- összerendezett, koordinált mozgás
- nagymozgások
- finommotorika

A mozgás az óvodások életében fontos szerepet tölt be. Ebben az életszakaszban a játék és a mozgás átszövi mindennapjaikat. Nagyon fontos a mozgásigény kielégítése ebben az időszakban, egyrészt mert ez a gyermek belső igénye, másrészt, mert elősegíti az egész személyiség alakulását és kedvezően befolyásolja a szociális és értelmi képességek alakulását.

A gyermek megismerése az óvodába lépés pillanatában kezdődik és az óvodai évek alatt folyamatos. Egyénenként követjük nyomon óvodásaink fejlődését, hogy a számukra szükséges fejlesztési körülményeket biztosítani tudjuk. Minél több ismeretet igyekszünk szerezni róluk, természetes közegükben, természetes tevékenységeikben való részvételük során.

Célunk a hatékony óvodai nevelés, melynek alapfeltétele a gyermek személyiségének, adott állapotának alapos ismerete, hogy fejlődésében saját képességei szerint és saját tempójában haladva, minél magasabb szintre jusson el.

Megfigyelés, mérés

A megfigyelés, mérési eljárás az adott pillanatot értékeli, egy adott állapotot rögzít. A gyermek fejlődik, személyisége változik, az érés (lélektani folyamat) folyamatosan megy végbe.

A megfigyelés, mérés, értékelés célja a gyermek árnyalt megismerése, a pedagógiai munka személyre szabott tervezése, a gyermek differenciált fejlesztése.

A mérés, értékelés rendszer célja: olyan eljárás működtetése, amely gyermekközpontú szemlélettel folyamatos megfigyelés módszerével rögzíti a gyermekek egyéni fejlődési menetét az óvodába lépéstől az iskolai alkalmasság eléréséig, a mérés objektivitásának, az eredmények összehasonlíthatóságának a biztosításával.

A mérés kiterjedésének köre: valamennyi óvodás gyermek

A mérést, értékelést végző személy: csoportvezető óvónők

A Difer mérést végző személy:

Difer mérés végzésére jogosult óvónők (mérési csoport)

Kétféleképpen mérünk:

Az egyik módja a folyamatos mérés, azaz az óvónő a mindennapi óvodai életben értő figyelemmel kíséri nyomon a gyermek fejlődését, viselkedését, és esetenként erről feljegyzéseket készít a csoportnaplóban. Ezeket a feljegyzéseket később felhasználja a gyermek fejlettségmérő lapjára.

A másik módja a mérésnek, amikor egy fejlesztési periódus eredményeit mérjük. Ilyenkor az óvónő által kezdeményezett játékában, vagy az adott területen a gyermek spontán játéka során tapasztaltakat vezetjük a mérőlapokra. Annak, hogy ez a módszer valóban működjön, előfeltétele, hogy az óvónő ismerje a gyermeket, egyéni fejlődési mutatóit. Márpedig ha a mérés folyamatos, ez a feltétel adott.

Megfigyelési, mérési rendszerünk kialakításánál figyelembe vettük:

- Az intézményi rendszer kidolgozásánál alapvető szempont volt a tagóvodák helyi megfigyelési-mérési gyakorlatával való összevethetőség, illeszthetőség.
- Fontosnak tartottuk, hogy lefedje a rendszer a személyiségfejlődés legfontosabb komponenseit, hogy így azok adott állapotát meg tudjuk ismerni.
- Törekedtünk arra, hogy egyszerre ne mérjünk minden területet, hanem többször más-más területet.
- Fontosnak tartottuk, hogy a megfigyelés, mérés ne legyen kampányszerű.
- Többségében megfigyeléseket végzünk a gyermek természetes tevékenységei során, természetes élethelyzeteiben.
- A megfigyelési szempontok alapja a gyermek cselekvése, összeállításánál arra törekedtünk, hogy azokat elsősorban a gyermek játéktevékenységei során, természetes élethelyzeteiben tudjuk megfigyelni a nap bármely szakaszában.
- Fontosnak tartottuk, hogy a megfigyelési, mérési eredmények regisztráltak, felhasználhatóak legyenek. A megfigyeléseket, méréseket az intézményi szinten kialakított táblázatos formában, a csoportnaplóban, a fejlődési naplóban, valamint a DIFER füzetben dokumentáljuk. A gyermek adott állapotát rögzítjük, a kapott eredményekből dolgozunk, egyrészt ez adja a pedagógiai tervezőmunka és fejlesztés talaját, kiindulópontját. Másrészt a szülő tájékoztatásában (fogadóórák keretében) információhordozó, hatékonyan segíti a szülővel való valódi együttműködés, nyílt véleménycsere, kölcsönösség alakulását.

Difer- mérés az óvodánkban

A diagnosztikus mérés alkalmazásával az a célunk, hogy megtudjuk, egy-egy gyermek, de maga az óvodai csoport is, hol tart egy adott készség, képesség fejlődésében. Ez azért fontos, mert:

- Meghatározzuk a szükséges fejlesztési irányokat
- Konkrét információt nyújt az óvónőknek a fejlesztési tervek elkészítéséhez
- Az iskolai alkalmasság megállapításához ez a mérés kiegészítője az óvónők tapasztalatára épülő gyakorlatának
- Az óvónő önértékelésének, önképzésének fontos eleme lehet a mérési eredmények csoportszintű reális elemzése (gyermekek családi háttere, életkori összetétele, nemek aránya, stb.)

A Difer mérés eredménye NEM minősíti a gyermeket, csak rögzíti az adott időpontban a fejlettségi szintjét, és útmutatást ad a szükséges fejlesztésekhez.

A Difer előnyei:

- Óvónők által végezhető (megfelelő továbbképzés elvégzése után)
- A fejlődés nyomon követésére alkalmas, az aktuális állapotot rögzíti
- Nem eszközigényes
- Részleteiben is végezhető
- Fejlesztő csomagok állnak az óvónők rendelkezésére
- Standardizált mérőeszköz.

Gyakorlati megvalósítás

- A megfigyelés területei az életkor előrehaladtával változnak. A kiscsoportosok esetében az óvodába lépés időpontja a meghatározó. Az adott nevelési évben a csoportvezető óvónők novemberben, és májusban készítenek bejegyzést a megfigyelések során tapasztalt fejlődési jellemzőkről az egyéni fejlesztési lapokon. A Difer mérést a mérési csoport középsősök esetében januárban, nagycsoportosoknál novemberben rövidített Difer méréssel végzik el, kivétel az elemi számolás alapkészsége, ami minden esetben a hosszú Difer méréssel történik. Abban az esetben, ha szükséges (az érintett gyermek további fejlesztésre szorult) a nagycsoportos gyermek újbóli mérése rövid Difer méréssel márciusban ismételten megtörténik.
- A szakértői véleménnyel rendelkező (SNI) gyermekek mérését a szakértői vizsgálat, ill. a szakértői kontroll vizsgálat eredménye jelenti.
- Minden gyermek "MÁS"! Ezen a szemléleten alapulva a fejlődési lapokon négy fejlődési fokot mutatnak (nem megfelelő, kevésbé megfelelő, megfelelő, kiemelkedő)
- A Difer mérést, mérési rendszerünkbe beleépítve, az óvodai évek alatt folyamatosan vezetjük be, kivéve a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében, akiknél a szakértői vélemény az irányadó.
- A gyermekek fejlettségére vonatkozó eredmények alapján az óvodapedagógusok egyéni fejlesztési tervet készítenek a gyermek egyéni gondozásához (tehetséggondozás, hátránykompenzáció, sajátos helyzet). A gyermek kedvelt tevékenységét, érdeklődését figyelembe véve az óvodapedagógus a gyermek fejlődését segítő 4-5 lépésből álló feladatsort állít össze, majd az egyéni tervek lefuttatása után kontrollmérést végez az adott gyermeknél az adott területre vonatkozóan, ezzel igazolja annak eredményességét vagy a további egyéni haladást segítő fejlesztés indokoltságát. Az egyéni fejlesztési folyamathoz kapcsolódóan gyakori az esetmegbeszélés és/vagy a szakmai konzultáció az óvodapedagógus és a szakpedagógus között.

A mérések, értékelések ütemezése óvodánkban:

Folyamat megnevezése	Feltáró módszer	Vizsgálat időpontja	Vizsgálatot végző személy
Anamnézis	kérdőív	Óvodába lépéskor	Csoportvezető óvónők
Bemenet mérés	megfigyelés	Óvodába lépéskor	Csoportvezető óvónők
Követő mérés	megfigyelés kérdés, cselekedtetés beszélgetés	Nevelési évenként 2 alkalommal november, május	Csoportvezető óvónők
	Difer vizsgálat	Középsősök - január	Mérési csoport
Kimenet mérés	Difer vizsgálat	Nagycsoportosok – november (március)	Mérési csoport
	megfigyelés	November, március	Csoportvezető óvónők

Folyamat leírása:

1. Anamnézis

Az óvónő feladata a szülő számára a kérdőív biztosítása, a kitöltött kérdőív fejlődési naplóban történő elhelyezése.

2. Bemenetmérés

A gyermek óvodába lépésekor az óvónő a gyermekről feljegyzést készít, a beszoktatás időszakában szerzett tapasztalatait rögzíti. Ez tartalmazza a gyermek bemeneti szintjét. Óvodába lépéskor kb. egy hónap áll az óvodapedagógus rendelkezésére, hogy ezeket a méréseket elvégezze, az eredményeket kiértékelje. Ennek alapján fejlesztési tervet készítünk az érintett gyermekről, mely tartalmazza a konkrét problémát, a részképesség hiányosságok összefüggéseit, és a fejlesztés módját az adott területen. Így körvonalazódik, hogy melyek azok a területek, amelyekre csoportszinten nagyobb figyelmet kell fordítani, az ezekre vonatkozó tapasztalatszerzési lehetőségek megjelennek a csoportra vonatkozó nevelési és tanulási tervekben. Azoknak a hiányosságoknak a fejlesztési javaslatait, amelyek néhány, vagy egy-egy gyermeknél mutatkoznak meg, az egyéni fejlesztési tervek tartalmazzák. Így kialakul a csoport „fejlesztési térképe”, mely a mindennapok tervezettségét segíti.

3. Követőmérés

Az óvónő folyamatosan, meghatározott időszakban rögzíti a gyermek aktuális fejlettségi szintjét.

A középsős korú gyermekek mérése Difer méréssel.

A fejlődési lapokon rögzített szintekre (nem megfelelő, kevésbé megfelelő), és a Difer mérésekre építve a további fejlesztési feladatok meghatározására kerül sor. (A Difer-mérés alapján a középsős gyermekek esetében az előkészítő szinten levő készségek, a nagycsoportosok esetében az előkészítő, vagy kezdő szinten lévő készségek esetében kell fejlesztési tervet készíteni.)

Fejlesztés formái:

Prevenációs fejlesztés

Célja: az iskolai élethez szükséges estleges képesség- és részképesség-hiányosságok megelőzése

Megvalósulhat, mint az óvodapedagógus nevelési folyamatokba ágyazott célzott, tudatos, életkori és egyéni sajátosságokra alapozott, kezdeményezett – csoportos, mikrocsoportos, vagy egyéni –fejlesztő tevékenysége.

Korrekción fejlesztés

Célja: már meglévő képesség- és részképesség-hiányosságok korrekciója, felzárkóztatás az iskolai tanulási zavarok megelőzése érdekében.

Megvalósulhat, mint az óvodapedagógus nevelési folyamatokba ágyazott, kezdeményezett, vagy a gyermek spontán tevékenységére épülő célzott, tudatos mikrocsoportos, vagy egyénre szabott fejlesztő tevékenysége.

4. Kimenetmérés

Az óvónő rögzíti a tanköteles korú gyermek aktuális fejlettségi szintjét.

Tanköteles korú gyermekek mérése Difer méréssel.

Egyéb szakvélemények (logopédus, pszichológus, szakértői vizsgálat, stb.)

Amennyiben szükséges, mérési eredményekre építve a további fejlesztési feladatok meghatározása.

Mérési területek

Kiscsoport

- Egészséges életmód
- Mozgásfelettség
- Mentális egészség
- Játék

Középső és nagycsoport

- Egészséges életmód
- Mozgásfelettség
- Mentális egészség
- Játék
- Neveltségi szint
- Munka
- Tanulás
- Anyanyelvi felettség
- Környezet megismerése
- Mese, vers, dramatikus játék
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Vizuális tevékenység

A mérési területek jellemzőit a mérőlapokon kell rögzíteni!

A megfigyeléseket, mérés, értékeléseket folyamatosan dokumentáljuk. Ennek gyűjtő dokumentuma a fejlődési napló.

Szemponatok a fejlődési naplóhoz kialakításához:

- Legyen alkalmas a gyermek fejlődésének nyomon követésére
- Készüljön egyéni fejlesztési terv (meghatározott esetekben)
- Vezetését az tagóvoda vezető ellenőrizze
- Vezetésének óvodai szabályai vannak
- Mindkét óvodapedagógus feladata a vezetése
- Része a családokkal történő beszélgetésnek
- Része a dajkákkal folytatott munkának
- Része a szakfejlesztőkkel folytatott munkának
- Egyéb mérőeszköz is használatos (DIFFER)

A fejlődési napló

- A fejlődési napló a csoportvezető óvónők által vezetett intézményi dokumentum, melyben gyermekenként kerülnek rendszerezésre a mérési lapok, fejlesztési tervek, szakvélemények, gyermekmunkák, minden olyan dokumentum, mely az érintett gyermek fejlődésével, fejlesztésével, fejlettségi szintével összefüggésben van.
- Kapcsos füzet, melyben gyermekenként kerül vezetésre, minden nevelési évben. Amennyiben a kisgyermek másik csoportba kerülne át, a róla készült feljegyzések, értékelések, fejlesztési tervek is átadásra kerülnek.
- Használatával nyomon követhető, sokoldalúan és az óvodai évek alatt folyamatosan dokumentálható a gyermek fejlődésének folyamata.
- A benne található dokumentumok segítségével az óvónő pontosabban, átfogóbban tudja követni a gyermek fejlődését.
- Jól segíti a fogadóórák keretében a szülők tényszerű, objektív tájékoztatását.
- Az adott tagintézmény sajátos arculatának megfelelően is alakítható, a kötelező elemeken túl, folyamatosan fejleszthető, bővíthető.

A fejlődési napló kötelező tartalma:

- Nevelési évre vonatkozó gyermek névsor
- Gyermekenként vezetendő nyomtatványok:
 - anamnézis lap
 - bemenet mérőlap
 - fejlődési lapok
 - Évente emberrajz
 - Difer füzet
 - Fejlesztési terv
 - Szülői nyilatkozat
 - Fejlődés eredménye az óvodáskor végére
 - SNI gyermek esetében a szakértői vélemények és az egyéni fejlesztési lap
- Difer-mérések összesített eredménye

A megvalósítás tárgyi feltétele

- a gyerek létszámnak megfelelő mennyiségű gyűjtőmappa
- mérőlapok (óvónők feladata ezek biztosítása)

Megfigyelési, mérési rendszerünk alkalmazásával jól láthatjuk a gyermekeink miben, mennyire fejlettek és azt, hogy milyen élethelyzeteket kell számukra teremteni ahhoz, hogy tovább fejlődjenek.

Az óvodás gyermek folyamatosan érő személyiség, fontos fejlődése szempontjából, hogy olyan nevelőközösségben éljen, ami jól szolgálja ezt és megkapja a számára szükséges életlehetőséget.

Gyermekenként vezetendő nyomtatványok alkalmazása:

Anamnézis lap

Az óvodába lépéskor a szülő tölti ki.

Bemenetmérő lap

A csoportvezető óvónők közösen töltik ki a gyermek beszoktatási idejének végén, legkésőbb a belépést követő 4. héten.

Fejlődési lapok

A gyermek óvodai élete során, folyamatosan, meghatározott időközönként, a csoportvezető óvónők töltik ki. A fejlettségi szint jelölése a tapasztalatok rögzítésének időpontjának a megjelölésével történik. (Mindig a gyermek életkorához viszonyított fejlettségi szintet kell jelölni!)

k – kics csoportos korú gyermekek mérése, kék színnel jelölve

K – középsős korú gyermekek mérése, zöld színnel jelölve

N – nagycsoportos korú gyermekek mérése, piros színnel jelölve

Fejlesztési terv

A csoportvezető óvónők a mérés-értékelés során tapasztaltak alapján gyermekekre szabottan határozzák meg a fejlesztési irányokat.

Szülői tájékoztatás rögzítése

A csoportvezető óvónők félévente kötelesek a szülőt tájékoztatni gyermeke fejlettségi jellemzőiről, a fejlesztési feladatokról, és azok eredményeiről. A szülő aláírásával igazolja ezt. Javasolt forma: szülői értekezlet, fogadó óra (nagycsoport)

Fejlődés eredménye az óvodáskor végén

A gyermek tanköteles korba lépéskor a csoportvezető óvónők a gyermek fejlettségi szintjéről összegzést készítenek, melyben javaslatot tesznek az iskolai élet megkezdéséről, és ezt az óvodai szakvélemény kiállításához mellékelik az intézményvezetőnek.

Gyermekenként vezetendő nyomtatványminták

ADATLAP

GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE
EGYÉNI LAPOK

GYERMEK NEVE:

SZÜLETÉSI ADATOK:

MEGNYITÁS DÁTUMA:

VEZETTE:

nevelési év	Csoportja	Csoportvezető óvónők

ANAMNÉZIS

Kedves Szülők!

Gyermeke közösségbe való beilleszkedéséhez, a gyermeke mielőbbi megismeréséhez kérjük, az óvodába kerüléskor kérdőívünket kitölteni szíveskedjenek! Kérjük, hogy húzza alá a gyermekére érvényes kifejezéseket, és válaszoljon a feltett kérdésekre! Köszönjük!

A kitöltés dátuma: _____

A gyermek neve: _____

A gyermek beceneve: _____

Születési helye, ideje: _____

Lakcíme: _____

Életkora az óvodába kerüléskor: _____ év _____ hó

Járt-e már gyermekközösségbe: igen nem

Ha igen : bölcsődébe óvodába

Ha már járt közösségbe a gyermek, hogyan szokott be: könnyen nehezen

A családra vonatkozó adatok

Apa neve: _____

Iskolai végzettsége, foglalkozása: _____

Anya neve: _____

Iskolai végzettsége, foglalkozása: _____

Együtt élnek-e a szülők: igen nem

Testvérek száma, életkora: _____

Van-e a gyermeknek külön szobája, elkülönített játszósarka: _____

Egészségügyi háttér

• Szülés: koraszülés – normál lefolyású császár – vákuumos szülés – egyéb

• Eddigi betegségek: fertőző betegség- műtét-baleset- tartós betegség –érzék vagy mozgásszervi károsodás – egyéb

• Van-e valamilyen betegségre kifejezett hajlama: igen nem

• nátha – torokgyulladás – fülgyulladás – hörghurut – bőrproblémák - hasmenés székrekedés-egyéb:

• A láz folyamata: hirtelen- lassan – magas láz – lázgörcs – egyéb információ: _____

• Allergia: igen nem

Étel – gyógyszer – pollen – poratka – egyéb: _____

• Szobatisztaság: éjjel is szobatiszta igen nem

• Önálló-e a WC használatában: igen nem

Alvása

- Alvásigénye: kevés – átlagos – nagy
 - Alvás minősége: nyugodt – nyugtalan – változó
 - Este időben lefekszik: igen nem
 - Hol alszik el a leggyakrabban: saját ágyában – szülővel – egyéb: _____
- Ebéd után alszik: igen – nem – mindig- ritkán – gyakran – soha
- Van-e az alváshoz valamilyen eszközre igénye: igen nem
megnevezése: _____

Mozgása

- Milyen korban kezdett el önállóan járni? _____
- Mozgásigénye: nagy- átlagos – kicsi
- Szeret-e sétálni? igen nem
- Sokszor elesik, megüti magát? igen – nem
- Kezessége: jobb – bal

Beszéde

- Milyen korban kezdett el beszélni? _____
- Beszédének jellemzői: hangok – hangzsa - szavak - mondatok

Étkezési szokások

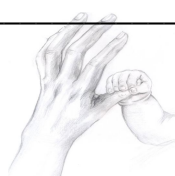
- Étvágya: jó – közepes – rossz – válogat
- Étkezéskor önállósága: egyedül eszik – egyedül iszik – kanál használatában – villa használatában-- pohár használatában
- Cumisüveget használ: igen nem
- Sorolja fel azokat az ételeket, amelyeket gyermeke nem szeret: _____

Játék

- Hogyan játszik legszívesebben gyermeke? egyedül – gyermekekkel – felnőttekkel – hangosan – szaladgálva – elmélyülten – csendben
- Hogyan reagál, ha játékát elveszik? sír – kiabál – panaszra megy – erőszakkal visszaveszi – nem érdekli – agresszív – egyéb: _____

- Rangsorolja kedvenc játékait:

- Ragaszkodik-e nagyon valamilyen játékszeréhez? igen nem

Érzelmi élete

- Húzza alá azokat a kifejezéseket, amelyek jellemzik gyermekét:
- jó kedélyű – nyugodt – kiegyensúlyozott – türelmes – érzékeny – sértődős – makacs – közömbös – ingerlékeny – akaratos – dacos – visszahúzódó – egyéb:

Hogyan fejezi ki akaratát: sír – kiabál – tárgyakat dob – földhöz vágja magát – megüt másokat – harap – elbújik – egyéb:

Hogyan nyugtatható leginkább: megölelve – ölben – simogatva – jó szóval – erélyesen – figyelmen kívül hagyva – egyéb:

-
- Vannak-e erős félelmei: igen vannak nincsenek
 - Sötét – zaj – jármű – kutya – bogarak, rovarok – dörgés, villámlás – egyedüllét – egyéb:

Van-e különleges, tartós szokása: ujjszopás – cumizás – ruhadarab simogatás – körömrágás – egyéb:

○

Otthoni, a felnőttek által alkalmazott fegyelmezési módok:

szóval meggyőzik – figyelmen kívül hagyják – haragot mutatnak – megszidják – megvonnak tőle valamit – egyéb: _____

Milyen a viszonya a számára ismeretlen felnőttekkel? könnyen barátkozik – visszahúzódó – félnék – barátságos – elutasító – egyéb: _____

Történt-e valamilyen, a gyermek számára nehezen feldolgozható esemény a családban? gyász – válás – új szülő – egyéb: _____

Mit szeretne még közölni a gyermekével kapcsolatban? _____

BEMENET MÉRŐLAP

Gyermek neve:

1. Kapcsolatteremtése az óvónőkkel, dajkával

nyílt – zárkózott – elfogadó – kezdeményező - közömbös

Egyéb:

2. Kapcsolatteremtése a gyermekekkel

Magányosan tevékenykedő – szemlélődő – bekapcsolódó – együttműködő –
társakhoz sodródó – irányító, kezdeményező – dacos, elutasító – agresszív

Egyéb:

3. Érzelmi élete, viszonyulása az óvodához

Szívesen jön óvodába – tiltakozik az óvoda ellen – változó hangulatú

Egyéb:

4. A beszoktatás időtartama

átmenet nélküli - normális – elhúzódó

5. Milyen a szülő viszonya az óvodához, az óvónőhöz?

elfogadó – elutasító – barátkozó – közömbös – együttműködő -
aggodalmaskodó – kötözködő

Egyéb:

6. Nehezíti-e a szülő a reggeli elválást?

igen – nem

Dátum:

FEJLŐDÉSI LAPOK

Gyermek neve:

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD (jelölés dátummal)

k-K-N

	Megfigyelési szempontok	Nem megfelelő	Kevésbé megfelelő	megfelelő	kiemelkedő
1.	Testi szükségleteinek önálló kielégítésére, ellátására képes				
2.	Tisztálkodás területén				
3.	Étkezésére jellemző				
4.	Öltözködés, vetkőzés				
5.	Ápoltságára külső megjelenésére folyamatosan figyelmet fordít.				
6.	Szívesen tartózkodik a szabad levegőn, örömmel vesz részt a mozgásos játékokban.				
7.	Felismeri a veszélyhelyzeteket és megpróbálja elkerülni azt.				

MOZGÁSFEJLETTSÉG (jelölés dátummal)

k-K-N

	Megfigyelési szempontok	Nem megfelelő	Kevésbé megfelelő	megfelelő	kiemelkedő
1.	Állóképessége				
2.	Tud ütemtartással járni.				
3.	Tud rövidebb és hosszabb távon egyenletes iramban futni; tudja gyorsítani a tempóját.				
4.	Tud térben tájékozódni. ismeri az irányokat.				
5.	Tud néhány mozgásos játékot irányítás nélkül játszani.				
6.	Versenyjátékban betartja a szabályokat, küzd.				
7.	Mozgása összerendezett, harmonikus.				

Gyermek neve:

MENTÁLIS EGÉSZSÉG (jelölés dátummal)

k-K-N

	Megfigyelési szempontok	Nem megfelelő	Kevésbé megfelelő	megfelelő	kiemelkedő
Érzelmi stabilitás:					
1.	Nyugodt, kiegyensúlyozott, elfogadja a közösséget.				
2.	Képes érzelmei kulturált kifejezésére.				
3.	Játszik, tevékenykedik.				
Énkép, önismeret:					
1.	Tudja nevét, címét, családja nevét, születési adatait.				
2.	Meg tudja ítélni saját helyét a közösségben.				
3.	Reális képpel rendelkezik önmagáról.				
Akarati megnyilvánulás:					
1.	Feladathelyzetben kitartó, képes véghezvinni elképzeléseit.				
2.	A tevékenységekben képes együttműködni társaival.				
3.	Szándékos figyelemre képes.				
4.	Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.				
5.	Feladattudata kialakult.				
Társas magatartás, közösségi szokások:					
1.	Érdeklődik társai iránt, segíti, meghallgatja őket.				
2.	Alkalmazkodik a csoportban kialakult szokásrendszerhez.				
3.	Konfliktusait képes megoldani.				
4.	Elfogadja a környezetében jelenlévő másságot.				

Gyermek neve:

JÁTÉKA (jelölés dátummal)

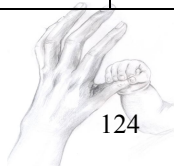
k-K-N

	Megfigyelési szempontok	Nem megfelelő	Kevésbé megfelelő	megfelelő	kiemelkedő
1.	Jellemző játéktevékenysége életkorának megfelelő.				
2.	Társai játéktevékenységébe képes beilleszkedni.				
3.	Elmélyülten, kitartóan képes játszani.				
4.	Probléma- konfliktusmegoldásra törekszik.				
5.	Tud néhány mozgásos játékot irányítás nélkül játszani.				
6.	Játéka során betartja a csoportnormákat, viselkedési szabályokat.				
7.	Ismeri a játékok helyét..				
8.	Vigyáz a játékok épségére.				
9.	Részt vesz a játékok elrakásában.				

ANYANYELVI FEJLETTSÉG (jelölés dátummal)

K-N

	Megfigyelési szempontok	Nem megfelelő	Kevésbé megfelelő	megfelelő	kiemelkedő
1.	Megérti a kérdést, válaszol rá.				
2.	Mondanivalóját, közléseit gyermekeknek, felnőtteknek elmondja.				
3.	Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.				
4.	Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára az érthető kifejezését.				
5.	Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelelő.				
6.	Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, érthetően beszél.				
7.	Tud történeteket kitalálni, elmondani.				
8.	Megfelelő beszédfigyelemmel rendelkezik.				
9.	Kommunikációjára a másokra figyelés, a kulturáltság jellemző - udvariassági kifejezéseket használ.				

Gyermek neve:

IRODALOM (mese-vers) (jelölés dátummal)

K-N

	Megfigyelési szempontok	Nem megfelelő	Kevésbé megfelelő	megfelelő	kiemelkedő
1.	Szereti, és szívesen hallgatja az irodalmi alkotásokat.				
2.	Legalább 3 ismert mesét képes önállóan elmesélni, elbábozni, vagy társakkal dramatizálni.				
3.	Legalább 15 mondókát, rigmust, ill. költői alkotást képes önállóan elmondani. (program szerint).				
4.	Képes önállóan mesét, vagy rövid történetet kitalálni, elmondani, tud indokolni.				
5.	Érdeklődve hallgat folytatásos meseregényt, történetet, nyomon követi az eseményeket.				
6.	Óvatosan bánik a könyvekkel, megbecsüli, látja a benne rejlő értéket.				
7.	Értelmezni tudja a jeles napok, ünnepek lényegét, és azt képes szóban is megfogalmazni.				

KÖRNYEZET MEGISMERÉSE (jelölés dátummal)

K-N

	Megfigyelési szempontok	Nem megfelelő	Kevésbé megfelelő	megfelelő	kiemelkedő
1.	Képes általánosításra, következtetések levonására, ok- okozati összefüggések felismerésére.				
2.	Ismeri és betartja a közlekedés alapszabályait.				
3.	Ismeri az évszakok jellemzőit, a napszakokat, hónapokat.				
4.	Biztonsággal eligazodik az óvoda környezetében, ismeri a környék, a lakóhelye nevezetességeit.				
5.	Ismeri környezete növényeit, állatait, részt vesz a növények gondozásában.				
6.	Ismeri a legfontosabb ünnepeinkhez kapcsolódó hagyományokat, népszokásokat.				
7.	Észreveszi a természetben rejlő szépséget, vigyáz arra.				
8.	Ügyel környezete tisztaságára, tudja miért fontos a környezetvédelem.				
9.	Tisztában van érzékszerveinek és testrészeinek funkciójával az orvos gyógyító munkájával.				

Gyermek neve:

MATEMATIKA ISMERETEK (jelölés dátummal)

K-N

	Megfigyelési szempontok	Nem megfelelő	Kevésbé megfelelő	megfelelő	kiemelkedő
1.	Szívesen vesz részt matematikai jellegű játékokban.				
2.	A tárgyakat össze tudja hasonlítani nagyság, szín, forma, kiterjedés, anyag, mennyiség szerint.				
3.	Képes két kiterjedést, halmazt, mennyiséget egyenlővé, vagy kisebbé, nagyobbá tenni.				
4.	Helyesen használja a tő- és sorszámneveket.				
5.	A térbeli viszonyokat, irányokat, jelző kifejezéseket helyesen használja.				
6.	Tud 10-es számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni.				
7.	Érti a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát.				
8.	Ismeri, érti, használja a matematikai kifejezéseket.				

VIZUÁLIS TEVÉKENYSÉG (jelölés dátummal)

K-N

	Megfigyelési szempontok	Nem megfelelő	Kevésbé megfelelő	megfelelő	kiemelkedő
1.	Örömmel, saját kezdeményezésre ábrázol szabadidőben is.				
2.	A kezdeményezéseken szívesen és aktívan vesz részt.				
3.	Érdeklődik a különböző technikák iránt.				
4.	Jártas az eszközök használatában (olló, ecset, ragasztó).				
5.	Ceruzafogása biztos.				
6.	Rajzaiban stabil testséma-ismeret jellemzi. (emberábrázolás)				
7.	Képi témáiban megjelenik a térben történő ábrázolás, részletek, valamint a mozgás.				
8.	Változatosan használja a színeket.				
9.	Képzalkotásban kifejezi gondolatait, élményeit különböző technikákkal.				

Gyermek neve:

ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉKOK (jelölés dátummal)

K-N

	Megfigyelési szempontok	Nem megfelelő	Kevésbé megfelelő	megfelelő	kiemelkedő
1.	Szívesen részt vesz a zenei kezdeményezéseken.				
2.	Legalább dalt, dalos játékot ismer.				
3.	Legalább mondókát önállóan el tud mondani, egyenletest, ill. ritmust jelző tapssal tudja kíséni.				
4.	Képes hangszín, hangerő, hangmagasság változtatására.				
5.	Érdeklődik a hangszerek iránt, használja az egyszerűbb ritmushangszereket önállóan, ill. társakkal zenekarban.				
6.	Képes ismert mondókát, dalt felismerni motívumról, zenei emlékezete alapján.				
7.	Zenére képes esztétikus táncos mozdulatot, mozgást előadni, képes mozgását társaihoz igazítani.				
8.	A jeles napok, ünnepek zenei anyagát szívesen, örömmel énekli, játssza.				
9.	Szívesen és örömmel szerepel, énekel, táncol önállóan, és társakkal egyaránt a rendezvényeken.				

TANULÁS (jelölés dátummal)

K-N

	Megfigyelési szempontok	Nem megfelelő	Kevésbé megfelelő	megfelelő	kiemelkedő
1.	Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és összefüggései iránt.				
2.	Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.				
3.	Munkatempója, feladatadása életkorának megfelelő.				
4.	Tevékenységének eredményét reálisan értékeli.				
5.	Él benne a tanulás, az iskola utáni vágy.				

Gyermek neve:

MUNKA (jelölés dátummal)

K-N

	Megfigyelési szempontok	Nem megfelelő	Kevésbé megfelelő	megfelelő	kiemelkedő
1.	Érdeklődik környezetének tárgyai, jelenségei és összefüggései iránt.				
2.	Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.				
3.	Munkatempója, feladatadása életkorának megfelelő.				
4.	Tevékenységének eredményét reálisan értékeli.				
5.	Él benne a tanulás, az iskola utáni vágy.				

NEVELTSÉG MÉRÉSE (jelölés dátummal)

K-N

	Megfigyelési szempontok	Nem megfelelő	Kevésbé megfelelő	megfelelő	kiemelkedő
1.	Rendelkezik az alapvető udvariasság szokásaival, illemszabályokkal.				
2.	A köszönés természetes igénye.				
3.	Szükség esetén megkér gyereket, felnőttet, a kapott segítséget megköszöni.				
4.	Elfogadja, betartja a szokásokat, szabályokat.				
5.	Figyelmes, érdeklődő társaival és a felnőttekkel egyaránt.				
6.	A kisebb gyerekekkel szemben jószívű, segítőkész, figyelmes.				
7.	Konfliktushelyzetek megoldására törekszik.				
8.	Megbízható, érzelmileg kiegyensúlyozott.				

FEJLESZTÉSI TERV _____ nevelési év/ _____ félév

A gyermek neve: _____

Életkora: _____

Korcsoportja: _____

A fejleszteni kívánt terület: _____

A fejlesztés tartalma:

A fejlesztés módszere, alkalmazott fejlesztőjátékok:

A fejlesztés eszközei:

Készült:

Készítette:

óvónő

óvónő

A fejlesztés eredménye:

Készült:

Készítette:

óvónő

óvónő

SZÜLŐI TÁJÉKOZTATÁSOK RÖGZÍTÉSE

20/2012 (VIII.31) EMMI rendelet 63.§ (1) bekezdés értelmében az óvoda, az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

Nyilatkozom, hogy _____ nevű gyermekem fejlődéséről tájékoztatást kaptam. Megismertem a gyermekem fejlettségi jellemzőit, a fejlesztési feladatokat, és azok eredményeit.

időpontok	dátum	szülő aláírása
2,5 – 3 életév		
3 - 4 életév		
3 - 4 életév		
4 - 5 életév		
4 – 5 életév		
5 - 6 életév		
5 - 6 életév		
6 - 7 életév		
6 - 7 életév		

FEJLŐDÉS EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

A gyermek neve: _____

Születési ideje: _____

A gyermek testalkatának jellemzői: _____

A gyermek mozgásfejlettségének jellemzői: _____

A gyermek érzelmi és akarati életének fejlettsége: _____

A gyermek szociális érettségének, társas kapcsolatainak jellemzői: _____

A gyermek értelmi fejlettségének jellemzői: _____

A gyermek beszédfejlettségének jellemzői: _____

A gyermek Difer indexe, Difer szintje: _____

Javaslat az Óvodai szakvéleményhez: _____

Dátum: _____

Készítette:

óvónő

óvónő

szülő aláírása

2. sz. melléklet

A Király-tó Óvoda és Bölcsőde Osli tagóvodájának sajátossága: Néphagyományőrzés programja
Készítette: Horváth Ervinné, Horváth Lászlóné

„A gyökerek, persze nem látszanak,
de tudod, azok tartják a fát.”
(görög költő)

1. NÉPHAGYOMÁNYŐRZÉS

Mit nevezünk néphagyománynak?

„Azt a láthatatlan szervezőerőt, amely a legrégebbi időkben az emberiség megmaradásának egyik legfontosabb feltétele volt, amely kényszerítette eleinket egymás szájáról lesni a szót, egymás kezét figyelve megtanulni a mozdulatot, hagyománynak, idegen szóval tradíciónak nevezzük.”

/Kósa-Szemerkenyi, 1975./

Népi hagyományainkat emberi közösségek hozták létre és éltették nemzedékről nemzedékre. Csak hagyományok révén őrizhetjük meg azt a rengeteg tudást, tapasztalatot, amit elődeink felhalmoztak.

Az emberek a meglévő hagyományokba beleszülettek, ahol mindennek és mindenkinek megvolt a pontos helye, ahol íratlan szabályok szerint élte életét a család, a rokonság, a falu közössége.

A valahova tartozás kapocs és fogódzó lehet, melyek révén a mostani, változó körülmények között is megtalálhatjuk helyünket, nemzeti értékeinket.

Figyelembe véve, hogy a jövőnek a múlt gyökereiből kell táplálkoznia, fel kell vállalnunk népi kultúránk ápolását, értékeinek átadását a jövő nemzedéke számára.

A hagyományokkal már óvodáskorban meg lehet ismertetni a gyerekeket, mert a még mindenre nyitott kisgyerekek sokkal fogékonyabbak ezek befogadására. A hagyományápolás az óvodáskorra egyedülállóan jellemző érzelmi fogékonyságra és sajátos aktivitásra alapoz. A gyermekek játéka jól ötvözhető a néphagyományápolással a természetszeretettel. Mindez alkalmanként kiegészül a család aktív közreműködésével. Az „ünnepelni tudás” képességének alakítását a néphagyományápolás, a természet-és a társak szeretetére nevelés elősegíti. A gyerekek évről-évre örömmel vesznek részt a jeles napokat megelőző közös készülődésben, számukra az ünnep a várva várt nap. Ha az ünnep napján az őket körülvevő felnőttek magatartása és a környezet jelzései (ünnepi jelképek) hitelesek, a naphoz kapcsolódó közös élmények mély érzelmi nyomokat hagynak bennük. Átérik az ünnepnapok „másságát”, a bensőséges összetartozás élményét, alapozódik az „ünnepelni tudás” képessége. Ezek a gyermeki élmények hatnak a családok szemléletmódjára, így az óvoda megteremtheti a családdal való együttműködés sajátos formáját. Ezért építettük be oktató-nevelő programunkba a néphagyományok felelevenítését, ápolását. A hagyományokat, a népi kultúrát megismerve olyan pozitív élményt élnek át, melyek mintát adnak az elkövetkezendő időkre. Ezek az élmények elősegítik a kultúra befogadását, azoknak az ősi hagyományoknak a tiszteletét ébresztik fel,

melyek az otthonhoz, a szülőföldhöz, a gyökerekhez kötnek. Megtanulják szeretni, és óvni a természetet. Megérezzük a gyerekekkel, hogy milyen fontos a család, az összetartozás érzése. A nevelés folyamatába a népi kultúra azon elemeit építjük be, melyek igazodnak a gyerekek életkori sajátosságaihoz, valamint a mindennapi óvodai életet gazdagítják külsőségeikben és belső tartalmukban egyaránt. A cselekvéssel szerzett tapasztalatok, érzelmek dús élmények hatnak későbbi cselekedeteikre. Ismereteik bővülésével értik meg és dolgozzák fel, amit kaptak. Azon vagyunk, hogy ez a tudás, hagyomány beépüljön az életükbe és így megőrződjön.

„MERT APÁINK ÉLETE,
KÜSZKÖDÉSE NEKÜNK IS SZÍVBÉLI HAGYATÉKUNK,
SZEGÉNYEBBEK LENNÉNK, HA ELFELEJTENÉNK...”
/Timaffi László/

2. NÉPHAGYOMÁNYŐRZÉS A NEVELÉS FOLYAMATÁBAN

Célja:

- a múlt értékeinek átörökítése, éltetése
- a gyermekek identitásának alakítása
- a gyermekek érdeklődésének felkeltése a népszokások iránt

Feladata:

- régi szokások, hagyományok megismerése, tisztelete és megbecsülése
- népi időjósok felidézése
- játéktémák bővítése hagyományápoló tevékenységekkel
- szülőföld szépségének megláttatása
- népi kultúra tárgyainak megismertetése
- a tevékenységek során fejlődjen kézügyességük, mozgásuk, ritmusérzékük
- népi kultúrából származó dalok, mondókák, rigmusok, népi játékok megismerése
- fejlődjen szociális, együttműködő képességük

Az óvodai nevelés számára:

- élményt ad
- szórakozást nyújt
- ismeretekhez segít
- fejleszti az ízlést
- közösséget épít
- hazaszeretetre nevel
- viselkedési mintát közvetít

Az érintett korosztály:

- 3-7 éves óvodás gyermekek (elsősorban vegyes életkorú csoport)

3. A hagyományápolás megvalósításának kerete

Őszi ünnepkör

Az őszi a nagy mezőgazdasági munkák (őszi szántás, zöldségfélék felszedése, alma, dió, szőlőszüret) ideje. Megtörténik a határban is a betakarítás: felszedik a répát, krumplit, letörik kukoricát...

Az őszi hónapokban tartották a gazdasági évet záró nagy multságokat is.

Jeles eseményei:

- Mihály napi vásár (szeptember 29.)
- Kukorica szedés, fosztás (október)
- Márton nap (november 11.)
- Lakodalom (november)

Szólás, mondás, időjósítás:

- Sok fecske őszi jele!
- Azt se mondja, befellegzett!
- Aki Márton napján libát nem eszik, egész évben éheznek!

Téli ünnepkör

A természet nyugovóra tért, a kinti munkák befejeződtek. Az emberek beszorultak a házakba, az állatok az istállóba. Régebben a férfiak ilyenkor kezdték el a kosárfonást, seprűkötést, az asszonyok pedig a fonást és a szövést. Készítették a ruhák és egyéb textíliák anyagát, hogy karácsonyig elkészüljenek.

Jeles eseményei:

- Mikulás (december 6.)
- Luca nap (december 13.)
- Karácsony (az óvodában december 3. hete)
- Farsang (február)

Szólás, mondás, időjósítás:

- Kiszakadt az angyalok dunyhája!
- Úgy készül, mint a Luca széke!
- Télen ha sok hó esik, sok búza, jó termés ígérkezik!

Tavaszi ünnepkör

A természet ébredésének időszaka. Lassan zöldülni kezd az erdő, a mező, rügyeznek a fák, a bokrok, a virágok, megszólalnak a madarak. Az erdőben új facsémétéket ültetnek, a szántókon vetnek, a mezőre kihajtják az állatokat. A kertekben fákat oltanak, metszenek.

Jeles napok:

- Gergelyjárás (március)
- Húsvét (március vége, április eleje)
- Kiszézés (április)
- Pünkösöd (május)

Szólás, mondás, időjósítás:

- A március farkasként jöjjön, báránként menjen!
- Derült virágvasárnap jó esztendőt jelent.
- Májusi eső aranyat ér!

3.1. Őszi ünnepekör

3.1.1. Szeptember- Mihály napja

A gazdasági év fordulója az állattartók számára.

A pásztorok, csikósok, kondások juhászok, gulyások a legelőről behajtották az állatokat, elszámoltak a gazdával, és újra szegődtek a pásztorokat a következő évre.

Kiemelkedő volt a Mihály napja, a híres vásárnap.

Ritka látványosságnak számított, hisz a vásári sokadalomban mindent lehetett kapni: a gazdák állatokat adtak-vettek, a mesteremberek sokféle portékájukat hangos szóval kínálták, a gyerekek bábázkodtak, kíváncsiskodtak.

Lánynak, fiúnak egyaránt járt a vásárfia.

Kidobolta a kisbíró a falu főutcáján:

" Figyelem, figyelem,
közhírré tétetik,
hogy szent Mihály napján
a falu szélén vásár lesz!
Kinek ingósága, kinek pénze,
készítse az útra, a vásár megtekintésére!

Időjósítások erre a napra:

A Mihály napi égdörgés szép őszt, de kemény telet ígér!

Közmondás: Sok kicsi sokra megy!

3.1.1.1. A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban (vásár)

Gyűjtőmunka:

- vásárfia készítéshez szükséges alapanyagok beszerzése (rajzlap, színes papír, ragasztó, festék, tészta, fonal, olló...)
- terítők, kosarak, sátrak összegyűjtése,

- mézespuszi, sósperec, alma beszerzése,
- kislányoknak: pörgős szoknya, kötény; fiúknak: mellény, kalap

Munka jellegű tevékenység:

- csoportszoba átrendezése, díszítése,
- sátrak felállítása,
- utómunkálatok: takarítás, rendrakás

Külső világ tevékeny megismerése:

- a vásár hangulati előkészítése, beszélgetés, képek nézegetése a nagyszülők életéről, szokásairól,
- látogatás az iskola helytörténeti kiállításán,
- sátrak felállítása, portékák elhelyezése,
- vendégek meghívása,

Matematikai tapasztalatok:

- vásárfiák csoportosítása (halmazok létrehozása, összehasonlítása, azonosságok, különbözőségek felismerése, adott mennyiség elhelyezése különböző méretű kosarakba)
- problémamegoldó gondolkodás fejlesztése

Verselés, mesélés:

- népi mondókák, rigmusok
 - Figyelem, figyelem...
 - Gyere velem a vásárba...
 - Percet vegyenek...
 - Ez a csizma eladó...
 - Olcsó az alma...
 - Mézesbábot vegyenek...
 - Tessék, tessék jó portéka...
 - Végladás...

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

- Süssünk, süssünk valamit...
- Hej a sályi piacon...
- Hogy a csibe...
- Én elmentem a vásárba...
- népzenei válogatás
- Kolompos együttes: Egyszer egy királyfi c. CD-je

Rajzolás, mintázás, kézimunka:

- vásári portékák készítése / kancsók, csizmák festése, díszítése, terítők, papucsok vágása, tükrös szívek díszítése, tésztaláncok fűzése...
- Kézügyesség, szem-kéz koordináció fejlesztése, finommotorika erősítése, türelemre, kitartásra ösztönzés, feladattudat erősítése.

3.1.2. Október- kukoricaszedés, fosztás

A régiek életében nagyon fontos volt egymás segítése, főként a sürgős mezőgazdasági munkák idején. Ilyen volt a szüret, a répaszedés, a kukoricatörés. Ilyenkor egy-egy háznál a család mellett a rokonok, szomszédok, barátok segédkeztek, hogy a megkezdett munkát időben be tudják fejezni. Ez volt a kaláka, így haladtak végig a falun, míg minden termény pajtába, góréba került. A kalákák közül legtovább fennmaradó a kukoricafosztás volt. A résztvevőket meghívták...

„Édesapám tisztelteti kendteket, és azt üzeni, holnap fosztóka lesz nálunk. A szíves segítséget visszaszolgáljuk!”

Ha a lányok valamelyike fosztás közben piros csövű kukoricát talált, azt tartották...

„Ki először piros csőt lel, lakodalma lesz az ősszel!”

Közmondás: Sok kéz hamar kész!

3.1.2.1. A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban (kukoricaszedés, fosztás)

Gyűjtőmunka:

- munkaruhák, kosarak, zsákok, talicska előkészítése
- kínálnivalók beszerzése / alma, dió, keksz, szörp,/

Munka jellegű tevékenység:

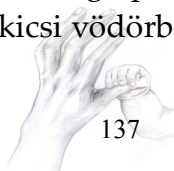
- a kukoricacső letörése, vödörbe, talicskába gyűjtése
- az óvoda udvarán halomba rakjuk

Külső világ tevékeny megismerése:

- közvetlen tapasztalatszerzés során ismerkedés a kukoricával, mint növényvel,
- az időjárás változásainak nyomon követése, ez hogyan befolyásolja a kinti munkákat,
- aktív részvétel a betakarításban,
- a kalákában végzett munka örömeinek megtapasztalása, egymás segítése

Matematikai tapasztalatok:

- könnyebb, nehezebb fogalma, megtapasztalása,
- összefüggések felfedezése (kicsi vödörbe kevesebb kukorica fér - ez könnyebb,

nagyobb vödörbe több csó fér - ez nehezebb).

- a könnyebb vödröt hosszabb úton lehet vinni, a nehezebbet rövidebb úton bírjuk el.

Verselés, mesélés:

- rigmusok: Mozogj, mozogj, mint a csík, mint akit a bolha csíp!
- Málét eszünk, nem tortát, azért vagyunk egyformák!
- A répa- magyar népmese
- Tréfás mesék

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

- Kukorica sustyás pallag / párválasztó/

Rajzolás, mintázás, kézimunka:

- kartonból kivágott formák díszítése kukoricával
- képalakítás csuhé felhasználásával
- kukoricababa készítés
- csuhébabák készítése

Mozgásos játékok:

- talicskatoló verseny
- váltóverseny kukoricacsutkával

3.1.3. November-Márton nap

A remeteként élő Márton hírül vette, hogy az emberek püspökké akarják választani. Ő azonban nem akarta a felkérést elfogadni, ezért elbújt a ludak közé, de a libák gágogása elárulta rejtekhelyét.

A középkorban a Mártonnal kezdődő karácsony előtti 40 nap ugyanolyan böjti időnek számított, mint a farsang és húsvét közötti nagyböjt. A böjtre való felkészülésként ezen a napon a libapecsenyére újbórral koccintottak. Azért rendezték a lakomákat, hogy aztán egész évben bőven ehessenek, ihassanak, és gazdag legyen a termés.

Időjósítás erre a napra:

Ha Márton napján esik a hó, hosszú lesz a tél!

Ha Mártonkor a lúd jégen áll, karácsonykor sárban botorkál!

Közmondás:

„Aki Márton napján libát nem eszik,
Egész évben éheznek!”

3.1.3.1. A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban (Márton nap)

Gyűjtőmunka:

- a szülők segítségével elemózsiás batyu összeállítása,
- kislányoknak pörgős szoknya, kendő, fiuknak mellény, kalap egészíti ki a ruhájukat
- pecsenye hozzávalóinak beszerzése

Munka jellegű tevékenység:

- teremrendezés, terítés, batyuk elhelyezése
- a hús előkészítése a sütéshez a dajka segítségével
- népzenei CD kiválasztása
- közösen készített apró falatokkal (kenyér, szalonna kolbász) kínáljuk az érkezőket

Játék:

- építkezés a szőnyegen a baromfiudvar lakóinak
- sütés-főzés a babakonyhában,

Külső világ tevékeny megismerése:

- ismerkedés a háziállatok közül a baromfiudvar lakóival (kacsa, liba, tyúk, kakas)
- séta (az állatok megtekintése természetes környezetükben)
- beszélgetés a Márton naphoz kapcsolódó szokásokról

Matematikai tapasztalatok:

- halmazok létrehozása, számosságuk megállapítása, összehasonlítások (elemei a baromfiudvar lakói)

Verselés, mesélés:

- mondókák: Paradicsom, paprika..., Nincs szebb madár, mint a lúd...,Liba mondja...,

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

- egyenletes lüktetés érzékeltetése járással, kézmozdulatokkal: Száz liba egy sorban...,Gyertek haza ludaim...,Egyél libám,

Rajzolás, mintázás, kézimunka:

- libakép (előrajzolt forma kitöltése tépéssel, ragasztással-kollektív munka)
- bábkészítés a baromfiudvarhoz

3.1.4. November- lakodalom

A magyar népszokások közül a házassági szokások őrzik leginkább a régi korok emlékét. Ma is-mint annak idején-e szertartás két részből áll: egyrészt a családok közötti megállapodásból (eljegyzés), másrészt egy színjátékszerűen kidolgozott ünnepi szertartásból. Lakodalmas játékunk végigköveti a kapuvári lakodalmas történéseit:

- a lakodalmas nép gyülekezése a lányos háznál
- vőfélyek vezetésével érkezik a vőlegény és kikéri a menyasszonyt
- rigmusokkal, énekszóval búcsúzik a menyasszony a szülői háztól és a barátaitól
- indul a vendégsereg a templomba, majd onnan a lakodalmas házhoz
- terített asztal várja a násznépet
- az egyes ételek felszolgálása előtt odaillő rigmusokat mondanak
- evés, ivás, mulatozás után következik a menyecsketánc, a lakodalom fénypontja
- a násznép egyenként megtáncoltatja a menyecskét

Csujjogatók:

- Aki miránk báméskodik, az miközénk kívánkozik...
- Akinek nincs semmi dolga, jöjjön velünk a lagziba...
- Fehér bárány fehér kos, szép menyasszonyt viszünk most...

3.1.4.1. A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban (lakodalom)

Gyűjtőmunka:

- a vendéglátáshoz szükséges eszközök beszerzése (megfelelő számú szék, asztal, evőeszköz, pohár)
- lakodalmas ruhák előkészítése
- az ebéd alapanyagainak beszerzése (hús, tészta, tejföl)
- sütemények készítése (az anyukák segítségével)
- konyhas nénik segítségét kérjük a főzéshez

Munka jellegű tevékenység:

- teremrendezés, díszítés
- sütemények, szörpök elrendezése
- utómunkálatok: takarítás, rendrakás

Külső világ tevékeny megismerése:

- régi fényképek, könyvek alapján beszélgetés lakodalmas szokásokról
- egyéni élmények meghallgatása (Ki volt már igazi lakodalomban?)

Matematikai tapasztalatok:

- halmazok számosságának megállapítása, több-kevesebb-ugyanannyi
- hány vendéget hívunk, hogyan férünk el az asztaloknál
- mennyi székre, tányérra, evőeszközre van szükség
- szörp készítés: víz-szörp aránya (becslés, mérés)

Verselés, mesélés:

csujjogatók:

- Aki miránk báméskodik...
- Akinak nincs semmi dolga...
- Akinak ma kedve nincs...
- Piros a cseresznye leve...
- De szép ez a lakodalom...

ételkínálók:

- Íme az első tál...
- Bejöttem én is egy kis...
- Jó szőlőtőke volt...

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

- egyszerű tánclépések gyakorlása
- járás negyed értékű hangokra, ütemtartással
- Réce ruca vadliba...
- Muzsika szól hangosan...
- Kiskece lányom...
- Egy szem búza...
- Menyecskének bekötik a fejét...

Rajz, mintázás, kézimunka:

- szem-kéz koordináció, türelem, kitartás fejlesztés
- kukorica nyaklánc fűzés
- szalvéta hajtogatás
- dekoráció készítés

Játék:A hoppon maradt vőlegény!

3.2. Téli ünnepkör

3.2.1. December: Miklós napja

A néphit szerint Szent Miklós püspök gazdag örökségét szétosztotta a szegények között. Kíséretével betért olyan házakba, ahol gyerekek laktak. Meghallgatta éneküket, verseiket, imádságaikat, majd tudásuk és viselkedésük alapján megajándékozta őket.

**"aki jó volt sokat kapott,
a többiek keveset..."**

Manapság Mikulás előestéjén az a szokás, hogy a gyerekek a kitisztított lábbelijüket kiteszik az ablakba, hogy ebbe kapják az ajándékot.

Köszönet:

Az ígéret szép szó, ha megtartják, úgy jó!

3.2.1.1. A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban (Mikulás)

Gyűjtőmunka:

- téli jelképek beszerzése, készítése
- barkácsoláshoz szükséges anyagok gyűjtése (papírhenger, szalag, gyöngy...)

Munka jellegű tevékenység:

- cipők, csizmák tisztítása
- ruhák rendbetétele a polcokon
- Mikulás helyének előkészítése (fotel, asztal, tej, répa, sütemény)

Játék:

- Mikulásvár megépítés
- rénszarvasok istállójának elkészítése

Környezet tevékeny megismerése:

- a téli időjárás megfigyelése, közvetlen tapasztalatszerzés közben
- időjárás-öltözködés közötti összefüggések felfedezése

Matematikai tapasztalatok:

- ismerkedés különböző mennyiségekkel, több-kevesebb

Verselés, mesélés:

- December, ber, ber, ber...
- Weöres Sándor: Száncsengő
- Szabó Lőrinc: Télapóvárás
- B. Radó Lili: A három fenyőfa

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

- halk-hangos megkülönböztetése
- ének, mozgás összekapcsolása
- ritmusérzék fejlesztése
- Pattanj pajtás...
- jön már, jön már...

Rajz, mintázás, kézimunka:

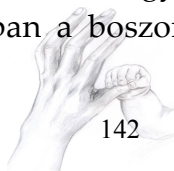
- Mikuláscsizma, kesztyű festése
- barkácsolás papírhengerből

3.2.2. December 13. - Luca napja

A téli ünnepkör egyik legfontosabb napja.

A magyar néphit kétféle Lucát ismer, a jóságost és a boszorkányt. Luca napja az asszonyok számára dologtiltó nap volt. Nem szabadott mosni, sütni, szőni, tüzet is csak a férfiak rakhattak.

Ekkor kezdték készíteni a *Luca-széket*, szög nélkül, 13 féle fából úgy, hogy karácsonyra készen legyen. A katolikusok úgy tartották, hogy aki az éjféle misén erre feláll, meglátja, hogy kik a faluban a boszorkányok. Hazafelé azonban szaladnia

kellett és mákot szórnia maga után, mert a boszorkányok üldözőbe vették. Csak akkor menekül meg, ha fedél alá jut. A széket azonnal elégették.

Ezen a napon ültették a *Luca-búzá*t is. Ennek a karácsonyi állapotából következtek a jövő évi termésre, valamint a család és a jószág egészségére.

Luca napján jártak a legények *kotyolni*. A Lucázásnak (kotyolásnak) termékenységharózó célja volt, ezért a háziaktól ajándék járt.

Az óvodásokhoz az első-és második osztályosok jönnek lucázni, ezért cserébe ajándékot adunk.

A kapott Luca-szalmából mindenki vihet haza egy keveset.

Szólás, mondás:

Olyan a ház, mintha lucáztak volna. (nagy a rendetlenség)

Úgy készül, mint a Luca széke. (nagyon lassan készül el)

3.2.3. December - Karácsony

A családok ünnepe, melynek a várakozás, a készülődés, a titkos összeségések adják meg a varázsát. A szentestén történő ajándékozás a szeretet megnyilvánulása. Sokféle tárgynak, tevékenységnek volt varázsereje, jelentése:

- gyertya: a téli napfordulókor feltámadó fényt, a fény hozóját, a megszülető Jézust jelképezi.
- alma, dió: szintén Jézust szimbolizálja.
- papírláncok: a paradicsomi fára tekeredő kígyót jelképezik.
- csillag: a betlehemi csillag utódja.
- a kinyílt cseresznyeág, a kihajtott búza: az élet jelképe.

Szinte minden karácsonyi ételnek volt mágikus jelentése. Pl. a bab, borsó, lencse, mák a bőséget biztosította. A fokhagyma védte az egészséget, a dió elhárította a házról a rontást, a méz megédesítette az életet. A karácsonyi asztról származó almát a lányok mosdóvizébe tették, hogy szépek legyenek. Közismert szokás az alma közös elfogyasztása is, mely az összetartozást erősíti.

Időjóslás:

Ha karácsony éjszakáján esik a földre a hó, azt jelenti, bőven terem minden jó!

Szólás, mondás:

- Szereti, mint medve a mézet! (nagyon szeret)
- Késő karácsony után kántálni! (akkor kell a segítség, ha rászorul az ember)

3.2.4. Betlehemezés

Betlehemezés

A karácsonyi ünnepkör legnépszerűbb pásztorjátéka, Jézus születésének történetét meséli el.

Ebben az időben - úgy 2000 évvel ezelőtt - Augustus római császár népszámlálást rendelt el Betlehemben.

Ezért indult el a gyermeket váró Mária és József Názáretből. Késő éjszaka érkeztek, amikor a város már zsúfolásig tele volt emberekkel, így csak a város szélén álló istállóban tudták meghúzni magukat. Itt született meg Jézus. Születésének ünnepe a karácsony, a szeretet ünnepe.

*" Karácsony szent ünnepén
szívből azt kívánom,
Legyen béke a szívekben
és az egész világon.*

*Szülessen meg az Úrjézus
mindenki szívében,
Töltse be a földet
igazi szent béke! "*

3.2.4.1.A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban (Betlehemes játék)

Gyűjtőmunka:

- dekorációhoz szükséges eszközök, kellékek beszerzése (karton, szalag, gyöngy, toboz, gyertya, fenyőág...)

Munka jellegű tevékenység:

- felnőttek munkájának segítése
- csoportszobai játékok, polcok rendbetétele
- csoportszobák, folyosó díszítése
- betlehemes játékhoz szükséges jelmezek előkészítése

Játék:

- sütés-főzés a babáknak, ünnepi terítés a babakonyhában

Külső világ tevékeny megismerése:

- beszélgetés az ünnepi szokásokról, családi hagyományokról
- ünnepi öltözködés, vendégvárás szokásai
- történetek meghallgatása régi ünnepekről, történetekről
- Mit szeretnék a fa alá? (egyéni kívánságok meghallgatása)
- ünnepi dekoráció hatása érzelmeinkre

Matematikai tapasztalatok:

- kisebb-nagyobb fogalma, megjelenése tárgyakon (díszek nagysága)
- halmazalkotás színek, formák szerint (válogatás a dekorációk között-hópihék, csillagok...)
- szalagok mérése, összehasonlítása hosszúság szerint

Verselés, mesélés:

- Devecseri László: Betlehemben
- Kisded született (betlehemes játék)

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

- zenehallgatás, közös éneklés során ráhangolódás az ünnepre
- halk-hangos éneklés gyakorlása
- Kiskarácsony...
- Hull a hó...
- Pásztorok, pásztorok...
- Elindult Mária...
- Betlehem kis falucskában...
- Karácsonynak éjszakáján...
- Kormorán: Betlehemi királyok
- Téli meseház
- Horváth J.-Sarkadi S.: Télkergető

Rajz, mintázás, kézimunka:

- karácsonyfa festése, vágása, díszítése
- hópehelylánc vágása, fűzése
- adventi koszorú barkácsolása
- ajándékkészítés (tépéssel, ragasztással)
- karácsonyi üdvözlőlapok színezése

3.2.5. Február-farsang

A vízkereszttől (jan. 6-tól) húshagyókeddig tartó időszak a farsang ideje. Központi mozzanata a jelmezes-álarcos alakoskodás, a tél és tavasz küzdelmének szimbolikus megjelenítése. Ünneplésének hagyományait évszázadokon át megőrizték, ezek a mai napig megmaradtak. Csúcspontja az utolsó három nap, a farsang farka. Ilyenkor tetőpontjára jut a vigadalom:

- farsangvasárnap: a lányok bokrétát adtak a kedvesüknek, akik azt a kalapjuk mellé tűzték.
- farsanghétfő: az asszonyfarsang ideje, ahol az asszonyok is úgy mulathattak, mint a férfiak.
- húshagyókedd: ezzel azt fejezték ki, hogy el kellett hagyniuk az étkezésükből a kolbászt, sonkát, szalonnát, a következő böjti időszakban.

Időjóslás:

- február 19. Zsuzsanna: megszólal a pacsirta, olvadni kezd a hó.
- február 24. Mátyás: töri a jeget, ha talál, ha nem talál, csinál.

3.2.5.1. A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban (farsang)

Gyűjtőmunka:

- farsangi dekorációhoz kellékek gyűjtése
- jelmezek, állarcok beszerzése
- tombolatárgyak felajánlása (szülők bevonása)

Munka jellegű tevékenység:

- csoportszoba dekorálása, átrendezése
- tombolatárgyak csomagolása
- terítés, öltözés
- utómunkálatok: takarítás, rendrakás

Játéktevékenység:

- farsangolnak a babák
- sütés-főzés a konyhában
- arcfestés a fodrászatban
- vidám társasjátékok
- keresd a bohócot - labirintus játék

Külső világ tevékeny megismerése:

- farsangi fánk sütése szükséges alapanyagok beszerzése
- népszokások felelevenítése, népi hiedelmek

Matematikai tapasztalatok:

- tombolatárgyak csoportosítása, rendezése
- fánkhoz a hozzávalók mérése
- jelmezek méretének becslése (kisebb, nagyobb)
- vizuális memória fejlesztése,
- alaklátás és formaállandóság fejlesztése

Verselés, mesélés:

- állatokról szóló mesék (csali mesék)
- hallás, beszédhallás fejlesztés, egymás hangjának felismerése
- Benedek Elek: Csali mese
- Gyárfás Endre: Farsang van
- Mándi Stefánia: Karnevál
- Vidor Miklós: Bolond bál

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

- tánctanulás, tánczene válogatás
- egyenletes löktetés érzékeltetése mozgással
- esztétikus mozgás, játékos táncmozdulatok
- Itt a farsang...
- Mackó brummog...
- Járjunk táncot...
- Hopp Juliska...

Rajz, mintázás, kézimunka:

- dekorációk készítése (papírláncok, lampionok)
- meghívó készítés
- arcfestés
- állarcok festése, vágása
- szemüvegek díszítése
- "Az én jelmezem" - ceruzarajz

3.3. Tavaszi ünnepkör

3.3.1. Március- Gergely járás

Régen az iskolaév nem szeptemberben kezdődött, hanem márciusban és tartott október-novemberig, a nagy hideg beköszöntéséig.

A gergelyezés, amit március 12-én (Gergely napján) tartottak, erre a régi tanévkezdésre emlékeztet. Régebben ekkor hívták iskolába a gyerekeket és gyűjtöttek adományokat az iskolaév kezdéséhez. Egyes helyeken a diákok jelmezt öltöttek, egyikük püspöknek öltözött, egymást pedig Szent Gergely vitézeinek nevezték. Házról házra járták a falut, mindenhová bekopogtak. Ahová beengedték őket, ott kisebb jeleneteket adtak elő, amiért adományokat (ételt, italt, néha pénzt) kaptak. A gergelyezés a kötelező oktatás bevezetése előtt az iskola népszerűsítése volt, egyúttal jókívánságokat mondtak a ház lakóira.

Az óvodában ezen a napon tartjuk a nyílt napot, ahol a szülők betekintést kapnak az óvoda életébe, nevelő-oktató munkájába. Együtt várjuk a gergelyezőket, akik a rövid versikék elmondása után átkísérik az iskolába a leendő elsőosztályosokat.

Időjóslás:

- Megrázza Gergely a szakállát! (még ezután is eshet a hó)
- Sándor, József, Benedek napja (március 18., 19., 21.)"Sándor,József, Benedek, zsákban hoznak meleget!" (ha ezeken a napokon kisüt a nap, hosszú, meleg lesz a nyár)

3.3.2. Március, Április - Húsvét

A keresztény világ legnagyobb ünnepe. Mozgó ünnep. Időpontja a tavaszi napéjegyenlőséget (március 21.) követő holdtölte utáni első vasárnap, ezért a húsvét március 22-és április 25-e közötti időre eshet.

A Biblia szerint Jézust pénteken keresztre feszítették, azonban harmadnapon feltámadt és visszatért az emberekhez. Ezért húsvétkor Jézus feltámadását és az emberi bűnök megváltását ünnepeljük.

Vallási tartalmán kívül a tavaszvárás ünnepe is.

Jeles eseményei:

- *Virágvasárnap*: a húsvét előtti vasárnap, Jézus Jeruzsálembé történő bevonulása. A Biblia szerint az emberek pálmaágat, virágot hintettek a lába elé, innen az elnevezés. Ennek emlékét őrzi a barkás körmenet, a barkaszentelés.
- *Nagyhét*: a természet tavaszi újjászületése az embert is arra ösztönözte, hogy rendet rakjon maga körül. Ezek a tevékenységek az ember egészségének és jólétének biztosítására, a betegségek távoltartására, a háztájék és a jószágok megoltalmazására szolgáltak.
- *Nagycsütörtök*: megszűnik a harangozás " A harangok Rómába mennek!" A gyerekek kereplőkkel járják a falut a harangszó pótlására.(gonoszűzés)
- *Nagy péntek*: a legszigorúbb böjti nap, Jézus keresztre-feszítésének napja, a testben való megújulás ideje. Különös jelentősége van a víznek: hajnalban a patakok vizében mosakodtak, hogy egészségesek legyenek.
- *Nagyszombat*: Jézus feltámadásának ünnepe. Körmeneteket tartottak és amerre elhaladtak, az ablakokat virággal, gyertyával díszítették. A templomok udvarán tüzet szenteltek, megszólaltak a harangok, elmúlt a böjt. A szentelt parázból tettek az állatok itatójába, hogy egészségesek legyenek és szórtak belőle a szántóföldekre is, hogy jó legyen a termés. Megszentelték a templom keresztelővizét is és ez együtt járt a házak megszentelésével is. "Kígyók, békák szaladjatok, megszólaltak a harangok!"
- A ma is gyakorolt húsvétra nagytakarítás eredete részben erre hajdani szokásra vezethető vissza.
- *Húsvétvasárnap*: megszentelik a húsvéti ételeket, a bárányt, sonkát, kenyeret, kalácsot, tojást. Mágikus erőt tulajdonítottak ezek maradékának is: kalács maradékát a tyúkoknak adták, hogy jobban tojjanak. A sonka csontját a

gyümölcsfára akasztották, hogy jó legyen a termés. A tojást annyi darabra vágta, ahány családtag volt (a karácsonyi almához hasonlóan), így erősítve az összetartozás érzését.

- *Húsvéthétfő:* régebben a legények a lányokat a patak vizébe mártották, később a kutak mellett vödörből öntözték őket. Napjainkban ez már csak kölnivizes locsolásra szelődött. Elsősorban a víz tisztító, termékenységvarázsló erejébe vetett hit az alapja. Célja az eladósorban levő lányok szépség-és egészségvarázslása volt. A húsvéti tojás az újjászületést, növekedést jelképezi, a piros színnek bajelhárító hivatása volt, Jézus vérének látták benne.
- *Fehérvasárnap:* a húsvéti ünnepek zárónapja, a húsvét utáni vasárnap. Ezen a napon barátságot kötött lányok, fiúk komatálat küldtek egymásnak, mely tartalmazott hímes tojást, kalácsot, gyümölcsöt, italt, süteményt. A küldők egymásnak örök barátságot fogadtak.

3.3.3. Március, Április - kiszehajtás, villőzés

Kiszézés

A tél eltemetése különböző népszokásokhoz kötődik. Magyarországon általában virágvasárnapon, a böjti időszak végén került rá sor. A rítusnak a telet elkergető varázsláson kívül gonoszűző hatása is volt. A telet egy bábu személyesítette meg, ez volt a kiske. A kiskebáb egy olyan szalmabábu, amit a fiatalok menyecske- vagy legényruhába öltöztettek fel és látványos felvonulás keretében vittek ki a falu határába. Ha volt folyó a közelben, akkor abba dobták, vagy elégették. Így segítették a tavasz mielőbbi érkezését.

Zöldágjárás, villőzés

Miután a folyóba vetették vagy elégették a kiske, a lányok a mezőről vagy a folyó partjáról fűzfaágat tördeltek, azt színes szalagokkal feldíszítették.

Visszamentek a faluba, megálltak a házak előtt és énekeltek a gazdának. Az ének befejeztével a gazdaasszonytól tojást kaptak, aki ennek fejében tört egy ágat valamelyik lány fűzfavesszejéről. Azzal valamennyi lányt jelképesen megvesszőzte. Ez a szertartás hitük szerint a termékenységet, a tavasz mielőbbi megérkezését segítette. .

"Haj ki kiske, kiske,
a másik határba!
Gyere be, sódar,
a mi kis kamránkba!
Kivisszük a betegséget,
behozzuk az egészséget.
Haj, ki kiske, haj!"

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban (kiszehajtás, villózás)

Gyűjtőmunka:

- Kiszebáb felöltöztetéséhez szükséges eszközök beszerzése (rossz söprű, régies ruhadarabok, szoknya, kötény, kendő)
- Képek gyűjtése az évszakokról, változások felfedezése, beszélgetés
- színes szalagok a zöldágakra

Munka jellegű tevékenység:

- Rendbe tesszük az udvart. összegereblyézzük a letört ágakat, a leveleket, Lepókhálózunk az ereszték alatt, összesöpörjük a szél által odahordott szemetet.
- A raktárból kivisszük az asztalokat, székeket, padokat, kisházat.
- közösen készítünk egy nagy kiszebabát.

Külső világ tevékeny megismerése:

- A növények fejlődésének közvetlen megfigyelése
- Ültetés nedves papírtörőre (hogyan lássuk a csirázást)
- Ültetés sötét helyre és ablakba (tapasztalják meg a fény szükségességét)
- A víz jelentősége (hogyan és mennyit öntözzünk?)
- Rügyező ágakat teszünk vázába, (figyeljük a rügyek növekedését)
- Megfigyelések, tapasztalatok gyűjtése az időjárás-öltözködés kapcsolatáról

Matematikai tapasztalatok:

- Kisebb-nagyobb fogalma (megjelenése a kiszebabára adható ruhák nagyságán)
- Kiterjedések vizsgálata (a zöldágra köthető hosszabb-rövidebb, szélesebb-keskenyebb szalagok összehasonlítása)
- Tapasztalatgyűjtés- milyen messze van az óvodától a falu vége, mennyi idő kell az út megtételéhez, milyen gyorsan tudunk haladni?

Verselés, mesélés:

- Nagytakarítás a napnál (szlovák népmese)
- Haj ki kisé, kiszőce...
- Naphívogató (magyar népköltés)
- Ég a kisé, lánggal ég...(magyar népköltés)
- Szabó Lőrinc: Tavasz

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

- Süss fel nap...
- Jöjj ki napocska...
- Bújj, bújj zöld ág...

Rajz, mintázás, kézimunka:

- Kiszebáb készítése hurkapálcára egyénekenként
- Tavaszi ág festése

Mozgásos játékok:

- Patakátugrás (udvari játékgyűjtemény 15.old.)
- Szembekötős felismeréssel (udvari játékgyűjtemény 25.old.)

3.3.4. Május - Pünkösöd

Május 10-e és június 13-a közötti időszakra eső mozgóünnep, a húsvétot követő 50. napon kezdődik. Mágikus célzatú, termékenység, tavaszt, megújulást köszöntő ünnep.

Zöldágot, virágokat, pünkösdirózsát tűztek az ablakokba, kerítésekre, hogy megvédjék a házat a rontástól.

Legjellegzetesebb pünkösdi népszokások:

- Ügyességi próbával egybekötött pünkösdi királyválasztás.
- A kislányok, legények falujáró, énekes-táncos adománygyűjtő köszöntése (pünkösdölés).
- Pünkösdi királynéjárás: a lányok termékenységvarázsló ünnepi köszöntője. Csoportosan, házról házra járnak. Énekelnek, jókívánságokkal köszöntik a ház lakóit.

Időjósítás:

- Májusi eső aranyat ér!
- Szervác, Pongrác, Bonifác mind fagyosszentek, hogy a szőlő el ne fagyjon, füstöljenek kendtek!

Szólás:

Rövid, mint a pünkösdi királyság!

Felhasznált irodalom:

- Papp Kornélia: Szájról szájra, kézzől kézre (Geobook Hungary Kiadó, Szentendre 2004.)
- Dömötör Tekla: Magyar népszokások (Corvina Kiadó 1972.)
- Horváth Győző: Rábaközi néphagyomány (Magyar Kultúra Kiadó 2012.)
- Lux Gabriella: Néphagyományainkról gyerekeknek (Győr-Moson-Sopron megyei Pedagógiai Intézet 1999.)
- Napról napra - A mi kalendáriumunk
- Opre Csabáné: Varázsvessző helyett (Tiszavasvári 1994.)

Mellékletek

1. sz. Vásár
- 2.sz. Fosztás
- 3.sz. Lakodalom
- 4.sz. Kisded született (betlehemes játék)
- 5.sz. Pünkösdi kosár (jelenet)
- 6.sz. Képek

1.sz.melléklet VÁSÁR

"Bőg a számár, eső lesz,
holnapután vásár lesz!"

Kisbíró:

Figyelem, figyelem,
közhírré tétetik,
Szent-Mihály napján
az óvodában vásár lesz!
Kinek ingósága, kinek pénze,
készítse az útra,
a vásár megtekintésére!
Gyere velem a vásárba,
fussunk oda hamarjában.
Vehetsz majd ott minden szépet,
ha nincs pénzed, majd csak nézed!

Mézes kalácsos:

Mézes bábót vegyenek,
Tükrös szívet szépet,
Ide nézz, török méz,
Fele cukor, fele méz!

Alma árus:

Olcsó az alma, itt van halomban,
Aki veszi, meg is eszi,
Olcsó az alma!

Csizmadia:

Ez a csizma eladó, nincs ilyen több egy se,
Lehet benne kutyagolni, gyalog, Budapestre.
Ha a talpa elkopik, a talpadon járhatsz,
Nagyon olcsón megkapod, jó vásárt csinálhatsz!
Itt a papucs, bőr a talpa,
nem kopik el, ha nem hordja!

Méterárus:

Nadrág, kabát, ködmön, kucsma,
Csapjon bátyám a markomba!
Erre-erre ifiasszony, más bótosra ne hallgasson!
Az én nevem Olcsó János,
Kinek híre általános.
Van itt minden ami szép,
baboskendő, hupikék.
S milyen olcsó hallja csak.
Csak egy peták, csak, csak, csak!

Pereces:

Perecet vegyenek, frissek, még melegek!
Ropogósak, sósak, szépen mosolygósak.
Egy peták az ára, ugye hogy nem drága!
Öt falás, hat falás, a luk mind ráadás!

Gyerekek, gyerekek, szeretik a peracet,
sósat, sósat, jó ropogósat,
aki vesz, annak lesz, aki nem vesz éhes lesz!

Kikiáltók:

Aki nem vesz ne babrálja, menjen az anyja valahol várja!
Tessék, tessék, jó portéka, egynek sincsen maradéka!
Kis trombitát vegyenek, pirosat, fehérét, lilát, sárgát, kéket!
Fehér cipó, sóstúró, éhség ellen igen jó!
Végeladás, nincs maradás, ma még vehet, holnap mehet!
Csere-bere fogadom, többet vissza nem adom!
Fele ingyen, fele ráadásba, szedje néném bele a kosárba!
Eszem-iszom, dínom.dánom, alma, körte van a tálon!
Ide süss, ide nézz, nálam van a törökméz!

A vásárhoz kapcsolódó énekek:

- Süssünk süssünk valamit...
- Debrecenbe kéne menni...
- Hely a sályi piacon...
- Én elmentem a vásárba...
-

2.sz. melléklet FOSZTÁS

Meghívás:

"Édesapám tisztelteti kendteket és azt üzeni, holnap fosztóka lesz nálunk. A szíves segítséget visszaszolgáljuk!"

- A lányok kosarakat készítenek a morzsoláshoz, zsákokat és kínálnivalót hoznak.
- A fiúk vásznat terítenek a földre, hogy ne vesszen kárba a kukoricaszem.
- A nagyfiúk hozzák be a fosztanivalót.
- A lányok fosztanak, a fiúk morzsolnak. "Mozogj, mozogj mint a csík, mint akit a bolha csíp!"

Hosszú téli estéken kukoricát morzsolgatunk, közben vígan dalolgatunk:
Kukorica sustyás pallag...

Morzsolás közben egy lány piros csőt lel:

"Ki először piros csőt lel, lakodalma lesz az ősszel!"

Két erős fiú kosárba ülteti a lányt és körbehordozza: "Itt ül egy kis kosárba..."

A végén a háziak megkínálják a vendégeket.

3.sz. melléklet LAKODALOM

Meghívás a lakodalomba:

Szívhajlandósággal jövünk e házba,
hívjuk a háznépét a lakodalomba.
Szívesen látjuk és meghívjuk kendteket,
itthon ne maradjon az se aki beteg:
Ég áldása legyen a háznépen!

Réce ruca vadliba...

Csujjogatók:

- Aki miránk báméskodik, az miközénk kíváncsozik...
- Akinek nincs semmi dolga, jöjjön velünk a lagziba...
- Akinek ma kedve nincs, annak egy csöpp esze sincs...

A vőfély és a vőlegény kopogtat a lányos ház ajtaján:

Apa: Szabad, tessék!

Érkezők: Adjon Isten jónapot!

Háziak: Fogadj Isten! (kézfogás, üdvözlés)

Vőfély: Eljöttünk e tisztos házhoz azzal a kéréssel, hogy van -e eladó lányuk?
Adják ide a ház legszebb rózsáját, hadd vigyük a vőlegényhez a párját!

Apa: Nem úgy van ám az vőfély uramék, hogy csak fogják és viszik a lányt.
Akkor vihetik a lányunkat, ha három találós kérdésre megfelelnek.

Vőfély: Halljuk hát az elsőt!

Apa: Egy kisasszony nagy kalapja, ezren is laknak alatta.

Vőfély: Hát az a mák!

Anya: Eltalálta, de a második kérdés az nehezebb lesz!
Folt hátán folt, tű benne sose volt!

Vőfély: Az a káposzta!

Anya: Jön a harmadik kérdés.

Orra is van nem szagol, nyelve is van nem beszél!

Vőfély: (gondolkodik) Ez pedig a cipő!

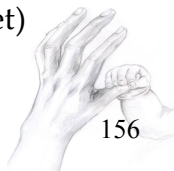
Apa: Nem lehet fővély uramon kifogni, itt van hát a lányunk!

Vőfély: (a vőlegényhez...) Itt van hát hű kedvesed, akit régen vártál, szívbeli jegyesed.

Vőfély: (menyasszonyhoz) Búcsúzz apádtól, anyádtól, lány barátaitól, lány tenmagadtól.

Menyasszony: Piros a cseresznye leve, édesanyám Isten velem!

Piros a cseresznye leve, édesapám Isten velem! (megöleli mindkettőjüket)

Lányok félkörben állnak és a menyasszony őket is megöleli, közben énekelnek
Kiskece lányom...

Kört alakítanak, és a menyasszony visszamegy a szüleihez. A többiek énekelnek...

Muzsika szól hangosan...

Ki ki ki, menyasszonyunk gyere ki, híjju...
Sárgacsikó nyerített, menyasszonyunk belépett, híjjú...
Piros alma gömbölyű, menyasszonyunk gyönyörű,
Ha gyönyörű nem volna, nekünk sem kellett volna!

Ugyanígy hívják a vőlegényt is.

Páros tánc.

Egyszem búza két szem rozs...

Vőfély: Tisztelt vendégsereg, induljunk békével, hisz vőlegényünk megtalálta a párját, e ház legszebb rózsáját. Ti lányok meg ne sírjatok, rátok is sor kerül majd, meglátjátok!

Sorba állnak.

Piros alma gurulóba, most vagyunk az indulóba...híjju!
Sárga csikó fehér kos, szép menyasszonyt viszünk most...híjju!
De szép ez a lakodalom, magam is megházasodok...híjju!
A lábamon sárga csizma, úgy mulatok a lagziba...híjjum

Énekelve indul a menet...

Érik a ropogós cseresznye...

Megérkezés a lakodalmas házhoz

Vőfély: Tisztelt vendégsereg, az asztal meg van terítve, kanállal, villával el is van készítve, foglaljanak helyet!

Leves hozók: Íme az első tál étel behoztam, hogy el ne essek, mindig imádkoztam.
Csigatésztát hoztam, hát egyenek, jó étvágyat kívánok mindenkinek!

Süteményes: Bejöttem én is egy kis süteménnyel, el is van készítve, cukorral és mézzel. Egyenek hát, ebből jóllakjanak, hogy utána rá jó bort igyanak!

Borosok: Jó szőlőtőke volt, aki a bort mérte. Az is jó ember volt, aki leszüretelte.
De a legjobb volt, aki ide beküldte. Igyanak hát, kedves egészségükre!

Vacsora után a menyasszonyt átöltöztetik és kezdődik a menyecsketánc.

Vófély: Íme itt áll előttünk egy ékes menyasszony, hogy menyecskefejjel először mulasson. Táncoljon hát véle mindenki egy kurtát, de le ne tapossa a cipője orrát! A kezemben van egy üres tányér, én kezdem a táncot, a többi még ráér! Eladó a menyasszony!

Menyecskének bekötik a fejét...

4. sz. melléklet KISDED SZÜLETETT

Mesélő: Régen történt, nagyon régen, távol tőlünk más vidéken. Néhány pásztor nyáját őrzött kint a sötét réten. Ám egyszer nagy fényesség ragyogta be az eget és így szólt egy angyal.

Angyal: Ne féljetek emberek, nagy örömet hirdetek. Kisgyermek született Betlehemben. Ő az, akit vártatok, akit mindenki áhított. Békét oszt köztetek és a világ királya lesz - Jézus a neve!

1.pásztor: Álmodom, vagy valóság? Éjszaka van világosság?

2.pásztor: Angyal hozott üzenetet, én bizony fölkerekedek, megkeresem Betlehemet és ott a gyermeket!

3.pásztor: Várj meg, én is veletek megyek!

4.pásztor: Engem itt ne hagyjatok, én is kíváncsi vagyok!

Elindulnak, énekelnek--Pásztorok keljünk fel...

Mesélő: A pásztorok elsiettek megkeresni a kisdedet. Eközben napkelet felől elindult: Gáspár, Menyhért, Boldizsár.

Gáspár: Merre menjünk, hol keressük a helyet? Hol találjuk, térdreborulva imádjuk?

Angyal: Gyertek, majd én vezetlek titeket!

Menyhért: Csillag ragyog égi réten, az legyen az én vezérem. Hol a csillag majd megáll, szívem nyugalmat talál.

Elindulnak, énekelnek-----Három király lépeget...

Mesélő: Betlehemi istállóban szalmán fekszik ágy helyett és szendereg egy kisgyerek. Rongypólyába betakarja, énekével elringatja édesanyja, Mária.

Aludj, aludj én kis szentem...

Mária: Szememen a könny a fátyol, kicsi fiam biztos fázol. Nincsen bölcsőd, csak egy jászol, szememen a könny a fátyol...

Mesélő: És a jámbor állatok szépen körben állnak ott. Szelídszemű tehének lehelnek rá meleget. Ám hirtelen kopogtatnak, a királyok már itt vannak.

Gáspár: Messze Napkeltről jöttünk, fényes csillagot követtünk.

Menyhért: Fényes csillag azt mutatta, megszületél Kisjézuska.

Boldizsár: Fogadd el az ajándékunk, benne van a jó szándékunk. Hoztunk aranyat, tömjént, mirhát, kérve kérünk, ne sírj hát...

Mesélő: Kicsi szemét fel is nyitja, mosolyog már a Jézuska. Most valaki halkán kopog, megérkeztek a pásztorok.

1.pásztor: Adjon Isten szép jó estét, köszöntjük a kisdededcskét!

2.pásztor: Épp vigyáztunk a nyájunkra, amikor angyal jelent meg álmunkban. Azt

mondta, világra jöttél, hogy minden embert szeressél.

3.pásztor: Mi már olyan régóta várunk, beleőszült a szakállunk.

4.pásztor: Fejünetek mi is meghajtjuk, ajándékunkat átadjuk. Hoztunk sajtot, vajot, tejet és örömünket hoztuk Neked.

Mesélő: A jászolt mind körülveszik, Kisjézuskát ünnepelik. Csillag ragyog égi réten és a jászolban fekszik szépen, rongypólyába betakarva, az újszülött Kisjézuska. Fejet hajtának a bölcsek, és elmennek ahogy jöttek. Elbúcsúznak a pásztorok, elpihennek az állatok. Üres szalmán a jászolban álmodik már a Jézuska.

Betlehem kis falucskában...

5.sz. melléklet Pünkösdi kosár

Falusi szobasarak, asztallal, paddal. Az anya az asztalnál ül, előtte áll legény fia.

Legény: Édesanyám, tudja-e, hogy milyen ünnepre készülünk?

Anya: Hogyne tudnám édes fiam, hisz a pünkösd nagy ünnep! Már meg is sütöttem a pünkösdi kalácsot.

Legény: De én másra gondoltam...

Anya: Mire te?

Legény: Úgy gondoltam, pünkösdi kosarat küldenék Molnár Borcsának, ha nincs ellenére!

Anya: Csak nem? Hiszen azt olyan lánynak küldik, akit feleségül szeretnének venni!

Legény: Éppen azért!

Anya: Most már tudom, miért jártál hozzá annyit vasárnap esténként. Ejnye, ejnye!

Legény. Segíthetne Édesanyám elkészíteni a pünkösdi kosarat.

Anya: No nem bánom! Aztán hogyan gondolod?

Legény: Először is kellene egy csinos kis kosár. Ne legyen se túl kicsi, se túl nagy.

Anya: Hát én vettem nemrég a vásárban egy szép kis kosarat, talán Borcsának is tetszene.

Legény: Éppen ilyenre gondoltam!

Anya: De hát abba ajándékot is szoktak tenni, üresen nem illik odaküldeni.

Legény: Biztos akad Édesanyám szekrényében ajándéknak való, éppen eleget jár a vásárban.

Anya: Járok, járok. Vettem is a múltkor egy blúznak való anyagot, de biz nemigen illik az már énhozzám.

Legény: Hát Borcsához illene?

Anya: No nem bánom, küldd el neki ajándékba.

Legény: Köszönöm Édesanyám! De a kosarat illene fel is díszíteni.

Anya: Illene bizony, mégpedig pünkösdi rózsával!

Legény: Tessék nekem feldíszíteni!

Anya: No jól van, add csak ide, feldíszítem.

Legény: De szép lett! Ugye el is viszi Borcsának!

Anya: No nem bánom, most az egyszer elviszem.

(Kendőjét megigazítja, vállkendőt tesz és elindul.)

Anya: Jó napot Borcsa!

Borcsa: Adjon Isten jó napot!

Anya: Mivel foglalatoskodsz lelkecském?

Borcsa: Vasalom a ruhámat, mert holnap lesz pünkösd első napja.

Anya: Nagy ünnep az bizony! Én is azért jöttem, hogy hozzak neked valamit.

(Felemeli a kosarat.) Ezt a kosarat édes lelkem a fiam küldte neked, mi benne van, viseld egészséggel.

Borcsa: Megköszönöm kegyelmednek, Isten éltesse kendteket! Én meg ezt a kis kötényt varrogattam, fogadja tőlem szeretettel.

Anya: Köszönöm kedveském, az Isten áldjon érte.

Anya elmegy. Kintről hallatszik a lányok éneke...

Mi van ma, mi van ma...

Lányok: Jó napot Borcsa!

Borcsa: Nézzétek csak, mit kaptam pünkösdre!

Lány: Csak nem pünkösdi kosarat?

Borcsa: De bizony!

Lány: De jó neked! Ezek a legények vagy elaludtak, vagy a kalapjuk mellett akarják elhervasztani a pünkösdi rózsát, mert nekünk nem hoztak ilyen szép kosarat.

Lány: Éppen azért gyere velünk Borcsa! Hozd magaddal a kosaradat is, hátha észreveszik a legények és meggondolják magukat! Még holnap is hozhatnak nekünk is kosarat.

Holnap lesz, holnap lesz a második napja...

Borcsa: Jól van, megyek veletek!

Közrefogják Borcsát, énekelve járnak körbe.

3. sz. melléklet

ETIKAI KÓDEX

*„ Mindenki annyit ér,
Ahogy betölti hivatását.”
Arany János*

A Király-tó Óvoda és Bölcsőde intézményében dolgozó minden pedagógus olyan óvodai környezet megteremtésére törekszik, amely a minden gyermekben benne rejlő lehetőségek kibontakoztatását szolgálja, és lelkiismeretesen törekszik arra, hogy tevékenysége a legmagasabb etikai normákat példázza.

A Király-tó Óvoda és Bölcsődében az óvónő számára nevelőmunkája során a következő elvek betartására kötelező:

1. TISZTELD GYERMEKEIDET!

- Adjon maximális segítséget a gyermek képességeinek kibontakoztatásához.
- Védje gyermekeit a veszélyes ártalmaktól.
- Ne korlátozza a gyermeket az észszerű tevékenységeiben.
- Ne biztosítson egyes gyermekeknek jogtalan előnyöket.
- Ne tegyen a gyermekek előtt hamis, indulatos, gerjesztő kijelentéseket.
- Munkája során mindig tartsa tiszteletben a gyermekek jogait és a személyiségéhez fűződő jogokat.
- Az óvónő munkája során körültekintően járjon el, nevelő szándéka ne párosuljon megalázással.
- Módszereit, eljárásait mindig a gyerek életkori és egyéni sajátosságai figyelembevételével tervezze, alkalmazza.
- Kötelezettsége, hogy különös figyelmet szenteljen a gyermekvédelmi feladatainak.

- Az óvónőt titoktartási kötelezettség terheli a gyermekkel és családjával kapcsolatos minden olyan tény, adat vonatkozásában, amelyről a gyermekkel, szülővel való kapcsolattartás során szerzett tudomást.

2. TISZTELD GYERMEKEID SZÜLEIT!

- Az óvónő munkája során tekintse partnerének a szülőt.
- Az óvónő, ha a szülőt gyermekéről tájékoztatja, mindig legyen hiteles, korrekt és tapintatos.
- A szülőkkel való beszélgetés során szerzett információkat kezelje diszkréten, titokként.
- A szülők kéréseit, feltevéseit továbbítsa vezetőjéhez, ha az meghaladja saját hatáskörét.
- Ügyeljen arra, hogy pedagógiai véleményét a szülő számára érthetően fogalmazza meg, ne éreztesse szakmai fölényét, tudását a jó kommunikációra használja fel.

3. TISZTELD KOLLÉGÁIDAT, VEZETŐDET, DAJKÁDAT!

- Az óvónő legyen tudatában, hogy tevékenysége kihat a vele kapcsolatban lévő személyek életére, ezért felelősséggel tartozik értük.
- Munkája során mindig tartsa tiszteletben az emberi jogokat, személyiséghez fűződő jogokat.
- Állandóan legyen készen arra, hogy munkatársainak a munkafeltételek jobbítása érdekében javaslatokat tegyen, és ezek megvalósításában közreműködjen.
- A demokratikus véleményalkotás és véleménynyilvánítás normáin belül maradván szakmai és etikai állásfoglalásait is kellő tapintattal hozza kollégái, a gyermekek és azok hozzátartozói tudomására.

- Az óvónő feladata, hogy közölje a kollégáival, ha munkatársa magatartását, vagy pedagógiai módszerét helytelennek, vagy károsnak tartja.
- Törekedjen kollégáival az egymás munkáját kölcsönösen támogató, hatékony munkakapcsolat kialakítására.
- Köteles az információáramlást korrekten, pontosan biztosítani. A szolgáltatott adatok, információk hitelességéért felel.
- A továbbképzéseken szerzett tudást ossza meg kollégáival.

4. TISZTELD ÖNMAGADAT, TISZTELD HIVATÁSOD!

- ❖ Az óvónő szakmai tevékenységét a korszerű tudományra alapozottan, legjobb meggyőződése szerint köteles végezni.
- ❖ Legyen elkötelezett az óvoda nevelési programja iránt. Hitelesen képviselje azt munkavégzése, megnyilatkozásai során.
- ❖ Egyénileg, ill. szervezett továbbképzéseken állandóan gyarapítsa szakmai, elméleti és gyakorlati ismereteit, fejlessze műveltségét.
- ❖ Törekedjen arra, hogy munkafeltételei lehetővé tegyék a szakmai tevékenység maradéktalan teljesítését. Kötelessége arra törekedni, hogy munkavégzéséhez a megfelelő munkakörülményeket biztosítsa.
- ❖ Személyiségének hatását nem használhatja fel hivatásának gyakorlása során politikai és világnézeti agitációra, igyekezzon mindig objektív maradni.
- ❖ Törődjön a természet, az ember és a környezet megbecsülésével.
- ❖ Szorgalmazza olyan összehangolt csoportmunka kialakítását, amelynek keretében a gyermekekkel foglalkozó különböző képesítésű szakemberek fejlesztő tevékenysége pedagógiai rendszerben működjön.
- ❖ Az óvónő külső megjelenésében, viselkedésében, erkölcsi tartásában példát mutasson környezetének.

5. TISZTELD AZ ÓVODA PARTNEREIT!

- Az óvónő minden lehetőséget használjon ki, hogy ápolja, tovább mélyítse az óvoda kapcsolatát partnereivel.
- Óvodáját, hitelesen, legjobb tudása szerint képviselje.
- Tisztelve az óvoda partnereit, mindig elsődleges szempontja legyen az óvodás gyermekek érdeke, képviselete, védelme.

**"...őrizd az embert magadban,
hogy jogod legyen a szóhoz,
hogy súlya lehessen a szavaidnak,
hogy méltó maradj a munkához...."**
(Kósa Ferenc)

BÖLCSŐDE NYILATKOZATA A KÉZ A KÉZBEN PEDAGÓGIAI PROGRAMRÓL

Az óvoda Kéz a kézben Pedagógiai Programja összhangban van a bölcsőde Szakmai programjával. A gondozónők az óvodáéval egyező nevelési értékeket kívánják közvetíteni, ezzel is megkönnyítve, hogy a gyermekek óvodába lépése zökkenőmentes legyen

A Pedagógiai Program célrendszerével, feladat megvalósításával egyetértünk, elfogadjuk.

Kapuvár, 2013. július 29.

Varga Józsefné
Bölcsőde szakmai vezetője

**SZÜLŐI SZERVEZET NYILATKOZATA
A KIRÁLY-TÓ ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE
A KÉZ A KÉZBEN PEDAGÓGIA PROGRAMRÓL**

A Király-tó Óvoda és Bölcsőde Kéz a Kézben Pedagógiai Programjában megfogalmazott cél- és feladatrendszerrel egyetértünk, elfogadjuk. Gyermekeink boldog, kiegyensúlyozott óvodai fejlődését biztosítva látjuk. A megvalósítását, lehetőségeinkhez mérten, mindenben támogatjuk

Kapuvár, 2013. július 29.

Szülői Szervezet nevében:

Horváthné Szakács Viktória
SzSz elnök

**A KÖZALKALMAZOTTI TANÁCS NYILATKOZATA
A KIRÁLY-TÓ ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE
A KÉZ A KÉZBEN PEDAGÓGIA PROGRAMRÓL**

A Király-tó Óvoda és Bölcsőde Kéz a Kézben Pedagógiai Programjában foglaltakkal egyetértünk és megvalósítását támogatjuk.

Kapuvár, 2013. július 30.

Közalkalmazotti Tanács nevében:

Kótai Lászlóné
KT elnöke

